جمهوری اسلامی ایران

وزارت راه و شهرسازی

سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای

مجموعه ضوابط حفظ و صیانت حریم راهها

(جلد اول)

معاونت راهداری

دفتر توسعه ایمنی راه و حریم - تیر ۱۳۹۶

سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای

مجموعه ضوابط
حفظ و صیانت حریم راه‌ها
(جلد اول)

www.rahdar44.ir

@rahdar_ir

▪ مجموعه ضوابط حفظ و صیانت حریم راه‌ها (جلد اول)
▪ تهیه و تدوین: دفتر توسعه ایمنی راه و حریم
▪ چاپ اول: آبان ۱۳۹۶
▪ امور اجرایی و عملیاتی نشر: کانون آگهی تبلیغاتی کیان گرافیک
▪ به سفارش سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای کشور
▪ تعداد: ۲۰۰۰ جلد

تهران – بلوار کشاورز، خیابان فلسطین جنوبی، خیابان دمشق، ساختمان شماره ۱۷، سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای کشور. صندوق پستی: ۳۷۷۳-۱۴۱۵۵
تلفن: ۸۸-۸۸۸۰۴۳۷۹ تلفن گویا: ۸۸۸۰۴۴۰۰

website: www.rmto.ir
info@rmto.ir

فهرست مطالب

مقدمه ضرورت حفظ و نگهداری حریم راه‌ها و نحوه حفظ و حراست از آن‌ها..... ۵

فصل اول: قوانین

بخش ۱ قانون ایمنی راه‌ها و راه‌آهن..... ۱۳
بخش ۲ قانون تغییر نام وزارت راه به وزارت راه و ترابری ۲۱
بخش ۳ لایحه قانونی نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه‌های عمومی، عمرانی و نظامی دولت ۳۱
بخش ۴ قانون تعیین وضعیت املاک واقع در طرح‌های دولتی و شهرداری‌ها..... ۳۹
بخش ۵ قانون مشارکت پروژه‌های عمرانی ۴۳
بخش ۶ تبصره ۵۶ قانون اصلاحی بودجه سال ۱۳۴۳ کل کشور ۴۷
بندهای ۹ و ۱۰ ماده ۵۰ قانون برنامه و بودجه کشور (مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۱۰)
بند ۸ از ماده ۲۹ قانون برنامه عمرانی چهارم کشور
بخش ۷ مواد ۵۴ و ۷۶ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (مصوب ۱۳۸۰/۱۲/۸)
قانون اجازه واگذاری امتیاز سرقفلی و مشارکت غرف و فروشگاه‌های پایانه‌های عمومی بار و مسافر و مجتمع‌های خدماتی و رفاهی بین راهی ۴۹
بخش ۸ قانون صیانت از فیبرنوری..... ۵۳

فصل دوم: آئین‌نامه‌ها و مصوبات هیئت دولت

بخش ۱ مصوبات هیئت وزیران برای تعیین درجات و میزان حریم راه‌ها ۶۱
بخش ۲ آئین‌نامه‌های اجرایی تبصره‌های ۱ و ۳ ذیل ماده ۱۷ قانون ایمنی راه‌ها و راه‌آهن... ۶۷
بخش ۳ آیین‌نامه اجرایی تبصره (۱) ماده (۱۷) قانون ایمنی راه‌ها و راه‌آهن مصوب ۱۳۸۱ با اصلاحات سال‌های ۸۴ و ۸۶ ..... ۷۵
بخش ۴ آیین‌نامه اجرایی تبصره (۳) ماده (۱۷) قانون ایمنی راه‌ها و راه‌آهن مصوب ۱۳۸۱ ..... ۸۳
بخش ۵ ضوابط نظارت فنی بر بهره‌برداری از معادن شن، ماسه و خاک رس ۸۷

فصل سوم: تفویض اختیار و دستورالعمل ابلاغی مقام عالی وزارت

بخش ۱ ابلاغیه‌ها..... ۹۵
بخش ۲ نامگذاری راه‌ها..... ۱۱۱
بخش ۳ دستورالعمل اجرایی ماده ۶، تبصره‌های ۲ و ۳ ماده ۷ و آئین‌نامه‌های اجرایی تبصره‌های یک و سه ماده ۱۷ قانون ایمنی راه و راه‌آهن..... ۱۱۹
بخش ۴ راهنمای کاربردی مدیریت و کنترل راه‌های دسترسی اختصاصی در حریم راه‌ها..... ۱۳۵
بخش ۵ شیوه‌نامه فعالیت گشت راهداری در راه‌های کشور..... ۱۵۹

پیش گفتار

حفظ و نگهداری از راه‌ها با توجه به اهمیت و نقش کلیدی آنها در رشد و شکوفایی و توسعه کشور در زمینه‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و...، ضروری و مهم است. از طرفی افزایش روز افزون وسایل نقلیه و توسعه مراکز جمعیتی، کشاورزی، صنعتی، عمرانی، رفاهی و مسکونی توسعه و بهسازی راه‌ها و نیز ایجاد تسهیلات و امکانات جدید در کنار آن‌ها را جهت تامین آسایش و ایمنی تردد استفاده‌کنندگان از را، امری اجتناب ناپذیر می‌سازد. بدیهی است که برای تامین امکان این گونه بهسازی‌ها و حفظ و افزایش ایمنی راه‌ها، تعیین حریمی علاوه بر جسم و بستر راه در طرفین آن به‌صورت فضایی آزاد و اشغال نشده مورد نیاز است که علاوه بر موارد فوق‌الذکر، امکان افزایش میدان دید و ایجاد ناحیه عاری از مانع و فضای نصب علائم و تجهیزات و تامین فضای سبز و منظرآرایی و احداث کانال در طول راه‌ها را فراهم نماید به این منظور به پیشنهاد وزارت راه و ترابری و با تصویب هیئت وزیران برای راه‌های کشور با توجه به شاخص های تعریف شده درجه حریم تعیین و به منظور حفظ و جلوگیری از تجاوز به آن، قانون ایمنی راه‌ها و راه‌آهن نیز تصویب و تا کنون ملاک عمل قرارگرفته‌است. به استناد قانون فوق‌الذکر، حفظ و نگهداری از حریم راه‌های کشور از ماموریت‌ها و وظایف اصلی وزارت راه و شهرسازی(ادارات کل راهداری و حمل و نقل جاده‌ای) محسوب می‌شود.

کتاب حاضر حاصل سال‌ها تلاش، مطالعه، تجربه و اقدامات کارشناسی و حقوقی در زمینه مسائل و مقررات مربوط به حریم راه‌ها و همچنین بخش‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های ابلاغی می‌باشد که برای هماهنگی و انجام بهتر این رسالت مهم در یک مجموعه گردآوری شده‌است.

در پایان از تلاش‌ها و زحمات همکاران محترم دفتر توسعه ایمنی راه و حریم (آقایان مهران قربانی، سیداحمد هاشمیان، علیرضا گودرزی، رضا دانیالی‌پویا، مهدی شیری و سیدمحسن صنیعی) که در تهیه و تدوین این مجموعه نقش مؤثری دا شته‌اند، قدردانی به عمل می‌آید.

عبدالهاشم حسن‌نیا

معاون راهداری

مقدمه

ضرورت حفظ و نگهداری حریم راه‌ها
و
نحوه حفظ و حراست از آن‌ها

حفظ و نگهداری حریم راه به دلایل ذیل لازم و ضروری می‌باشد:

۱) توسعه و تعریض و بهسازی راه در آینده

با نگرش مختصر به روند افزایش و سائط نقلیه در سال‌های گذشته و استقرار و گسترش مراکز کشاورزی و صنعتی و... به وضوح آشکار می‌گردد که جاده‌ها پس از چند سال بهره‌برداری اشباع شده و جوابگوی ترافیک توسعه‌یافته نخواهند بود، لذا راه‌حل، تعریض و توسعه راه و افزایش خطوط عبور و گاهاً جدا نمودن باندهای رفت و برگشت از یکدیگر می‌باشد که این ضرورت هنگامی میسر خواهد شد که راه دارای حریم مناسب بوده و حریم مورد نظر آزاد و بلامعارض و عاری از تأسیسات و بنا باشد. درغیراینصورت به دلیل هزینه‌های سنگین ارزیابی و پرداخت خسارت که گاهاً بیشتر از راه‌سازی خواهدبود امکان عمل غیرممکن خواهد بود.

۲) تامین ایمنی عبور و مرور

رانندگی در جاده‌ها به‌دلیل سرعت زیاد و فرصت کم جهت تصمیم‌گیری و عکس‌العمل، نیاز به میدان دید کافی و وسیع‌تر دارد که وجود ابنیه، اشجار و... امکان دید کافی را از راننده سلب و امنیت را به مخاطره خواهد انداخت. ضمناً در جاده‌ها فضای بیشتری جهت فرار از خطر نیاز می‌باشد که لازم است این فضا عاری از هرگونه موانع صلب مانند ساختمان، تیر، درخت و غیره باشد.

۳) امکان انجام عملیات راهداری

راه‌ها همانند واحد مسکونی نیاز مستمر به نگهداری و پاکسازی دارند. نگهداری راه‌ها و تنظیم شانه‌ها و پاکسازی ریزش برف و یخ ناشی از نزولات آسمانی و برداشت و تخلیه خاک و سنگ و بوته و درخت ناشی از ریزش کوه و جاری‌شدن سیل و ... از سطح راه و تخلیه آن در حاشیه نیاز به حریم و فضای آزاد که در اختیار وزارت راه و شهرسازی باشد، دارد.

۴) وجود فضای لازم جهت نصب تجهیزات ایمنی راه‌ها

تجهیزات ایمنی راه‌ها از قبیل پایه تابلو، پایه چراغ و گاردریل بنا به ضرورت و به جهت ایمنی عبور و مرور لازم است در خارج از شانه راه، در قبل و بعد از تعریض به این منظور در نظر گرفته‌شود.

۵) زهکشی و حفر کانال در طول طرفین راه

به منظور جمع‌آوری آب‌های هرز از بستر و اطراف آن و جلوگیری از نفوذ آب‌ها به زیر بستر راه و سطح جاده، وجود کانال در طرفین راه و در خارج از بدنه راه نیاز می‌باشد.

۶) احداث راه‌های دسترسی

در اغلب راه‌ها علی‌الخصوص، آزاد راه‌ها به‌منظور جمع‌آوری و هدایت ترافیک تأسیسات جانبی در راه‌ها و ورود و خروج آن‌ها در نقاط مشخص و معین، احداث راه‌های دسترسی و سرویس در حاشیه طرفین راه مورد نیاز می‌باشد که جهت دست‌یابی به آن لازم است فضایی در خارج از بدنه راه تامین و حفظ گردد(گذرگاه‌های غیر هم‌سطح).

۷) درختکاری و فضای سبز

به‌منظور جلوگیری از خستگی روحی رانندگان و سرنشینان در طول راه‌ها علی‌الخصوص در مسافت‌های طولانی و مناطق خشک ایجاد فضای سبز و درخت‌کاری نقش و اهمیت ویژه‌ای دارد که بدین‌منظور فضایی در خارج از بدنه راه و محل حفر کانال و نصب علائم و... مورد نیاز می‌باشد.

۸) جلوگیری از صدمات وارده به ابنیه اطراف

با توجه به کیفیت ساختمان‌های کشور علی‌الخصوص در روستاها و حاشیه جاده‌ها ارتفاعات ناشی از عبور وسائط نقلیه سنگین موجب ورود خسارت به آن‌ها خواهد شد که جهت جلوگیری از آن وجود فاصله مناسب از راه لازم و ضروری است.

موارد فوق موید ضرورت‌های وجودی حریم راه‌ها در سطح کشور می‌باشد که لازم است پس از تعیین و تصویب آن با کلیه امکانات نسبت به حفظ و نگهداری و حراست و پاک‌سازی و زیباسازی آن اقدام دائمی و مستمر به عمل آورد.

نحوه حفاظت و نگهداری از حریم راه‌ها

به منظور حراست و نگهداری از حریم راه‌ها می‌توان عملیات زیر را انجام داد:

۱ـ درختکاری در چند متر منتهی الیه حریم راه‌ها

با این کار ضمن ایجاد منظر مناسب و رفع خستگی و جلوگیری از نفوذ برف و کولاک به سطح راه، مانع تجاوز مالکین اطراف راه‌ها به حریم راه به صورت ایجاد مستحدثات و یا کشت انواع محصولات کشاورزی خواهد گردید. علاوه بر آن سر سبزی و شادابی درختان، باعث نشاط روحی و روانی مسافران خواهد شد.

۲ـ احداث کانال در منتهی الیه حریم راه

این عمل محدوده حریم راه‌ها را از املاک اشخاص حقیقی و حقوقی در مجاورت راه‌ها تفکیک و در صورت تجاوز به حریم توسط آنان می‌توان وضعیت را تشخیص و برابر قوانین اقدام نمود. با این عمل می‌توان آب‌های سطحی را هدایت و جلوی نفوذ آن‌ها را به سطح راه گرفت که در فصول سرد سال باعث یخ‌زدگی سطح راه و کاهش ایمنی عبور و مرور نگردد.

۳ـ احداث دیوار و فنس

این عمل می‌تواند در منتهی الیه حریم راه با توجه به میزان اعتبارات ابلاغی و اهمیت راه از نظر رفت و آمد و ترافیک و نوع و درجه راه انجام شود. مثلاً در آزادراه‌ها به منظور جلوگیری از ورود عابرین و عبور آن‌ها از عرض راه (که نتیجه‌ای جز به خطر افتادن ایمنی و عبور و مرور نخواهد داشت) و نیز عبور حیوانات اهلی و وحشی گردیده و همچنین مانع تجاوز به حریم راه خواهد گردید.

۴ـ تسطیح و رگلاژ حریم

تسطیح و رگلاژ حریم راه در مناطقی که نیاز به هزینه نداشته باشد باید انجام داد. این عمل در زمان خارج شدن وسائط نقلیه به آن‌ها کمک خواهد کرد که واژگون نشده و تلفات نداشته باشند و ضمن آن میدان دید را نیز افزایش می‌دهد.

۵ـ تشکیل کمیته پاکسازی حریم

جهت حفاظت از حریم و ایجاد منظر مناسب و توسعه مبلمان و معماری راه می‌توان با تشکیل کمیته پاکسازی به صورت امانی و یا به صورت واگذاری این کار به بخش خصوصی آن را انجام داد. علاوه بر این عمل می‌توان با تشکیل کمیته‌ای از نمایندگان ادارات کل راهداری و حمل و نقل جاده‌ای، نیروی انتظامی، قوه قضائیه، استانداری یا فرمانداری و یا بخشداری با اختیارات اجرایی، با سرکشی مستمر بخصوص بعد از ساعات اداری یا در روزهای تعطیل جلوی عده‌ای سودجو و متخلف را گرفت.

۶ـ تبلیغات

امروزه اهمیت و جایگاه تبلیغات برای اشاعه و مطلع نمودن مردم به مسائل حریم و حفظ و حراست از آن و عدم تخریب و ریختن زباله و نخاله و آشغال و غیره، بر کسی پوشیده نیست. ما ابتدا با تبلیغات آموزش‌های لازم و اهمیت راه‌ها را در جهت فرهنگ‌سازی حمل کالا و مسافر و ... به کاربران راه گوشزد کرده تا آن‌ها نیز از تجاوز به حریم راه خودداری نمایند. از آنجائی که مسائل راه و حریم دارای ابعاد فنی، اجتماعی و اقتصادی و فرهنگی و ... ا ست لازم ا ست با ا ستفاده از ابزارهای تبلیغاتی مانند روزنامه‌ها، ائمه جمعه و جماعات، سخنرانان در مراسم‌های اجتماعی مختلف به خصوص صدا و سیما، با تهیه فیلم‌های کوتاه و پخش آن‌ها در میان سریال‌های پربیننده و پخش تراکت‌ها و دفترچه‌ها و پو سترهای تبلیغاتی همراه با جوائزی مختصر مردم را به این مسائل و در نتیجه ایجاد تردد امن در راه‌ها و جلوگیری از تصادفات، آشنا نمائیم و سپس اعمال قانون و مقررات کنیم چون اگر افرادی که خلاف می‌کنند مجازات نشوند، این عمل تسری پیدا خواهد کرد.

۷ـ آموزش پرسنل

قوانین و مقررات و ضوابطی که برای حفظ حریم راه‌ها و تأمین ایمنی عبور و مرور از طرف قوای مقننه و مجریه و یا به صورت بخشنامه و ... تدوین و ابلاغ می‌گردند ابتدا بایستی پر سنل و مسئولین د ستگاه‌های مجری به این ضوابط و مقررات آ شنائی پیدا کنند که در اجراء با ابهام و اشکال روبرو نشوند. بنابراین باید با انجام دوره‌های آموزشی مستمر، مجریان را به اجرای این مقررات آشنا نمود تا با توجه به اینکه مسائل حریم هم فنی بوده و هم اثرات اجتماعی اقتصادی و فرهنگی دارد به نحوی عمل نمایید که هم قانون مراعات شود و هم ایجاد نارضایتی در بین مردم نگردد.

۸ـ تدوین مقررات و ضوابط برای ایجاد تأسیسات جانبی در طرفین راه‌ها

در گذشته این ضوابط به صورت بخشنامه از طرف وزارت متبوع به ادارات کل استانی ابلاغ می شد ولی خوشبختانه در چند سال اخیر این مقررات به صورت قانون مانند: قانون اجازه واگذاری امتیاز سرقفلی و مشارکت غرف و فروشگاه‌های پایانه‌های عمومی بار و مسافر و مجتمع‌های خدماتی رفاهی بین راهی مصوب ۱۳۷۷ و نیز آئین‌نامه اجرایی تبصره یک ذیل ماده ۱۷ قانون ایمنی راه‌ها و راه‌آهن مصوب ۱۳۸۱ هیات وزیران، محل احداث و نیز نحوه احداث این گونه تأسیسات را مشخص کرده است که تأسیسات خدمات رفاهی باید به صورت مجتمع در محل‌های تعیین شده احداث شوند و تأسیسات صنعتی هم در شهرک‌های صنعتی و از احداث آن‌ها به صورت منفرد باید جلوگیری به عمل آید. وجود تأسیسات خدماتی رفاهی در راه‌ها به منظور رفع نیازهای رانندگان و مسافران، اهمیت خاص و ویژه‌ای دارد این نقاط به سلامت راه و مسافران و رانندگان کمک می‌کند تا ضمن رفع خستگی به اندازه کافی توشه‌ای برای وسائل نقلیه خود فراهم کنند.

از موارد مهم ایمنی دسترسی مناسب به این نوع تأسیسات است که باید این دسترسی‌ها با توجه به نوع راه و میزان ترافیک آن برابر مشخصات هندسی درست و کامل و با مصالح مرغوب و رعایت تمام اصول فنی و ایمنی احداث شوند و وسائل نقلیه بدون به خطر انداختن وسائل نقلیه پشت سرخود و یا روبرو به این گونه محل‌ها رفت و آمد نمایند.

۹ـ وجود فضائی برای اجرای پروژه‌های تأسیسات زیربنائی

باید بعد از حریم راه‌ها بستر و اراضی لازم برای انجام این گونه تأسیسات ایجاد شود تا از اجرای آن‌ها در حریم راه‌ها که برای اهدافی که قبلاً اشاره شد تملک شده، جلوگیری شود. خوشبختانه در قانون اصلاح ایمنی راه‌ها و راه‌آهن و نیز آیین‌نامه‌های اجرایی تبصره‌های ۱و۳ ذیل ماده ۱۷ نواری به عرض ۳۰ متر بعد از حریم راه‌ها برای اجرای این گونه تأسیسات پیش‌بینی شده است.

فصل اول

قوانین

فصل ۱– بخش اول

قانون ایمنی راه‌ها و راه‌آهن
مصوب ۱۳۴۹/۴/۷
با آخرین اصلاحات سال‌های ۵۱، ۵۴، ۶۷ و ۷۹

«قانون ایمنی راه‌ها و راه‌آهن مصوب ۱۳۴۹/۴/۷
با آخرین اصلاحات سال‌های ۵۱، ۵۴، ۶۷ و ۷۹»

ماده ۱- آزادراه به راهی اطلاق می‌شود که حداقل دارای دو خط اتومبیل رو و یک شانه حداقل به عرض ۳ متر برای هر طرف رفت و برگشت بوده و دو طرف آن به نحوی محصور و در تمام طول آزادراه از هم کاملاً مجزا باشد و ارتباط آن‌ها با هم فقط بوسیله راه‌های فرعی که از زیر یا بالای آزادراه عبور کند تأمین شود و هیچ راه دیگری آن را قطع نکند.

ماده ۲- هر آزادراه که با خصوصیات فوق ساخته شده یا بشود از تاریخی که وزارت راه و ترابری اعلام کند مشمول مقررات این قانون می باشد.

ماده ۳- وزارت راه و ترابری مکلف است در هر آزادراه حداقل و حداکثر سرعت، همچنین انواع و سائط نقلیه ای که عبور آنها مجاز نیست با نصب علائم مشخص کند و نیز کلیه علائم مربوط به مقررات رانندگی و محل‌های توقف مجاز و سایر علائم لازم را که برای پیشگیری از خطرات احتمالی تصادف لازم است در طول راه برای اطلاع رانندگان نصب کند.

ماده ۴- ورود و عبور عابرین پیاده و انواع وسائط نقلیه غیر مجاز و عبور دادن دام در آزادراه‌ها و همچنین توقف وسائط نقلیه در خطوط عبور ممنوع است.

هر گاه به جهات مذکور حادثه ای واقع شود که منجر به ضرب یا جرح یا قتل یا خسارت مالی شود رانندگان مجاز که وسیله نقلیه او مجاز به حرکت در آزاد راه باشد نسبت به موارد فوق مسئولیتی نخواهد داشت ولی در هر حال مکلف است در صورت بروز حادثه وسیله نقلیه را در شانه سمت راست متوقف نموده و مصدوم را با وسیله نقلیه خود یا وسیله دیگر بلافاصله به اولین درمانگاه یا بیمارستان برساند و مراتب را به مأمورین انتظامی اطلاع دهد.

عدم مسئولیت راننده مذکور مانع استفاده شخص ثالث از مقررات بیمه نخواهد بود.

تبصـره ۱- وزارت راه و ترابری مکلف اسـت محل‌های توقف ضـروری مجاز وسـائط نقلیه در طول آزادراه‌ها را ایجاد کند.

تبصـــره ۲- وســـائل نقلیه غیر مجاز که به طور موقت و به ســـبب ضـــرورت و مأموریت‌های ضـــروری می‌بایســـت در آزادراه تردد نمایند فقط با اجازه وزیر راه و ترابری و یا معاونین راهداری و حمل و نقل جاده‌ای و پایانه‌های وی و یا بالاترین مقام اجرایی اداره کل راه و ترابری استان‌ها در حوزه استحفاظی خود و با نصب تابلو « عبور آزاد از آزادراه» در پشـــت وســـیله نقلیه که به وســـیله پلیس راه به راننده تحویل و اخذ خواهد شـــد می‌توانند وارد آزادراه شـــوند، تابلوی فوق الذکر به تعداد لازم تو سط وزارت راه و ترابری تهیه و تحویل خواهد شد. تعیین حداقل و حداکثر سـرعت این گونه وسـائل طبق آئین نامه ای خواهد بود که به تصـویب وزارت راه و ترابری می رسد.

تبصره ۳- مأمورین سازمان‌های دولتی و انتظامی و یا افرادی که به سبب ضرورت جهت انجام مأموریت و ارائه خدمات در سطح یا حاشیه آزادراه‌ها بصورت پیاده تردد یا توقف می‌نمایند با رعایت ضـوابط ایمنی در صـورت بروز حادثه از شـمول حکم ماده (۴) مستثنی می باشند و مسئولیت راننده مقصر وسیله نقلیه مجاز که منجر به تصادف شده است به قوت خود باقی است.

تبصره ۴- و سائل نقلیه غیر مجاز به عبور از آزادراه‌ها که طبق این ماده واحده مجوز عبور می‌گیرند موظف هستند از خطوط مجاز در آزادراه‌ها عبور و مرور نمایند.

ماده ۵- دولت می تواند با تصـــویب کمیســـیون مســـکن و شـــهرســـازی و راه و ترابری و کمیسیون امور اقتصادی و دارائی و تعاون مجلس شورای اسلامی برای آزادراه‌ها عوارض مناسبی تعیین و وصول کند.

ماده ۶- اقدام به هر گونه عملیاتی که موجب خرابی جاده گردد همچنین ایجاد هر گونه مســـتحدثات یا درختکاری یا زراعت یا اقدام به حفاری در حریم قانونی آزادراه‌ها و راه‌های اصـــلی و فرعی و راه آهن که میزان هر یک به طریق و وســـائل متناســـب مشـــخص و از طرف وزارت راه و ترابری آگهی می شـــود بدون اجازه وزارت راه و ترابری ممنوع است.

تبصره ۱- وزارت راه و ترابری مکلف است با حضور نماینده دادسرا و در نقاطی که دادسرا نباشد با حضور نماینده دادگاه بخش این قبیل مستحدثات یا درختکاری و یا زراعت و حفریات را ضمن تنظیم صورتمجلس رأساً قلع و آثار تجاوز را محو کند.

تبصــره ۲- اشــخاص ذینفع می توانند به مراجع دادگســتری مراجعه کنند. دادگاه خارج از نوبت به این گونه پرونده‌ها رسیدگی نموده و حکم لازم را صادر می کند.
تبصــره ۳- دادگاه با درخواســت وزارت راه و ترابری در خصــوص میزان خســارت و هزینه‌ها، خارج از نوبت به موضوع رسیدگی و رأی مقتضی صادر خواهد نمود.
تبصـــره ۴- مأموران مربوط در وزارت راه و ترابری و راه آهن و مأموران نیروی انتظامی موظفند ضمن مراقبت به محض مشاهده وقوع تجاوز به راه‌ها و راه آهن و حریم آن‌ها مراتب را به مراجع صالح جهت اقدام لازم اطلاع دهند. مأمور یا مسئول یاد شده در صورت تسامح به مجازات مربوط محکوم خواهد شد.
تبصره ۵- برداشت شن و ماسه از بستر رودخانه حداقل تا شعاع پانصد (۵۰۰) متر از بالا دست و یک کیلومتر از پائین دست پل‌ها ممنوع است و متخلفان به مجازات مربوط محکوم خواهند شد.

ماده ۷- ریختن زباله، نخاله، مصالح ساختمانی، روغن موتور و نظایر آن و یا نصب و استقرار تابلو یا هر شیئی دیگر در راه‌ها و راه آهن و حریم قانونی آن‌ها در داخل یا خارج از محدوده قانونی شـــهرها و همچنین هر گونه عملیات که موجب اخلال در امر تردد وسایل نقلیه می شود و نیز ایجاد راه دسترسی ممنوع است.
تبصره ۱- مرتکبان جرائم بالا علاوه بر جبران خسارت وارده به حبس از سه ماه تا دو سال محکوم و چنانچه تخریب صورت نگرفته باشد مرتکب یا مرتکبین، حسب مورد ضمن رفع موانع و رفع تجاوز و جبران خسارت وارده به یک ماه تا شش ماه حبس و یا پرداخت جزای نقدی از پانصـــد هزار (۵۰۰/۰۰۰) تا پنج میلیون (۵/۰۰۰/۰۰۰) ریال محکوم خواهند شـــد. در مورد اخیر با جبران خســـارت تعقیب موقوف خواهد شد.
تبصره ۲- ایجاد راه دسترسی به حریم و گذرگاه مناسب، درختکاری و عبور دادن تأســیســات از عرض راه و راه آهن و نصــب تابلو در حریم آن‌ها با اجازه وزارت راه و ترابری مجاز اســت. در موارد اضــطراری به منظور ترمیم تأســیســات عمومی که از عرض راه عبور نموده اســت دســتگاه مربوط با کســب موافقت وزارت راه و ترابری و ضمن رعایت کلیه نکات ایمنی اقدام خواهد نمود.
تبصره ۳- وزارت راه و ترابری مکلف است نسبت به برآورد هزینه و خسارت وارده به راه‌ها و حریم آن‌ها و ابنیه فنی و علائم و تأسیسات و تجهیزات ایمنی که در اثر برخورد وسائط نقلیه و یا عبور بارهای ترافیکی و لوله‌های آب، گاز، فاضلاب و کابل

برق و مخابرات و غیره و هر گونه عملیاتی که منجر به بروز هزینه و خسارت گردد، اقدام و مبالغ دریافتی را به حساب خزانه واریز و صد در صد (٪۱۰۰) آن را به منظور ایمن‌سازی راه‌ها به مصرف برساند.

ماده ۸- هر گاه در طول خطوط راه آهن از طرف رانندگان وسائط نقلیه راه آهن بر اثر رانندگی وسائط مزبور قتل یا جرح یا ضرب واقع شود باید وسیله نقلیه متوقف گردد و ضمن مبادرت به کمک‌های نخستین در مورد مجروحین و مصدومین صورتمجلس در محل حادثه بوسیله مأمورین انتظامی راه آهن و مأموران مربوط به راه آهن تنظیم و پس از تحقیقات اولیه از راننده و مطلعین در صورتی که به سبب حادثه جسد یا اجسام دیگری روی خط راه آهن قرار گرفته ومانع عبور قطار و وسایل نقلیه راه آهن باشد مأموران پلیس انتظامی راه آهن آن را به محازات محل به خارج خط در نقطه مناسبی انتقال داده و بلافاصله قطار و وسیله نقلیه را حرکت دهند.

مأموران پلیس انتظامی راه آهن موظفند آثار و علائم موجود در محل حادثه حفظ کرده و مراتب را در صورت وقوع قتل فوراً به مقامات قضائی برای حضور و انجام تشریفات قانونی گزارش دهند.

ماده ۹- راه آهن دولتی ایران مکلف است در طول راه آهن معابر و گذرگاه‌های مجاز برای افراد و وسائل نقلیه را با نصب علامات مشخص کند.

ماده ۱۰- عبور از روی خطوط راه آهن، ورود در محوطه ایستگاه‌ها و کارخانه‌ها تأسیسات فنی راه آهن به استثنای سکوهای مسافری و امکنه و گذرگاه‌ها و معابر مجاز واقع در ایستگاه‌ها و در طول خطوط ممنوع است جز برای آن عده از مأمورین راه آهن که بر حسب وظیفه مجاز به ورود و عبور می باشند و در صورت تخلف و بروز حادثه راه آهن دولتی ایران مسئول نخواهد بود.

ماده ۱۱- عبور هر گونه وسیله نقلیه اعم از موتوری و غیر موتوری از یک طرف خط آهن و به طرف دیگر در غیر محل‌های مجاز ممنوع است و متخلف از این امر مسئول هر گونه پیش آمد و خسارت وارد می‌باشد.

تبصره ۱- تخلف از مقررات این ماده مستوجب ۵۰۰ ریال جزای نقدی است. ترتیب رسیدگی به تخلف مزبور به نحوی است که در قانون نحوه رسیدگی به تخلفات و اخذ جرائم رانندگی مصوب سال ۱۳۵۰ مقرر گردیده و تا تشکیل کادر ترابری موضوع ماده ۱۶ قانون تغییر نام وزارت راه به وزارت راه و ترابری افسران یا درجه داران دیپلمه پلیس انتظامی راه آهن و در نقاطی که پلیس انتظامی راه آهن نباشد.

افســـران یا درجه داران دیپلمه پلیس راه ژاندارمری کشـــور وظایف مذکور در آن قانون را انجام خواهند داد و پس از تشکیل کارد ترابری حق رسیدگی به تخلفات و اخذ جرائم با افراد دیپلمه کادر مذکور خواهد بود.

تبصـــره ۲- هر گاه عبور وســـائط نقلیه موجب خرابی یا انحراف قســـمتی از ریل و همچنین خاکریز و سایر تأسیسات مربوط به راه آهن گردد. راننده و سیله نقلیه به پرداخت جزای نقدی از ۱۰۰۰ ریال تا ۵۰۰۰ ریال و جبران خســـارت وارده محکوم می‌شود.

تبصره ۳- وجوه حاصل از اجرای تبصره ۱ به حساب خزانه داریکل منظور خواهد گردید.

ماده ۱۲- از تاریخ تصـــویب این قانون غرامت موضـــوع ماده ۱۳ قانون کیفر بزه‌های راه آهن مصـــوب فروردین ماه ۱۳۲۰ از پانصـــد ریال تا پنج هزار ریال خواهد بود و تجاوز به محدوده ایستگاه‌ها در حکم تجاوز به حریم خط آهن می‌باشد.

تبصره- حدود ایستگاه راه آهن عبارتست از محوطه‌ای که مورد نیاز راه آهن بوده و بر اساس نقشه‌های مصوب راه آهن قانوناً به تصرف و تملک راه آهن درآمده باشد به وسیله علائم مخصوص از طرف راه آهن مشخص می شود.

ماده ۱۳- تبصره ذیل به ماده ۲۱ قانون بزه‌های راه آهن اضافه می شود.

تبصره ۱- تعقیب متهم در دادگستری موکول به شکایت راه آهن خواهد بود.

تبصره ۲- حسب درخواست شرکت راه آهن جمهوری اسلامی ایران، مرجع قضائی صـــالح دســـتور لازم را مبنی بر همکاری و نظارت مأموران نیروی انتظامی با آن شرکت جهت ایجاد نظم به منظور انسداد محل‌های تردد غیر مجاز صادر می‌کند.

ماده ۱۴- هرگاه بر اثر عبور انسان یا دام یا وسیله نقلیه‌ای که حرکت آن بستگی به راه آهن ندارد و برخورد آن با وســـیله نقلیه مجاز راه آهن در روی خط آهن حادثه‌ای منجر به قتل یا جرح و ضـــرب یا خســـارت مالی شـــود راننده مجاز که بر حســـب وظیفه رانندگی وسائل نقلیه راه آهن را روی خط آهن به عهده دارد در صورتی که نظامات و مقررات مربوط را رعایت نموده باشد مسئولیتی نخواهد داشت.

عدم مسئولیت راننده مذکور مانع استفاده شخص ثالث از مقررات بیمه نخواهد بود.

ماده ۱۵- وزارت راه و ترابری مکلف است هنگام ایجاد راه‌های جدید و راه آهن، گذرگاه‌های ضروری و مجاری لازم را در نظر گرفته و موجبات ارتباط دو طرف راه احداثی را به نحو مقتضـــی فراهم کند. وزارت پســـت و تلگراف و تلفن در مورد فراهم نمودن

امکانات ارتباطی و وزارت نیرو در مورد تأمین روشنائی راه‌ها مکلفند حسب اعلام وزارت راه و ترابری و در چهارچوب مقررات موجود اقدام کنند.

ماده ۱۶- خارج از محدوده شهرها در مناطقی که هیئت وزیران تصویب و وزارت راه و ترابری اعلام می‌نماید، احداث دیوار به ارتفاع بیش از ۱ متر در اراضی و مستحدثاتی که تا فاصله هفتاد متر از انتهای حریم راه آهن و آزادراه‌ها و راه‌های اصلی واقع شده ممنوع است مگر برای اراضی واقع در مسیر طوفان شن که به منظور جلوگیری از ورود توده‌های شنی مالکین حسب مورد با اخذ پروانه از ادارات راه و ترابری یا راه آهن می‌توانند به احداث آن اقدام نمایند. با متخلفین حسب مقررات تبصره‌های ۱ و ۲ ماده ۶ این قانون رفتار خواهد شد.

ماده ۱۷- ایجاد هر گونه ساختمان و دیوارکشی و تأسیسات به شعاع صد (۱۰۰) متر از انتهای حریم راه‌ها و حریم راه آهن‌های کشور و در طول کنار گذرهایی که وزارت راه و ترابری احداث نموده یا می‌نماید و یا مسئولیت نگهداری آن را به عهده دارد بدون کسب مجوز از وزارت مذکور ممنوع می‌باشد. وزارت راه و ترابری موظف است در مورد متخلفان برابر تبصره (۱) ماده (۶) قانون ایمنی راه‌ها و راه آهن اقدام کند.

تبصره ۱- وزارت راه و ترابری مکلف است نوع کاربری زمین‌های اطراف راه‌ها و راه آهن‌های کشور به عمق صد (۱۰۰) متر را بعد از حریم قانونی آن‌ها تهیه و به تصویب هیأت وزیران برساند و از متقاضیانی که بر حسب ضرورت وفق ماده ۱۶ همین قانون نیاز به احداث مستحدثاتی در حد فاصل فوق را داشته باشند وجوهی را بر اساس آئین نامه ای که به تأیید هیأت وزیران می رسد اخذ و به حساب خزانه واریز و صد در صد (٪۱۰۰) آن را به منظور ایمن‌سازی راه‌ها به مصرف برساند.

تبصره ۲- نظارت بر امر ساخت و ساز در حاشیه راه‌ها و راه آهن تا شعاع صد (۱۰۰) متر ازمنتهی الیه حریم قانونی آن‌ها توسط وزارت مذکور اعمال می شود. به وزارت یاد شده اجازه داده می‌شود به منظور ایجاد هماهنگی بر اساس موارد موضوع تبصره (۱) همین ماده نسبت به صدور مجوز ایجاد مستحدثات به متقاضیان اقدام نماید. بدیهی است متقاضیان باید سایر مجوزهای لازم را از مراجع مربوط اخذ نمایند.

تبصره ۳- ایجاد تأسیسات عمومی نظیر خطوط آب، برق، فاضلاب، نفت ، گاز، مخابرات و نظایر آن‌ها با رعایت مسائل فنی و ایمنی مربوط به هر یک، تابع آئین نامه ای است که ظرف سه ماه از تصویب این قانون به پیشنهاد وزیر راه و ترابری به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۱۸- وزارت جهاد سازندگی همچنان عهده دار وظایف مربوط به برنامه‌ریزی، احداث، نگهداری و مرمت راه‌های روستائی بوده و با متجاوزین به حریم راه‌های روستائی برابر ماده (۶) همین قانون و تبصره‌های ذیل آن اقدام خواهد نمود.

ماده ۱۹- وزارتخانه‌های راه و ترابری و جهاد سازندگی مکلفند علائم افقی و عمودی و تجهیزات ایمنی لازم را در طول هر یک از راه‌های مربوط مشخص و در محل‌های مورد نیاز نصب و اجراء نمایند.

تبصره- وزارتخانه‌های مذکور مکلفند برای انجام عملیات احداث و مرمت و یا نگهداری راه‌های مربوط علائم ایمنی لازم را نصب نمایند. چنانچه بر اثر کوتاهی در بکار بردن علائم یاد شده خسارتی به اشخاص (حقیقی یا حقوقی) وارد شود، هر یک از وزارتخانه‌های یاد شده حسب مورد موظف است از مطالبات پیمانکار یا اعتبارات جاری و عمرانی وزارتخانه خسارت وارده را پرداخت نماید. و چنانچه ماموران دولت یا پیمانکاران مرتکب تقصیر شده باشند، دولت خسارت پرداخت شده را از آن‌ها استیفاء خواهد نمود.

فصل ۱– بخش دوم

قانون تغییر نام "وزارت راه"
به "وزارت راه و ترابری"

قانون تغییر نام «وزارت راه» به «وزارت راه و ترابری» و تجدید تشکیلات و تعیین وظایف آن (مصوب۱۳۵۳/۴/۲۴) با کلیه اصلاحیه‌های بعدی

ماده ۱)

به‌منظور اعمال سیاست جامع و هماهنگ برای ترابری کشور و توسعه، تجهیز، گسترش، نگاهداری و ایجاد تأسیسات زیربنایی آن با توجه به مقتضیات توسعه اجتماعی، اقتصادی و عمرانی و دفاع ملّی و با رعایت قوانین مربوط از تاریخ تصویب این قانون نام «وزارت راه» به «وزارت راه و ترابری» تغییر می‌یابد از کلیه وظایف و اختیارات وزیر و وزارت راه به وزیر و وزارت راه و ترابری واگذار می‌گردد.

تبصره۱) منظور از عبارت «ترابری کشور» مذکور در این قانون و مقررات آن ترابری زمینی و دریایی است.

تبصره۲) امور مربوط به ترابری هوایی و بهره‌برداری هوایی تابع قانون و مقررات هواپیمایی کشور و سایر مقررات خاص خود خواهدبود.

ماده ۲)

سازمان بنادر و کشتیرانی با کلیه کارکنان، تشکیلات، بودجه و اعتبار و دارایی و تعهد و وظایف آن از وزارت دارایی منتزع و به صورت سازمان وابسته به وزارت راه و ترابری منتقل می‌گردد.

تبصره۱) مدیرعامل سازمان بنادر و کشتیرانی سمت معاونت وزارت راه و ترابری را خواهد داشت.

تبصره۲) کلیّه اختیارات و وظایف وزیر دارایی در سازمان بنادر و کشتیرانی و شورای‌عالی آن به وزیر راه و ترابری واگذار می‌گردد.وزیر دارایی یا معاون او عضویت شورای‌عالی سازمان بنادر کشتیرانی را خواهدداشت.

ماده ۳)

لغو شده (۱۳۵۸/۰۲/۲۷)

ماده۴)

لغو شده (۱۳۵۸/۰۲/۲۷)

ماده۵)

به‌منظور گسترش فعالیت هواشناسی در سطح کشور و امکان رفع نیازهای هواشناسی کشاورزی و بهسازی محیط‌زیست و آبیاری و ارتباطات دریایی و هوایی و تربیت نیروی انسانی مورد احتیاج در سطوح مختلف و همچنین رفع احتیاجات بخش خصوصی در مورد فوق به استثنای نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران که به‌طور مستقل عمل خواهدکرد. اداره کل هواشناسی به سازمان هواشناسی کشور تبدیل و به‌صورت سازمان وابسته به وزرات راه و ترابری اداره خواهد شد. رئیس سازمان هوا شنا سی ک شور سمت معاونت وزارت راه و ترابری را خواهد داشت.(۱۳۵۹/۰۳/۲۴)

ماده۶)

سازمان هواشناسی کشور به‌منظور هماهنگی فعالیت‌های فنی و تخصصی هواشناسی و تعیین نیازهای مذبور در این قانون دارای شورایی خواهد بود مرکب از:

۱) وزیر راه و ترابری.

۲) معاون وزارت کشاورزی و منابع طبیعی به انتخاب وزیر کشاورزی و منابع طبیعی.

۳) معاون وزارت دفاع ملی به انتخاب وزیر دفاع ملّی.

۴) معاون سازمان برنامه و بودجه به انتخاب رئیس سازمان برنامه و بودجه.

۵) معاون وزارت آب و برق به انتخاب وزیر آب و برق.

۶) معاون وزارت بهداری به انتخاب وزیر بهداری.

۷) مدیرعامل سازمان بنادر و کشتیرانی.

۸) رئیس سازمان هواپیمایی کشوری.

۹) رئیس سازمان هواشناسی کشور.

۱۰) نماینده نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران. (۱۳۵۹/۰۳/۲۴)

****

آیین‌نامه مربوط به وظایف و طرز کار شورای مذکور ظرف شش ماه پس از تصویب این قانون از طرف وزارت راه و ترابری تهیه و پس از تصویب هیئت وزیران به‌موقع اجراء گذارده‌خواهد شد. ریا ست شورا با وزیر راه و ترابری می‌با شد و رئیس سازمان هوا شنا سی کشور سمت دبیر شورا را خواهدداشت.

تذکر: تو ضیحات مربوط به ماده ۴ و ا صلاحیه‌های مواد ۵ و ۶ این قانون در بخش زیرنویس انتهایی این قانون درج گردیده است.

ماده ۷)

وظایف وزارت راه و ترابری به‌شرح زیر است:

۱) مطالعه و تهیه و تنظیم برنامه‌های جامع و هماهنگ به‌منظور تعیین خط‌مشی‌های اجرایی در زمینه ترابری کشور و اجرای آن‌ها.

۲) احداث، توسعه، بهره‌برداری و نگاهداری راه‌ها، راه‌آهن و بنادر.

۳) بررسی نیازمندی‌های کشور و تعیین اولویت‌های اجرایی آن‌ها و تهیه و اجرای برنامه‌های درازمدت، میان‌مدت و کوتاه‌مدت به‌منظور رفع این نیازمندی‌ها با توجه به برنامه‌های عمرانی کشور.

۴) تهیه و تنظیم ضوابط و معیارهای لازم برای احداث و نگاهداری و تأسیسات زیربنایی ترابری با توجه به مقتضیات و پیشرفت‌های وسایل ترابری و نظارت بر اجرای آن‌ها.

۵) بررسی روش‌های ساختمان و نگاهداری و بهره‌برداری از راه‌ها، راه‌آهن و بنادر.

۶) طبقه‌بندی کلّیه تأسیسات زیربنایی ترابری و تعیین مشخصات فنی و هندسی آن‌ها همچنین تعیین تشکیلات و دستگاه‌هایی که باید از هر یک از آن‌ها نگاهداری نمایند.

۷) تعیین مشخصات مجاز وسایل ترابری در بهره‌برداری از تأسیسات زیربنایی ترابری و ممانعت از بهره‌برداری وسایل ترابری خارج از مشخصات مذکور در استفاده از تأسیسات فوق.

۸)برر سی درباره راه‌های ترابری بین‌المللی و نحوه ارتباط با آن‌ها و عنداللزوم پیـ شنهاد پیو ستن به موافقت‌نامه‌های بین‌المللی و منطقه‌ای و تنظیم و پیـ شنهاد قراردادهای دو جانبه و چند جانبه با دولت‌ها و مؤسسات خارجی.

۹) بررسی نیازمندی‌ها و شناسایی مجموع قدرت و ظرفیت ترابری کشور اعم از راه‌ها، راه‌آهن، راه‌های آبی، بنادر و خطوط لوله به‌منظور تهیه برنامه‌ها و ارائه توصیه‌های لازم به سازمان‌های مربوط.

۱۰) ایجاد، نگاهداری و بهره‌برداری از خطوط پایگاه‌های مواصلاتی اختصاصی زمینی و دریایی با توجه به برنامه‌ها و نیازمندی‌های ترابری کشور.

۱۱) بررسی و ارائه پیشنهادهای لازم به سازمان‌های مربوط در باب سیاست نرخ‌گذاری خدمات ترابری و همچنین خدمات جنبی آن.

۱۲) تعیین ضابطه‌ها و معیارهای فنی اقتصادی و ایمنی در راه‌های زمینی و آبی و نظارت بر اجرای آن‌ها.

۱۳) تعیین ضابطه‌ها و معیارهای لازم با همکاری دستگاه‌های مربوط برای ایجاد، اداره و توسعه مؤسسات ترابری اعم از آن که در داخل و یا در خطوط بین‌المللی فعالیت داشته‌باشند و نظارت بر فعالیت آن‌ها. در مورد صدور پروانه تأسیس مؤسسات ترابری، مراجع صلاحیت‌دار مکلفند قبلاً نظر وزارت راه و ترابری را در تأسیس این گونه مؤسسات جلب نمایند.

۱۴) تهیه طرح مقررات و آئین‌نامه مربوط به صدور اجازه تأسیس مؤسسات، دفاتر، شعبه‌ها و نمایندگی‌های ترابری خارجی که در کشور فعالیت کنند و نظارت بر فعالیت آن‌ها با جلب نظر وزارت کشور.

۱۵) تعیین ضابطه‌ها و معیارهای لازم به‌منظور تنظیم امور مربوط به ترابری سازمان‌های دولتی به‌استثنای نیروهای مسلح... با همکاری دستگاه‌های مربوط- ایجاد هماهنگی و تمرکز امور مذکور.

۱۶) تعیین ضابطه‌ها و معیارها و پیشنهاد اتخاذ سیاست‌های لازم برای تشویق بخش خصوصی به سرمایه‌گذاری در امور مربوط به ترابری.

۱۷) بررسی در زمینه حریم‌های تأسیسات زیربنایی ترابری و تهیه و تنظیم مقررات مورد نیاز برای پیشنهاد به مراجع صلاحیت‌دار و نظارت بر اجرای آن‌ها.

۱۸) بررسی نیازمندی‌های کشور از نظر خدمات خاک‌شناسی و شناسایی مصالح ساختمانی و تجهیز و توسعه آزمایشگاه‌های مربوط و عرضه و فروش خدمت (آزمایشگاه‌های فنی و مکانیک خاک) به بخش عمومی و خصوصی.

۱۹) بررسی نیازمندی‌های کشور از نظر شناسایی راه‌های آبی و دریا و اقیانوس‌شناسی و ایجاد و تجهیز و توسعه تشکیلات سازمان‌های لازم و عرضه و فروش خدمات آن به بخش عمومی و خصوصی.

۲۰) تهیه آئین‌نامه‌های مجازات خلافی با موافقت وزارت دادگستری و وزارت کشور و پیشنهاد قوانین و مقررات لازم درباره رسیدگی به موارد تخلف از مقررات ترابری کشور.
۲۱) تشکیل واحدهای مطالعاتی و تحقیقاتی لازم برای انجام وظایف بالا.

تبصره) کلیه اختیارات و وظایف دیگری که به موجب سایر قوانین به وزرات راه محول بوده‌است به عهده وزارت راه و ترابری خواهدبود.

ماده ۸)

وزارت راه و ترابری مجاز است با نظر سازمان امور اداری و استخدامی کشور به‌منظور تربیت و تجهیز نیروی انسانی ماهر برای اجرای وظایف خود برنامه‌های آموزشی لازم را رأساً یا با همکاری مؤسسات مربوط به مرحله اجراء درآورد.

ماده ۹)

به وزیر راه و ترابری اختیارات داده می‌شود که تشکیلات هر یک از سازمان‌ها و مؤسسات و واحدهای تابع یا وابسته به آن وزارت را در صورتی که لازم تشخیص دهد، ادغام یا منحل نموده و تشکیلاتی بر اساس وظایف مذکور در این قانون و سایر قوانین با تایید سازمان امور اداری و استخدامی کشور تنظیم کرده و به موقع اجرا بگذارد.

ماده ۱۰)

به موجب این قانون شورای‌عالی هماهنگی ترابری کشور در وزارت راه و ترابری تشکیل می‌گردد وزارت راه و ترابری مکلف است ظرف سه ماه از تاریخ تصویب این قانون آئین‌نامه مربوط به ترکیب و وظایف و اختیارات شورای‌عالی هماهنگی ترابری کشور را تهیه و پس از تصویب کمیسیون‌های مربوط مجلسین به‌موقع اجرا بگذارد.

ماده ۱۱)

وزارت راه و ترابری برای اجرای قسمتی از وظایف خود و سازمان‌های وابسته می‌تواند با موافقت شورای‌عالی هماهنگی ترابری کشور و با رعایت شرایطی که شورای‌عالی مذکور تعیین خواهدکرد شرکت تشکیل دهد و یا با بخش خصوصی اعم از داخلی و خارجی همچنین وزارت‌خانه‌ها و مؤسسات دولتی ایرانی مشارکت نماید.

اساس‌نامه‌های شرکت‌های مزبور که به موجب این قانون تأسیس خواهدشد بر طبق مقررات مربوط به شرکت‌های دولتی تهیه و با تایید شورای‌عالی هماهنگی ترابری کشور و تصویب کمیسیون‌های راه و دارایی و استخدام مجلسین به‌موقع اجرا گذارده می‌شود.

ماده ۱۲)

وزارت‌خانه‌ها و مؤسسات دولتی و شهرداری‌ها و مؤسسات وابسته به آن‌ها مکلفند طرح‌های مربوط به ایجاد و توسعه شهرها و مراکز فعالیت‌های اجتماعی و صنعتی و کشاورزی را از لحاظ استفاده از تأسیسات ترابری به اطلاع وزارت راه و ترابری برسانند.

ماده ۱۳)

وزارت راه و ترابری مجاز است آن قسمت از راه‌ها، ایستگاه‌های راه‌آهن محوطه‌های بارانداز، بنادر و نظائر آن‌ها را که مورد استفاده نیست پس از روشن شدن وضعیت ثبتی با رعایت مقررات به فروش برساند و وجوه حاصل را در عرض یک‌سال به مصرف خرید اراضی و مستحدثات مورد نیاز برساند.

ماده ۱۴)

به دولت اجازه داده می‌شود به منظور انجام خدمات باربری، تخلیه و بارگیری (به استثنای خدمات فرودگاهی) و انبارداری در گمرکات کشور رأساً یا با مشارکت بخش خصوصی اعم از داخلی و خارجی شرکت یا شرکت‌هایی تشکیل دهد. این شرکت‌ها به موجب اساس‌نامه‌های خاص خود زیر نظر شورایی مرکب از معاون هماهنگی ترابری وزارت راه و ترابری، رئیس گمرک ایران، مدیرعامل سازمان بنادر و کشتیرانی، رئیس سازمان هواپیمایی کشوری، رئیس‌کل راه‌آهن دولتی ایران، انجام وظیفه خواهندنمود. اساس‌نامه این شرکت یا شرکت‌ها با رعایت مفاد فوق پس از تصویب کمیسیون‌های راه و دارایی و استخدام مجلسین به موقع اجرا گذارده خواهدشد.

ماده ۱۵)

وزارت راه و ترابری به‌منظور تأمین مواد اولیه ساختمانی از قبیل سنگ، شن، ماسه و خاک که برای ساختمان نگاهداری تأسیسات زیربنایی راه و ترابری کشور مورد نیاز باشد می‌تواند با رعایت مقررات قانونی و موافقت سازمان مربوط آئین‌نامه نحوه استفاده و

بهره‌برداری وزارت راه و ترابری را از مواد مذکور تنظیم و پس از تصـــویب هیئت وزیران به‌موقع اجرا بگذارد.

ماده ۱۶)

به‌منظور نظارت بر اجرای مقررات ترابری به وزارت راه و ترابری اجازه داده می‌شود گارد ترابری تشـــکیل دهد. حدود وظایف و تشـــکیلات آن به‌موجب آئین‌نامه‌ای که به تصـــویب کمیسیون‌های مربوط مجلسین خواهدرسید تعیین می‌گردد.

* تبصره ۱) گارد بنادر و گمرکات که به موجب قانون اختیارات مالی و استخدامی سازمان بنادر و کشتیرانی و تشکیل گارد بنادر و گمرکات مصوب تیرماه ۱۳۴۸ تشکیل شده‌است به دو واحد جداگانه گارد گمرک و گارد بنادر و کشـــتیرانی تقســـیم و بر اســـاس نیازمندی‌های گمرک ایران و ســـازمان بنادر و کشـــتیرانی با توافق وزارت‌خانه‌های دارایی و راه و ترابری تقسیم می‌گردد و با صلاحیت و اختیارات و بودجه کارکنان مربوط از وزارت دارایی منتزع و به گمرک ایران و سازمان بنادر و کشتیرانی منتقل می‌گردد.

تبصره ۲) گارد بنادر و کشتیرانی جزء تشکیلات گارد ترابری خواهدبود و علاوه بر وظایف و اختیارات و صـــلاحیت فعلی وظایف حفاظت کشـــتیرانی در آب‌های ایران را نیز بر عهده خواهدداشت. تا زمانی که گارد بنادر و گمرکات به ترتیب فوق تقسیم نشده‌است وظایف و اختیارات خود را کماکان دارا خواهدبود و اداره پلیس انتظامی راه‌آهن در گارد ترابری متمرکز می‌گردد.

ماده ۱۷)

آئین‌نامه‌های لازم در اجرای مفاد این قانون در مورد اجرای امور مربوط به ترابری کشور جز در مواردی که مرجع دیگری برای تصویب آن در این قانون پیش بینی شده‌است به‌وسیله وزارت راه و ترابری و درباره امور مربوط به هواپیمائی کشـــوری و حمل و نقل هوایی و بهره‌برداری هوایی و هواشناسی از طریق وزارت جنگ تهیه و پس از تصویب هیئت وزیران به موقع اجرا گذاشته خواهدشد و تا زمانی که اساس‌نامه‌ها و آئین‌نامه‌های اجرایی مذکور در این قانون به تصـــویب نرســـیده‌اســـت اســـاس‌نامه و آئین‌نامه‌های فعلی معتبر و لازم‌الاجرا خواهدبود.

ـ * ماده ۴ و تبصره‌های آن به‌شرح زیر است:

ماده ۴)

اداره کل هواپیمایی کشـــوری با کلیه کارکنان، تشـــکیلات، بودجه، اعتبارات، دارایی، تعهدات و وظایف آن از وزارت راه منتزع و به‌نام سازمان هواپیمایی کشوری به‌صورت سازمان وابسته به وزارت جنگ منتقل می‌گردد.

تبصـــره ۱) کلیه اختیارات و وظایف وزیر و وزارت راه به نحو مذکور در قوانین و مقررات مربوط به هواپیمایی کشوری به وزیر و وزارت جنگ واگذار می‌شود.

تبصره ۲) رئیس سازمان هواپیمائی کشوری سمت معاونت وزارت جنگ را خواهدداشت.

* تبصـــره ۳) یک نفر از معاونان وزارت راه و ترابری به انتخاب وزیر راه و ترابری عضـــویت شورای‌عالی هواپیمایی کشوری را خواهدداشت.

تبصره ۴) واحد پلیس مامور در هواپیمایی کشوری و فرودگاه‌ها (موضوع قانون ضمیمه شدن ادارات پلیس انتظامی راه‌آهن و هواپیمایی کشـــوری و اداره انتظامی و نگبانی گمرکات به شـــهربانی کشـــور مصـــوب هشـــتم خردادماه ۱۳۴۶) از تاریخ تصـــویب این قانون کلاً با کلیه کارمندان و افسران و درجه داران و افراد ابواب‌جمعی و ا سلحه و مهمات خود از اداره پلیس راه آهن و هواپیمائی کشـــور منتزع و مســـتقلاً به‌نام اداره پلیس انتظامی هواپیمایی کشـــوری وظایف محوله را به‌صـــورت یکی از واحدهای تابعه شـــهربانی کشـــور در ســـازمان هواپیمائی کشـــوری انجام خواهد داد . وظایف اختصـــاصـــی پلیس مزبور و اختیارات ســـازمان هواپیمایی کشوری و شهربانی کشور درباره، افسران و کارمندان پلیس هواپیمایی کشوری تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد. تا زمانی‌که آئین‌نامه مورد نظر به تصویب نرسیده واحد مزبور وظایف محول را کماکان انجام خواهدداد و قسمت دیگر با کارمندان و افسران و درجه داران و افراد ابوابجمعی و اســـلحه و مهمات خود به نام اداره پلیس انتظامی راه آهن انجام وظیفه خواهدکردکه به‌لحاظ تصویب موارد زیر از درج مفاد ماده ۴ در متن قانون خودداری گردیده است .

الف: " انتزاع سازمان هواپیمایی کشوری از وزارت دفاع"

"شماره تصویب‌نامه ۳۶۸ تاریخ ۵۷/۱۲/۸"

هیئت وزیران دولت موقت انقلاب اســـلامی در جلســـه مورخ ۵۷/۱۲/۶ تصـــویب نمودند: "سازمان هواپیمایی کشوری از وزارت دفاع ملی منتزع و با کلیه سازمان، تشکیلات، پرسنل و اعتبارت موجود به وزارت راه و ترابری منضم می‌گردد."

ب: "لایحه قانونی انتزاع سازمان هواشناسی از وزارت دفاع ملی و تبدیل آن به اداره کل و ادغام آن با سازمان هواپیمائی کشوری وابسته به وزارت راه و ترابری (۱۳۵۸/۰۲/۲۷)

ماده واحده)

از تاریخ تصویب این قانون (۱۳۵۸/۰۲/۲۷) امور مربوط به هواپیمایی کشوری و هواشناسی از وزارت دفاع ملی منتزع و به صورت سازمان واحد در وزارت راه و ترابری اداره خواهدشد. نتیجتاً مواد ۶ و ۵ و ۴ و ۳ از قانون تغییر نام وزارت راه به " وزارت راه و ترابری" و تجدید تشکیلات و تعیین وظایف آن مصوب تیرماه ۱۳۵۳در مورد تأسیس سازمان هواشناسی کشور و سازمان هواپیمایی کشور ملغی می‌گردد. ضمناً از این تاریخ نام وزارت جنگ به وزارت دفاع ملی، تغییر می‌یابد.

ماده واحده)

از تاریخ تصویب این قانون (۱۳۵۸/۰۴/۲۰) اداره کل ساختمان راه‌آهن با کلیه دارایی و بودجه و تعهدات و وظایف و کارکنان از شرکت راه‌آهن ایران منتزع و به وزارت راه و ترابری منتقل می‌گردد .کارکنان منتقله کماکان تابع مقررات قانون استخدام کشوری خواهندبود.

اصلاحی به‌موجب لایحه قانونی اصلاح مواد ۵ و ۶ قانون تغییر نام وزارت راه و ترابری و تجدید تشکیلات و تعیین وظایف آن "مصوب ۵۹/ ۳ /۲۴ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران"

فصل ۱– بخش سوم

لایحه قانونی نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه‌های عمومی، عمرانی و نظامی دولت

"لایحه قانونی نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه‌های عمومی، عمرانی و نظامی دولت (۱۳۵۸/۱۱/۱۷) شورای انقلاب"

ماده ۱)

هرگاه برای اجرای برنامه‌های عمومی، عمرانی و نظامی وزارتخانه‌ها یا مؤسسات و شرکت‌های دولتی یا وابسته به دولت، همچنین شهرداری‌ها و بانک‌ها و دانشگاه‌های دولتی و سازمان‌هایی که شمول قانون نسبت به آن‌ها مستلزم ذکر نام باشد و از این پس "دستگاه اجرایی" نامیده می شوند به اراضی، ابنیه، مستحدثات، تأسیسات و سایر حقوق مربوط به اراضی مذکور متعلق به اشخاص حقیقی یا حقوقی نیاز داشته‌باشند و اعتبار آن قبلاً بوسیله "دستگاه اجرایی" یا از طرف سازمان برنامه و بودجه تأمین شده‌باشد "دستگاه اجرایی" می‌تواند مورد نیاز را مستقیماً یا به‌وسیله هر سازمان خاصی که مقتضی بداند بر طبق مقررات مندرج در این قانون خریداری و تملک نماید.

تبصره) در مواردی که اسناد یا اقدامات دستگاه‌های اجرایی مبنی بر مالکیت قانونی (اعم از این‌که به اشخاص حقیقی یا حقوقی واگذار شده یا نشده باشد) به موجب احکام لازم‌الاجراء قضائی ابطال گردیده یا می‌گردد، دستگاه مربوطه موظف است املاک یادشده را به مالک آن مسترد نماید لکن چنانچه در اثر ایجاد مستحدثات یا قرار گرفتن اراضی مذکور در طرح‌های مصوب، استرداد آن به تشخیص مرجع صادر کننده حکم متعذر باشد دستگاه اجرایی ذی‌ربط می‌تواند با تأمین اعتبار لازم نسبت به تملک این قبیل املاک مطابق این قانون اقدام نماید. درصورتی‌که حکم دادگاه مبنی بر خلع ید یا قلع و قمع صادر شده باشد دادگاه مزبور با درخواست دستگاه اجرایی دستور توقف اجرای حکم مزبور را صادر و دستگاه اجرایی ذی‌ربط موظف است ظرف مدت شش ماه از تاریخ صدور دستور موقت نسبت به پرداخت یا تودیع قیمت روز املاک یادشده اقدام نماید. [1]

ماده ۲)

برنامه‌های مذکور در ماده یک شامل برنامه‌هایی است که اجرای به‌موقع آن برای امور عمومی و امنیتی "دستگاه اجرایی" لازم و ضروری باشد. ضرورت اجرای طرح باید به تأیید و تصویب بالاترین مقام اجرایی "دستگاه اجرایی" برسد.

تبصره ۱) دستگاه اجرایی موظف است برای اجرای طرح حتی‌المقدور از اراضی ملی شده یا دولتی استفاده نماید. عدم وجود این قبیل اراضی حسب مورد باید به تأیید وزارت کشاورزی و عمران روستائی یا سازمان عمران اراضی شهری در تهران و ادارات کل و شعب مربوط در استان‌ها رسیده باشد.

۱- تبصره در سال ۱۳۸۸ الحاق شده است

تبصـره ۲) اداره ثبت اسـناد و املاک محل مکلف اسـت محل وقوع و وضـع ثبتی ملک را با توجه به نقشه ارائه شده حداکثر ظرف ۱۵ روز از تاریخ استعلام پاسخ دهد.

ماده ۳)

بهای عادله اراضـی، ابنیه، مسـتحدثات، تأسـیسـات و سـایر حقوق و خسـارات وارده از طریق توافق بین "دستگاه اجرایی" و مالک یا مالکین و صاحبان حقوق تعیین می‌گردد.

تبصـره ۱) در صـورت توافق در مورد بهای عادله هرگاه مبلغ مورد معامله یا خسـارت هر یک از مالکین بیش از یک میلیون ریال نباشد "دستگاه اجرایی" می‌تواند رأساً نسبت به خرید ملک و پرداخت خسارت اقدام نماید و هرگاه مبلغ مورد معامله یا خسارت هر یک از مالکین بیش از یک میلیون ریال باشد بهای خرید ملک یا میزان خسارت و انجام معامله باید به تصویب هیئت مقرر در ماده ۷۱ قانون محاسبات عمومی و در مورد شهرداری‌ها به تصویب انجمن شهر برسد.

تبصره ۲) در صورت حصول توافق "دستگاه اجرایی" موظف است حداکثر ظرف مدت سه ماه نسبت به خرید ملک و پرداخت حقوق یا خسارات اقدام و یا آنکه انصراف خود را از خرید و تملک کتباً به مالک یا مالکین اعلام نماید. به هر حال عدم اقدام به خرید یا اعلام انصراف در مدت مذکور به منزله انصراف است.

ماده ۴)

هرگاه نسبت به تعیین بهای عادله اراضی و ابنیه و تأسیسات و حقوق و خسارات وارده بین "دستگاه اجرایی" و مالک توافق حاصل نشود بهای عادله توسط هیئتی مرکب از سه نفر کارشناس رسمی دادگستری تعیین می‌گردد. کارشناسان یک نفر از طرف "دستگاه اجرایی" یک نفر از طرف مالک یا صـاحب حق و نفر سـوم به انتخاب طرفین و در صـورت عدم توافق یا اسـتنکاف به معرفی دادگاه صالحه محل وقوع ملک انتخاب می‌شوند. رأی اکثریت هیئت مزبور قطعی و لازم‌الاجراست.[1]

تبصره ۱) درصورتی‌که در محل کارشناس رسمی دادگستری وجود نداشته باشد طبق ماده ۲۹ قانون کارشناسان رسمی مصوب ۱۳۱۷ عمل می‌شود.

تبصـره ۲) هرگاه مالک یا مالکین کارشـناس خود را حداکثر ظرف یکماه از تاریخ اعلام "دستگاه اجرایی" که به یکی از صور ابلاغ کتبی انتشار در یکی از روزنامه‌های کثیرالانتشار یا آگهی در محل به اطلاع عموم می‌رسد تعیین ننماید و یا به علت مجهول بودن مالک عدم تکمیل تشریفات ثبتی عدم صدور سند مالکیت فوت مالک و موانعی از قبیل امکان انتخاب کارشناس میسر نباشد دادگاه صالحه محل وقوع ملک حداکثر ظرف ۱۵ روز از تاریخ مراجعه "دستگاه اجرایی" به دادگاه نسبت به تعیین کارشناس اقدام می‌نماید.

۱- ماده ۴ و آن قسمت از ماده ۵ که مربوط به الزامی بودن تعیین قیمت عادله می باشد بر اساس لایحه قانون نحوه تقویم ابنیه، املاک و اراضی مورد نیاز شهرداریها مصوب ۱۳۷۰/۸/۲۸ نسبت به شهرداریها منسوخ شده است به رای شماره ۴۱- ۱۳۷۳/۴/۲۵ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری مراجعه شود.

ماده ۵)

ملاک تعیین قیمت عبارتست از بهای عادله روز تقویم اراضی و ابنیه و تأسیسات و حقوق و خسارات مشابه واقع در حوزه عملیات طرح بدون در نظر گرفتن تأثیر طرح در قیمت آنها.

تبصره ۱) در مواردی که ملک محل سکونت یا ممراعاشه مالک باشد علاوه بر بهای عادله صدی پانزده به قیمت ملک افزوده خواهدشد.

تشخیص اینکه مالک در محل ساکن است یا ملک ممراعاشه وی می‌باشد با "دستگاه اجرایی" است و در صورت بروز اختلاف تشخیص نهائی با دادگاه صالحه وقوع ملک می‌باشد که به تقاضای هر یک از طرفین اظهارنظر خواهد کرد.

تبصره ۲) در صورتی‌که طبق نظر اداره کشاورزی و عمران روستایی محل زارعین در ملک مورد بحث داشته باشد حقوق زارعین ذینفع به تشخیص اداره مذکور از محل ارزش کل ملک به آنان پرداخت و بقیه در هنگام انجام معامله به مالک پرداخت خواهدشد.

چنانچه در ملک مورد معامله، ساختمان‌های روستایی فاقد سند مالکیت و نیز هرگونه اعیانی و یا حقوقی نظیر حق ریشه، بهای شخم، بذر، کود و سایر زحماتی‌که زارع برای آماده‌کردن زمین متحمل شده‌است وجود داشته‌باشد بهای اعیان و حقوق متعلق به آنان برابر قراردادهای موجود بین زارع و مالک و یا طبق مقررات یا عرف محل از طریق توافق یا از سوی کارشناسان تعیین و از محل ارزش کل که به ایشان و بقیه به مالک پرداخت می‌گردد.

تبصره ۳) چنانچه ملک مورد معامله محل کسب و پیشه اشخاص باشد در صورتی به آن حق کسب و پیشه تعلق خواهدگرفت که حداقل یک سال قبل از اعلام تصمیم "دستگاه اجرایی" محل کسب و پیشه بوده‌باشد.

تبصره ۴) نسبت به املاک موقوفه‌ای که طبق تشخیص سازمان اوقاف تبدیل به احسن آن‌ها قانوناً مجاز است به طریق مذکور در این قانون اقدام و آنها را که شرعاً مجاز نیست به طریق اجاره طویل‌المدت عمل خواهد شد در مورد املاک اخیر در صورت وجود اعیانی متعلق به اشخاص و یا حقوق مندرج در تبصره‌های ۲و۳ ماده ۵ این قانون حقوق فوق از سوی هیئت کارشناسی مندرج در این قانون تعیین و از محل اعتبار طرح پرداخت و مال‌الاجاره ملک موقوفه با در نظر گرفتن پرداخت مزبور از سوی هیئت کارشناسی تعیین خواهدشد.

تبصره ۵) در کلیه موارد مندرج در این قانون هیئت کارشناسی مکلف است بر اساس مقررات و ضوابط مندرج در قانون کارشناسی مصوب ۱۳۱۷و سایر مقررات مربوط حداکثر ظرف مدت یک ماه نظرات خود را دقیقاً اعلام نماید. دستمزد کارشناسان طبق آئین‌نامه دستمزد کارشناسان رسمی و اصلاحات بعدی آن و در صورت اختلاف طبق نظر دادگاه محل مشخص

و از محل اعتبار مربوط به طرح قابل پرداخت می‌باشد. نصف هزینه کارشناسی پرداخت شده به عهده مالک می‌باشد در هنگام انجام معامله از ارزش ملک کسر می‌گردد.

ماده ۶)

در مواردی که"دستگاه اجرایی" مقتضی بداند و در صورت رضایت مالک اراضی تملیک شده از اراضی مشابه ملی یا دولتی متعلق به خود تأمین و با حفظ ضوابط مندرج در قوانین و مقررات مربوط، به مالکین واگذار می‌نماید. در این صورت نیز بهای عوض و معوض به عهده هیئت کارشناسی مندرج در این قانون می‌باشد.

ماده ۷)

"دستگاه اجرایی" مجاز است به جای پرداخت حق کسب و پیشه در صورت رضایت صاحب حق تعهد نماید که پس از انجام طرح، محل کسبی در همان حدود به صاحب حق واگذار نماید.

ماده ۸)

تصرف اراضی، ابنیه و تأسیسات و خلع ید ملک قبل از انجام معامله و پرداخت قیمت ملک یا حقوق، مالک مجاز نمی‌باشد مگر آن که در اثر موانعی از قبیل استنکاف مالک از انجام معامله، اختلافات مالکیت، مجهول بودن مالک، رهن یا بازداشت ملک، فوت مالک و غیره انجام معامله قطعی ممکن نگردد، در این صورت به‌منظورجلوگیری از وقفه یا تاخیر در اجرای طرح به شرح زیر اقدام می‌شود.

چنانچه مالک ظرف مدت یک ماه از تاریخ اعلام "دستگاه اجرایی" به یکی از انحاء مقرر در تبصره ۲ ماده ۴ برای انجام معامله مراجعه نکند یا از انجام معامله به نحوی استنکاف نماید مراتب برای بار دوم اعلام و پس از انقضا، در روز مهلت مجدد، ارزش تقویمی ملک که طبق نظر هیئت کارشناسی مندرج در ماده ۴ یا تبصره ۲ آن تعیین شده‌است به میزان و مساحت مورد تملک به صندوق ثبت محل تودیع و دادستان محل یا نماینده وی سند انتقال را امضاء و ظرف مدت یک ماه به تخلیه و خلع ید اقدام خواهد نمود و بهای ملک یا حقوق یا خسارات به میزان مالکیتی که در مراجع ذی‌ربط احراز می‌گردد از سوی اداره ثبت به ذی‌حق پرداخت و اسناد قبلی مالک حسب مورد اصلاح یا ابطال و مازاد سپرده طبق مقررات مربوط به صندوق دولت مسترد می شود.اداره ثبت محل موظف است بر اساس سند انتقال امضاء شده بوسیله دادستان یا نماینده وی سند مالکیت جدیدی به میزان و مساحت اراضی، ابنیه و تأسیسات مورد تملک به نام "دستگاه اجرایی" صادر و تسلیم نماید.

ماده ۹)

در صورتی‌که فوریت اجرای طرح با ذکر دلائل موجه به تشخیص وزیر دستگاه اجرایی ضرورت داشته‌باشد به نحوی که عدم تسریع در انجام طرح موجب ضرر و زیان

جبران‌ناپذیری گردد "دســـتگاه اجرایی" می‌تواند قبل از انجام معامله قطعی و با تنظیم صـــورت مجلس وضـــع موجود ملک با حضـــور مالک یا نماینده وی در غیاب او و نماینده دادســتان و کارشــناس رســمی نســبت به تصــرف و اجرای طرح اقدام نماید لکن "دســتگاه اجرایی" ملکف ا ست حداکثر تا سه ماه از تاریخ ت صرف ن سبت به پرداخت یا تودیع قیمت عادله طبق مقررات این قانون اقدام نماید.

تب‌صره) مالک یا صاحب حق می‌تواند در صورت عدم پرداخت بها در مدت مذکور با مراجعه به دادگاه صــالحه درخواســت توقیف عملیات اجرایی را تا زمان پرداخت بها بنماید و محاکم صالحه به موضوع خارج از نوبت رسیدگی و حکم لازم، صادر می‌نماید و در صورت پرداخت قیمت تعیین شده بلافاصله رفع توقیف عملیات اجرایی به‌عمل خواهدآمد.

ماده ۱۰)

چنانچه قبل از تصویب این قانون، اراضی، ابنیه یا تأسیساتی بر اساس قوانین موضوعه قبلی به تصـــرف وزارت‌خانه‌ها، مؤســـســـات و شـــرکت‌های دولتی و یا وابســـته به دولت و همچنین شهرداری‌ها، بانک‌ها و دانشگاه‌های دولتی یا سازمان‌هایی که شمول قانون نسبت به آنها مستلزم ذکر نام باشد درآمده یا در محدوده مورد تصرف قرار گرفته‌باشد که بر اساس قوانین مذکور دولت مکلف به پرداخت بهای عادله و حقوق و خســارات متعلقه بوده ولی تعیین بهای آن و یا حقوق و خسارات متعلقه منجر به صدور نظر قطعی در مراجع ذی‌صلاح نشده‌باشد و یا به تصرف مجری طرح در نیامده‌باشد بها و حقوق و خسارات مربوط به شرح زیر پرداخت خواهدشد.

الف: ارزش کلیه اعیانی اعم از هرگونه ساختمان، تأ سیسات، م ستحدثات و سایر حقوق متعلقه طبق مقررات این قانون تقویم و نقداً پرداخت می‌شود.

ب: بهای زمین‌های دایر در بخش خ صو صی به قیمت روز تقویم و پرداخت خواهد شد و بابت زمین‌های موات، جنگل‌ها، مراتع و هر قســمتی که طبق قانون اســاســی جزء اموال عمومی درآمده وجه پرداخت نخواهد شد. زمین‌های دایر را به آن ق سمت که ا ضافه بر حداکثر مجاز زمین‌های مذکور در قانون م صوب شورای انقلاب که تو سط وزارت کشاورزی پیشنهاد شده هیچ‌گونه وجهی تعلق نمی‌گیرد.

تبصره ۱) ارزش تقویم شده زمین در صورت اختلاف نظر از طرف هیئت کارشناسان موضوع ماده ۴ این قانون با در نظر گرفتن میانگین ارزش کل مساحت هر ملک تعیین خواهدشد.

تبصره ۲) هرگونه انتقال قهری و یا ملکیت مشاع به منزله یک واحد مالکیت خواهدبود.

تبصره ۳) "دستگاه اجرایی" ملکف می‌باشند اعتبار مورد نیاز جهت اجرای مفاد ماده ۱۰ این قانون را پیش‌بینی و پس از تامین اعتبار لازم به ترتیب فراهم‌شـــدن مقدمات انجام معامله

قطعی حداکثر ظرف ۵ سال بهای کلیه اراضی متصرفین را پرداخت و تملک نمایند. ادارات ثبت اسناد و املاک ملکف به صدور سند مالکیت می‌باشند.
تبصره ۴) طرح‌های موضوع این قانون از تاریخ شروع به اجرا از پرداخت هر نوع عوارض مستقیم به شهرداری‌ها مثل انواع عوارض متعلق به زمین و ساختمان و سایر اموال منقول و غیرمعمول وحق تشرف و حق مرغوبیت به آن معاف هستند.

ماده ۱۱)

هرگاه برای اجرای طرح "دستگاه اجرایی" احتیاج به اراضی دایر یا بایر ابنیه یا تأسیسات متعلق به سایر وزارت‌خانه‌ها یا مؤسسات و شرکت‌های دولتی وابسته به دولت و همچنین شهرداری‌ها، بانک‌ها و دانشگاه‌های دولتی و سازمان‌هایی که شمول قانون نسبت به آن‌ها مستلزم ذکر نام است داشته‌باشد واگذاری حق استفاده به موجب موافقت وزیر یا رئیس مؤسسه یا شرکت که ملک را در اختیار دارد ممکن خواهدبود.این واگذاری به‌صورت بلاعوض می‌باشد و در صورتی‌که مسئولین مربوط به توافق نرسند طبق نظر نخست وزیر عمل خواهدشد.
تبصره) در صورتی‌که اراضی و ابنیه و تأسیسات یا حقوق آن به شرکت یا سازمان یا مؤسسه دولتی یا وابسته به دولت بوده و واگذاری بلاعوض آن برابر اساسنامه شرکت مقدور نباشد بهای آن بر اساس ارزش تعیین‌شده در ترازنامه شرکت قابل پرداخت است.
در این صورت ملک به‌صورت قطعی به"دستگاه اجرایی"منتقل خواهدشد.

ماده ۱۲)

کلیه قوانین و مقرراتی‌که تا این تاریخ در مورد لایحه نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه‌های عمومی و عمرانی و نظامی دولت تصویب شده و با این قانون مغایرت دارد از تاریخ تصویب این قانون ملغی‌الاثر می‌باشد.
(توضیح) ماده ۴ و آن قسمت از ماده ۵ لایحه قانونی فوق که مربوط به الزامی بودن تعیین قیمت عادله می‌باشد براساس لایحه قانونی نحوه تقویم ابنیه، املاک و اراضی مورد نیاز شهرداری‌ها مصوب ۱۳۷۰/۸/۲۸ نسبت به شهرداری‌ها منسوخ شده است به رأی شماره ۲۵-۱۳۷۳/۵/۴۱ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مراجعه شود.

شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران
روزنامه رسمی شماره ۱۰۲۰۴-۱۳۵۸/۱۲/۱۳
شماره۲۶۵۳د-۱۳۵۸/۲۷/۱۱

"قانون الحاق یک تبصره به ماده (۱) لایحه قانونی نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجراء برنامه‌های عمومی، عمرانی و نظامی دولت مصوب ۱۳۵۸"

جناب آقای دکتر محمود احمدی‌نژاد

ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران

عطف به نامه شماره ۳۸۲۲۵/ ۷۶۶۶ مورخ ۱۳۸۷/۵/۱۵ در اجراء اصل یکصدوبیست‌وسوم (۱۲۳) قانون ا سا سی جمهوری ا سلامی ایران قانون الحاق یک تب صره به ماده (۱) لایحه قانونی نحوه خرید و تملک ارا ضی و املاک برای اجرای برنامه‌های عمومی، عمرانی و نظامی دولت - م صوب ۱۳۵۸ که با عنوان لایحه به مجلس شورای اسلامی تقدیم گردیده بود، با تصویب در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ ۱۳۸۸/۲/۲ و تأیید شورای محترم نگهبان به پیوست ابلاغ می‌گردد.

رئیس مجلس شورای اسلامی - علی لاریجانی

شماره ۲۱۷ ۵ ۱۳۸۸/۳/۱۸

وزارت صنایع و معادن - وزارت دادگستری - وزارت مسکن و شهرسازی

قانون الحاق یک تبصره به ماده (۱) لایحه قانونی نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه‌های عمومی، عمرانی و نظامی دولت م صوب ۱۳۵۸ که در جل سه علنی روز چهار شنبه مورخ دوم اردیبهشت ماه یکهزارو سیصدو هشتادوهشت مجلس شورای ا سلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۸/۲/۲۳ به تأیید شورای نگهبان رسیده و طی نامه شماره ۱۱۴۶۶/۱۸۱ مورخ ۱۳۸۸/۳/۵ مجلس شورای اسلامی واصل گردیده است، به پیوست جهت اجراء ابلاغ می‌گردد.

رئیس جمهور - محمود احمدی‌نژاد

قانون الحاق یک تبصره به ماده (۱) لایحه قانونی خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه‌های عمومی، عمرانی و نظامی دولت مصوب ۱۳۵۸

ماده واحده) متن زیر به‌عنوان تبصره به ماده (۱) لایحه قانونی نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه‌های عمومی، عمرانی و نظامی دولت مصوب ۱۳۵۸ الحاق می‌گردد:

تبصره) در مواردی که اسناد یا اقدامات دستگاه‌های اجرائی مبنی بر مالکیت قانونی (اعم از این‌که به اشخاص حقیقی و حقوقی واگذار شده یا نشده باشد) به موجب احکام لازم‌الاجراء قضائی ابطال گردیده یا می‌گردد، د ستگاه مربوطه موظف ا ست املاک یاد شده را به مالک آن م سترد نماید لکن چنانچه در اثر ایجاد مستحدثات یا قرارگرفتن اراضی مذکور در طرح‌های مصوب، استرداد آن به تشخیص مرجع صادرکننده حکم متعذر با شد د ستگاه اجرائی ذی‌ربط می‌تواند با تأمین اعتبار لازم ن سبت به تملک این قبیل املاک مطابق این قانون اقدام نماید. درصورتی‌که حکم دادگاه مبنی بر خلع ید یا قلع و قمع صادر شده باشد دادگاه مزبور با درخواست دستگاه اجرائی دستور توقف اجرای حکم مزبور را صادر و دستگاه اجرائی ذی‌ربط موظف است ظرف مدت شش ماه از تاریخ صدور دستور موقت نسبت به پرداخت یا تودیع قیمت روز املاک یاد شده اقدام نماید.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ دوم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و هشت مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۲۳/۲/۱۳۸۸ به تأیید شورای نگهبان رسد.

رئیس مجلس شورای اسلامی ـ علی لاریجانی

شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران

روزنامه رسمی شماره ۱۸/۷۲۱-۱۳۸۸/۳/۲۳

شماره ۱۱۴۶۶/۱۸۱-۱۳۸۸/۳/۵

فصل ۱– بخش چهارم

قانون تعیین وضعیت املاک واقع در طرح‌های دولتی و شهرداری‌ها

«قانون تعیین وضعیت املاک واقع در طرح‌های دولتی و شهرداری‌ها»

جناب آقای نخست وزیر

قانون تعیین وضـعیت املاک واقع در طرح‌های دولتی و شـهرداری‌ها مصـوب ۱۳۶۷/۸/۲۹ مجلس شورای اسلامی که کلیه مراحل قانونی را طی کرده‌است. ارسال می‌گردد.

"بسمه تعالی"

۲۹۴-ق-۱۳۶۷/۹/۵

مجلس شورای اسلامی

قانون تعیین وضعیت املاک در طرح‌های دولتی و شهرداری‌ها

ماده واحده:

کلیه وزارت‌خانه‌ها، مؤسسات، سازمان‌ها، نهادها، شرکت‌های دولتی یا وابسته به دولت و شهرداری‌ها و مؤسساتی‌که شمول قانون بر آن‌ها مستلزم ذکر نام باشد، ملکف می‌باشند در طرح‌های عمومی یا عمرانی که ضـرورت اجراء آن‌ها توسـط وزیر یا بالاترین مقام دسـتگاه اجرایی با رعایت ضوابط مربوطه تصویب و اعلان شده باشد و در اراضی و املاک شرعی و قانونی اشخاص اعم از (حقیقی و حقوقی) قرار داشته و در داخل محدوده شهرها و شهرک‌ها و حریم استحفاظی آن‌ها باشد، پس از اعلام رسمی وجود طرح، حداکثر ظرف مدت هجده ماه نسـبت به انجام معامله قطعی و انتقال اسـناد رسـمی و پرداخت بها، یا عوض آن طبق قوانین مربوطه اقدام نمایند.

تبصره ۱)

در صـورتی‌که اجرای طرح و تملک املاک واقع در آن به‌موجب زمان‌بندی مصـوب به حداقل ۵ سـال بعد موکول شـده‌باشـد. مالکین املاک واقع در طرح از کلیه حقوق مالکانه مانند احداث یا تجدید بنا یا افزایش بنا و تعمیر و فروش و اجاره و رهن و غیره برخوردارند و در صـورتی‌که کمتر از ۵ سـال باشـد مالک هنگام اخذ پروانه تعهد می‌نماید هر گاه زمان اجرای طرح قبل از ده سال شروع شود حق مطالبه هزینه احداث و تجدید بنا را ندارند.[1]

تبصره ۲)

شهرداری‌ها موظف‌اند همزمان با صدور پروانه ساختمان مالکان مشمول قسمت اخیر تبصره ۱ مشخصات دقیق عرصه و اعیان و تأسیسات موجود را معین و در پرونده درج و ضبط

۱. اصلاحی به استناد قانون اصلاح تبصره (۱) مصوب ۸۰/۱/۲۲

نمایند تا املاک ارزیابی به هنگام اجرای طرح قرار گیرد و در زمانی‌که به لحاظ تامین اعتبار آمادگی اجرای طرح مزبور باشد. به هنگام اجرای طرح مصوب ملاک پرداخت خسارت قیمت عرصه و اعیان ملک در زمان اجرای طرح خواهدبود.

تبصره ۳)

مالکین املاک و اراضی واقع در طرح‌های آتی که قبل از تصویب طرح واجد شرایط جهت اخذ پروانه ساختمان بوده و قصد احداث یا تجدید یا افزایش بنا دارند، جهت اخذ زمین عوض در اولویت قرار خواهندگرفت و در بین این‌گونه مالکین اشخاصی که ملک آن‌ها در مسیر احداث یا توسعه معابر و میادین قرار دارند، نسبت به سایرین حق تقدم دارند.

تبصره ۴)

در مواردی که تهیه زمین عوض در داخل محدوده‌های مجاز برای قطعه‌بندی و تفکیک و ساختمان‌سازی میسر نباشد و احتیاج به توسعه محدوده مزبور طبق طرح‌های مصوب توسعه شهری مورد تایید مراجع قانونی قرار بگیرد، مراجع مزبور می‌توانند در مقابل موافقت با تقاضای صاحبان اراضی برای استفاده از مزایای ورود به محدوده توسعه و عمران شهر، علاوه بر انجام تعهدات مربوط به عمران و آماده‌سازی زمین و واگذاری سطوح لازم برای تأسیسات و تجهیزات و خدمات عمومی، حداکثر تا ۲۰٪ از اراضی آن‌ها را برای تامین عوض اراضی واقع در طرح‌های موضوع این قانون و همچنین اراضی عوض طرح‌های نوسازی و بهسازی شهری، به‌طور رایگان دریافت نمایند.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و چهار تبصره در جلسه علنی روز یکشنبه بیست و نهم آبان ماه یک هزار و سیصدو شصت و هفت مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۶۷/۹/۲ به تایید شورای نگهبان رسیده است.

رئیس مجلس شورای اسلامی	**رئیس جمهور**
اکبر هاشمی	**سیدعلی خامنه‌ای**

فصل۱– بخش پنجم

قانون احداث پروژه‌های عمرانی بخش راه و ترابری از طریق مشارکت بانک‌ها و سایر منابع مالی و پولی کشور مصوب سال ۱۳۶۶

«قانون احداث پروژه‌های عمرانی بخش راه و ترابری از طریق مشارکت بانک‌ها و سایر منابع مالی و پولی کشور مصوب سال ۱۳۶۶»

ماده واحده ـ به وزارت راه و ترابری اجازه داده می‌شود تأمین منابع مالی و اجرا طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی بخش راه و ترابری را به شرکت یا شرکت‌هایی که به همین منظور با مشارکت بانک‌های کشور و شرکت‌ها و مؤسسات و اشخاص حقیقی که طبق اساسنامه و قوانین مزبور مجاز به سرمایه‌گذاری و مشارکت می‌باشند و سایر منابع پولی و مالی کشور تأسیس می‌شوند واگذار نمایند.

وزارت راه و ترابری مکلف است در قبال سرمایه‌گذاری پروژه‌ها و طرح‌های موضوع این قانون منابع بهره‌برداری از آن‌ها را تا استهلاک هزینه‌های طرح با حفظ مالکیت دولت برای مدت معینی که به تصویت هیأت وزیران خواهد رسید به شرکت مربوط واگذار نماید.

تبصره ۱ ـ احداث، نگهداری و بهره‌برداری از پروژه‌ها و طرح‌های موضوع این قانون منحصراً مطابق ضوابط و مشخصاتی خواهد بود که توسط وزارت راه و ترابری تعیین می‌گردد. وزارت مذکور به طور مستمر بر اجرای ضوابط و مشخصات یاد شده نظارت خواهد نمود.

تبصره ۲ ـ چگونگی نظارت اجرای پروژه‌ها و طرح‌ها از بهره‌برداری و نرخ اجاره مستحدثات و همچنین نرخ‌گذاری خدمات بهره‌برداری و نیز ترتیب وصول و نظارت بر نحوه بهره‌برداری برابر مقررات آئین‌نامه‌ای خواهد بود که ظرف دو ماه از تاریخ لازم الاجرا شدن این قانون به پیشنهاد وزارتخانه‌های راه و ترابری، برنامه و بودجه، امور اقتصادی و دارای و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

تبصره ۳ ـ هزینه‌های تمام شده (اعم از هزینه‌های مستقیم و بالاسری) اجرا و نگهداری پروژه‌ها و طرح‌های موضوع این قانون به میزانی که مورد تایید حسابرس منتخب

وزارت امور اقتصادی و دارای قرار می‌گیرد حداکثر ظرف مدت واگذاری منافع بهره‌برداری مستهلک و هزینه استهلاک مربوط جزو هزینه‌های قابل قبول مالیاتی شرکت مربوط از نقطه نظر مالیاتی محسوب خواهد شد. چنانچه به دلایل قهریه عملیات احداث پروژه‌ها و طرح‌های واگذار شده متوقف گردد، منابع مالی هزینه شده توسط دولت جبران می‌گردد.

تبصره ۴ ـ اجرای طرح‌ها و پروژه‌های فوق نافی وظایف دولت در اجرای طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی مورد نیاز عامه نبوده و مفاد این قانون در مواردی قابل اجرا است که محور دیگری به موازات وجود داشته یا ساخته شود که استفاده کنندگان برای استفاده و پرداخت عوارض حق انتخاب داشته باشند.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و چهار تبصره در جلسه روز یکشنبه بیست و چهارم آبان‌ماه یک هزار و سیصد و شصت و شش مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۶۶/۹/۹ به تایید شورای نگهبان رسیده است.

رییس مجلس شورای اسلامی
اکبر هاشمی رفسنجانی

فصل ۱– بخش ششم

تبصره ۵۶ قانون اصلاحی بودجه سال ۱۳۴۳ کل کشور بندهای ۹ و ۱۰ ماده ۵۰ قانون برنامه و بودجه کشور (مصوب ۱۰/ ۱۲/ ۱۳۵۱) بند ۸ از ماده ۲۹ قانون برنامه عمرانی چهارم کشور

تبصره ۵۶ قانون بودجه سال ۴۳

اراضی واقع در خارج از محدوده شهرها که در مسیر راه‌های اصلی یا فرعی و با خطوط مواصلاتی و برق مجاری آب قرار می‌گیرد با رعایت حریم مورد نیاز از طرف صاحبان این اراضی برای این منظور تخصیص داده خواهد شد و در صورتی‌که در اراضی مزبور مستحدثات و اعیانی وجود داشته باشد که بر اثر احداث تأسیسات فوق‌الذکر از بین برود و یا خسارتی به ان‌ها وارد شود مؤسسات دولتی مربوطه باید خسارت مالک اعیانی را به ترتیب مذکور در ماده ۳۳ تصویب‌نامه برنامه عمرانی سوم کشور جبران نمایند بدون اینکه کارهای ساختمانی از جهت خسارت متوقف شود. حریم راه‌ها و خطوط و مجاری آب فوق‌الذکر از طرف هیئت وزیران معین خواهد شد.

بندهای ۹ و ۱۰ ماده ۵۰ قانون برنامه و بودجه کشور مصوب ۵۱/۱۲/۱۰ مجلس شورای ملی.

۹) اراضی واقع در خارج از محدوده شهرها که در مسیر راه‌های اصلی یا فرعی و یا خطوط مواصلاتی و برق و مجاری آب و لوله‌های گاز و نفت قرار می‌گیرد با رعایت حریم مورد لزوم که از طرف هیئت وزیران تعیین خواهد شد از طرف دولت مورد استفاده قرار می‌گیرد و از بابت این حق ارتفاق وجهی پرداخت نخواهد شد. ملاک تشخیص محدوده شهر نقشه مصوب انجمن شهر در هر محل خواهد بود که قبل از شروع مراحل طرح عمرانی مورد عمل شهرداری‌ها باشد.

۱۰) در صورتیکه مستحدثات و اعیانی وجود داشته باشد که بر اثر احداث تأسیسات فوق‌الذکر از بین برود و یا خسارتی به آن‌ها وارد شود دستگاه‌های اجرایی مربوط باید قیمت اعیانی از بین رفته و خسارت وارده را طبق مقررات این قانون بپردازند.

بند ۸ از ماده ۲۹قانون برنامه عمرانی چهارم کشور سال ۱۳۴۶

اراضی واقع در خارج از محدوده شهرها که در مسیر راه‌های اصلی یا فرعی و یا خطوط مواصلاتی و برق و مجاری آب و لوله‌های گاز و نفت قرار می‌گیرد با رعایت حریم مورد لزوم که طبق تصویبنامه هیأت وزیران معین خواهد شد از طرف دولت مورد استفاده واقع می‌شود و از بابت این حق ارتفاق وجهی پرداخت نخواهد شد در صورتی‌که مستحدثات و اعیانی وجود داشته باشد که بر اثر احداث تأسیسات باید قیمت اعیانی از بین رفته را طبق مقررات این قانون بپردازند و یا خسارت وارده به کلیه ذوی‌الحقوق را جبران کنند.

فصل ۱– بخش هفتم

مواد ۵۴ و ۷۶ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت

(مصوب ۸/ ۱۲/ ۱۳۸۰)

قانون اجازه واگذاری امتیاز سرقفلی و مشارکت غرف و فروشگاه‌های پایانه‌های عمومی بار و مسافر و مجتمع‌های خدماتی و رفاهی بین راهی

«قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مالی دولت مصوب ۱۳۸۰»

ماده ۵۴- وزارت راه و ترابری از پرداخت هزینه حق انشعاب برق و بهای برق مصرفی برای روشنائی و تهویه تونل‌ها و چراغ‌های ویژه نقاط مه‌گیر، چراغ‌های چشمک‌زن در طول راه‌های کشور و همچنین مساجد بین راهی معاف است.

ماده ۷۶- اجرای خطوط و شبکه‌های برق، آب و گاز و مخابرات در منتهی الیه حریم راه‌ها با هماهنگی وزارت راه و ترابری در صورتی‌که به تأسیسات راه لطمه وارد نکند بدون پرداخت هرگونه وجهی مجاز می‌باشد.

شماره ۴۸۱۴۵ مورخ ۳۰/ ۷/ ۷۷

قانون اجازه واگذاری سرقفلی و مشارکت غرف و فروشگاه‌های پایانه‌های عمومی بار و مسافر مجتمع‌های خدمات رفاهی بین راهی که در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ پنجم مهر ماه یکهزار و سیصد و هفتاد و هفت مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۲/ ۷/ ۱۳۷۷ به تایید شورای نگهبان رسیده و طی نامه شماره ۲۴۴۵.ق مورخ ۲۱/ ۷/ ۱۳۷۷ واصل گردیده است، به پیوست جهت اجرا ابلاغ می‌گردد.

رئیس جمهور- سیدمحمد خاتمی

قانون اجازه واگذاری امتیاز سرقفلی و مشارکت غرف و فروشگاه‌های پایانه‌های عمومی بار و مسافر و مجتمع‌های خدمات رفاهی بین راهی

ماده واحد- به سازمان حمل و نقل و پایانه‌های کشور اجازه داده می‌شود امتیاز سرقفلی غرف و فروشگاه‌های پایانه‌ها و مجتمع‌های خدمات رفاهی بین راهی و نیز پارک‌ها را قبل از شروع به احداث یا تکمیل آن‌ها، به متقاضیان بهره‌برداری به احداث واگذار نماید.

مستحدثات مذکور پس از ارزیابی کارشناس منتخب مجمع سازمان در قرارداد منعقد شده، به حساب سرقفلی بهره‌بردار منظور می‌شود.

همچنین سازمان مجاز است احداث آن‌ها را در قالب قرارداد مشارکت مدنی واگذار نماید.

تبصره- صدور مجوز تأسیس و بهره‌برداری از پایانه‌ها و مجتمع‌های فوق و هرگونه تأسیسات رفاهی بین راهی توسط اشخاص حقیقی و حقوقی و ساماندهی و تمرکز آن‌ها در نقاط مناسب شبکه راه‌های کشور برعهده سازمان مذکور است و درصورت بروز تخلف مراجع قضایی با درخواست سازمان دستور جلوگیری و پس از رسیدگی حکم تخریب هرگونه ساخت و ساز غیرمجاز را صادر می‌نمایند.

شرایط و ضوابط مربوط به نحوه ساخت و بهره‌برداری پایانه‌ها و مجتمع‌های یادشده و تعریف صدور مجوزهای مربوطه و سایر خدمات قابل ارائه سازمان در قالب طرح جامع خدمات رفاهی بین‌راهی خواهد بود که به تصویب مجمع عمومی سازمان می‌رسد.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و یک تبصره در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ پنجم مهر ماه یکهزار و سیصد و هفتاد و هفت مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۷/۷/۱۲ به تایید شورای نگهبان رسیده است.

رئیس مجلس شورای اسلامی- علی اکبر ناطق نوری

فصل ۱– بخش هشتم

قانون صیانت از فیبر نوری

وزارت راه و ترابری
دفتر وزیر

جمهوری اسلامی ایران

شماره: ۱/۳۶۰۸۴
تاریخ: ۸۸/۳/۲۳
پیوست:

- معاون محترم کار آفرینی و مدیریت بحران
- معاون محترم امور مجلس وهماهنگی استانها
- معاون محترم آموزش ، تحقیقات وفناوری
- -معاون محترم ساخت و نگهداری راه روستایی
- معاون محترم وزیر و مدیرعامل شرکت ساخت وتوسعه زیربناهای حمل و نقل کشور
- معاون محترم وزیرو رئیس سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای
- معاون محترم وزیر و رئیس سازمان هواشناسی کشور
- معاون محترم وزیر و مدیرعامل سازمان بنادر و دریانوردی
- معاون محترم وزیر و مدیرعامل شرکت راه آهن ج.ا.ا
- معاون محترم وزیر و رئیس سازمان هواپیمایی کشوری
- مدیرعامل محترم شرکت هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران
- مدیرعامل محترم شرکت فرودگاههای کشور
- مدیرعامل محترم شرکت آزمایشگاه فنی و مکانیک خاک
- رئیس محترم پژوهشکده حمل ونقل

سلام علیکم

به پیوست تصویر نامه شماره ۵۰۲۱۶ مورخ۸۸/۳/۱۸ مبنی بر ابلاغ قانون صیانت از حریم مسیرهای شبکه کابل فیبر نوری شبکه مادر مخابراتی کشور جهت استحضار و بهره برداری ارسال می گردد.س۲/۱۹

سید یعقوب میرکتولی
مشاور وزیر و مدیرکل دفتر وزارتی

جمهوری اسلامی ایران
رئیس جمهور

«باسمه تعالی»

۵۰۲۱۶
۱۳۸۸/۳/۱۸

وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات

قانون صیانت از حریم مسیرهای شبکه کابل فیبرنوری شبکه ملی مخابراتی کشورکه در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ اول اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و هشت مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۸/۲/۲۳ به تائید شورای نگهبان رسیده و طی نامه شماره ۱۲۶/۱۱۴۶۷ مورخ ۱۳۸۸/۳/۵ مجلس شورای اسلامی واصل گردیده است، به پیوست جهت اجراء ابلاغ می‌گردد.

محمود احمدی نژاد
رئیس جمهور

رونوشت بانضمام تصویر قانون به:
دفتر مقام معظم رهبری - دفتر رئیس جمهور - دفتر ریاست قوه قضائیه - دفتر ریاست مجلس شورای اسلامی - دفتر معاون اول رئیس جمهور - مجمع تشخیص مصلحت نظام - وزارت امور اقتصادی و دارائی - وزارت راه و ترابری - وزارت جهاد کشاورزی - معاونت حقوقی و امور مجلس ریاست جمهوری - دفتر هیات دولت - دیوان محاسبات کشور - اداره کل پیگیری طرح ها و لوایح - دبیرخانه شورای اطلاع رسانی دولت - اداره کل قوانین مجلس شورای اسلامی - اداره کل تدوین و تنقیح قوانین و مقررات - روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران (جهت درج در روزنامه) ابلاغ می شود ۳۷

جمهوری اسلامی ایران
مجلس شورای اسلامی
رئیس

بسمه تعالی

شماره: ۱۲۶/۱۱۴۶۷
تاریخ: ۱۳۸۸/۰۳/۰۵
پیوست: .....

جناب آقای دکتر محمود احمدی نژاد
رئیس محترم جمهوری اسلامی ایران

عطف به نامه شماره ۳۲۲۲۵/۶۸۳۸۱ مورخ ۱۳۸۶/۵/۱ در اجراء اصل یکصد و بیست و سوم(۱۲۳) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران قانون صیانت از حریم مسیرهای شبکه کابل فیبرنوری شبکه ملی اطلاعرسانی کشور که با عنوان لایحه به مجلس شورای اسلامی تقدیم گردیده بود، با تصویب در جلسه علنی روز سه‌شنبه مورخ ۱۳۸۸/۲/۱ و تایید شورای محترم نگهبان به پیوست ابلاغ می‌گردد.

علی لاریجانی

دبیرخانه مرکزی و ریاست جمهوری
شماره: ۵۰۲۱۶
تاریخ: ۱۳۸۸/۳/۶

شماره: ۱۲۶/۱۱۴۶۷
تاریخ: ۱۳۸۸/۰۳/۰۵
پیوست: ----------

بسمه تعالی

جمهوری اسلامی ایران
مجلس شورای اسلامی
رئیس

قانون صیانت از حریم مسیرهای شبکه کابل فیبرنوری شبکه مادر مخابراتی کشور

ماده ۱- حریم مسیرعبور کابلهای فیبر نوری شبکه مادر مخابراتی کشور از اراضی ملی، دولتی و منابع طبیعی قابل واگذاری خارج از حریم راهها، دو متر می‌باشد که توسط وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مطابق مقررات تملک شده و هرگونه دخل و تصرف در آن منوط به أخذ موافقت وزارت مذکور خواهد بود.

ماده ۲- حریم مسیر عبور کابلهای فیبر نوری شبکه مادر مخابراتی کشور نصب شده در محدوده یکصد متر حریم راهها موضوع ماده(۱۷) قانون ایمنی راهها و راه‌آهن- مصوب ۱۳۴۹ و اصلاحات بعدی آن در متر (از هرطرف یک متر) می‌باشد و وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات می‌تواند در مواردی که حریم یادشده جزء اراضی موضوع ماده(۱) این قانون نمی‌باشد، نسبت به تملک آن با طی تشریفات قانونی اقدام نماید.

ماده ۳- مسیر کابلهای فیبر نوری شبکه مادر مخابراتی کشور که در منتهی‌الیه حریم راهها و راه‌آهن واقع شده یا می‌شوند، فضای اختصاصی نامیده می‌شود و استفاده از آن موکول به هماهنگی وزارتخانه‌های ارتباطات و فناوری اطلاعات و راه و ترابری خواهد بود.

تبصره — در مواردی که وزارت راه و ترابری برای توسعه و یا اصلاح هندسی راه و یا ترمیم خرابیها و موارد دیگر نیاز به استفاده از فضای اختصاصی مذکور داشته باشد قبل از شروع عملیات اجرائی مراتب را به وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات اعلام و فرصت مناسب برای جابه جایی کابلهای یادشده منظور می‌نماید. موارد حوادث غیرمترقبه از شمول این تبصره مستثنی خواهد بود.

در صورت عدم جابه‌جایی در فرصت مقرر، وزارت راه و ترابری هیچ‌گونه مسئولیتی از جمله جبران خسارات احتمالی نخواهد داشت.

جمهوری اسلامی ایران
مجلس شورای اسلامی
رئیس

بسمه تعالی

شماره: ۲۶/۱۱۴۶۷
تاریخ: ۱۳۸۸/۰۳/۰۵
پیوست: .....

ماده ۴- وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، سازمانها و شرکتهای وابسته موظفند نسبت به پیگیری، اعلام و نصب علائم هشداردهنده در مسیر شبکه کابلهای فیبرنوری شبکه مادر مخابراتی کشور اقدام نمایند.

وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در مورد فضای اختصاصی و حریم موضوع این قانون می‌تواند اقدامات مندرج در ماده(۶) قانون ایمنی راهها و راه‌آهن- مصوب ۱۳۴۹- و اصلاحات آن را اعمال نماید.

ماده ۵- آئین‌نامه اجرائی این قانون بنابه پیشنهاد مشترک وزارتخانه‌های ارتباطات و فناوری اطلاعات، راه و ترابری و جهادکشاورزی به تصویب هیأت‌وزیران خواهد رسید.

قانون فوق مشتمل بر پنج‌ماده و یک تبصره در جلسه علنی روز سه‌شنبه مورخ اول اردیبهشت‌ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و هشت مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۸/۲/۲۳ به تأیید شورای نگهبان رسید.

علی لاریجانی

فصل دوم

آئین‌نامه و مصوبات هئیت دولت

فصل ۲– بخش یک

مصوبات هیئت وزیران
برای تعیین درجات و میزان حریم راه‌ها

۱۶۷۲- ۱۳۴۶/۲/۴

وزارت راه

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۴۶/۲/۲ بنا به پیشنهاد شماره ۷۳۴۸ر ۹۶۷۳ مورخ ۴۵/۱۲/۴ وزارت راه و باستناد تبصره ۵۶ قانون بودجه اصلاحی سال ۱۳۴۳ کل کشور حریم راه‌های کشور، بشرح زیر تصویب نمودند.

ماده ۱) حریم راه‌های کشور بشرح زیر تعیین می‌شود.

الف: حریم آزادراه‌ها

حریم آزادراه‌ها عبارتست از اراضی بین حد نهائی بدنه راه تا فاصله ۳۸ متر از محور راه در هر طرف بقسمی که مجموع عرض بدنه راه و حریم طرفین آن ۷۶ متر شود.

ب: حریم درجه یک:

حریم درجه یک عبارتست از اراضی واقع بین حد نهائی بدنه راه تا فاصله ۲۲/۵ متر از محور راه در هر طرف بقسمی که مجموع عرض بدنه راه و حریم طرفین ان ۴۵ متر بشود.

ج: حریم درجه دو:

حریم درجه دو عبارتست از اراضی واقع بین حد نهائی بدنه راه تا فاصله ۱۷/۵ متر از محور راه در هر طرف بقسمی که مجموع عرض بدنه راه و حریم طرفین آن ۳۵ متر بشود.

د: حریم درجه سه:

حریم درجه سه عبارتست از اراضی واقع بین حد نهائی بدنه راه تا فاصله ۱۲/۵ متر از محور راه در هر طرف بقسمی که مجموع عرض بدنه راه و حریم طرفین آن ۲۵ متر بشود.

هـ- حریم درجه چهار:

حریم درجه چهار عبارتست از اراضی واقع بین حد نهائی بدنه راه تا فاصله ۷/۵ متـر از محور راه در هر طرف بقسمی که مجموع عرض بدنه راه و حریم طرفین آن ۱۵ متر بشود.

تبصره ۱)

بدنه راه مذکور در این تصویبنامه عبارتست از قسمتی که در آن عملیات بمنظـور ایجـاد راه طبق کروکی پیوست (ضمیمه شماره ۱) انجام می‌گیرد.

تبصره ۲)

در مواردیکه فاصله حد نهائی بدنه راه از محور راه بیش از مقادیر تعیین شـده در ایـن مـاده باشد حد راه و حریم همان حد نهائی بدنه راه خواهد بود.

ماده ۲)

حریم راه‌های موجود کشور براساس مفاد ماده ۱ طبق فهرست پیوست (ضمیمه شماره ۲) تعیین می‌گردد.

ماده ۳)

درجه حریم راه‌های کشور که در آینده ساخته خواهد شـد. قبـل از شـروع سـاختمان براساس این تصویب‌نامه با توافق سازمان برنامه وزارت راه تعیین خواهد شد.

ماده ۴)

در مواردیکه راه در مجاورت رودخانه قرار گیرد و بـرای تـامین حـریم یـا حفاظـت راه استفاده از مقداری از بستر رودخانه ضروری تشخیص داده شود بـه انـدازه لازم زمـین‌هـای اطراف رودخانه بجز، حریم محسوب و برای تعریض بستر رودخانه از آن استفاده خواهد شد.

اصل تصویب‌نامه در دفتر نخست‌وزیر است.

وزیر مشاور

۲۹۰۷۲- ۹/ ۱۰/ ۱۳۴۷

وزارت راه

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۷/ ۱۰/ ۴۷ بنا به پیشنهاد شماره ۳۰۷۸ر ۳۴۹۹۱- ۲۹ مورخ ۸/۲۹/ ۴۷ وزارت راه و باستناد تبصره ۵۶ قانون بودجه اصلاحی سال ۱۳۴۳ لیست مربوط به حریم راه‌های کشور ضمیمه تصویب‌نامه شماره ۱۶۷۲- ۲/۴/ ۱۳۹۶ را بشرح لیست ضمیمه این تصویب‌نامه تکمیل و اصلاح نمودند. اصل تصویب‌نامه در دفتر نخست‌وزیر است.

وزیر مشاور

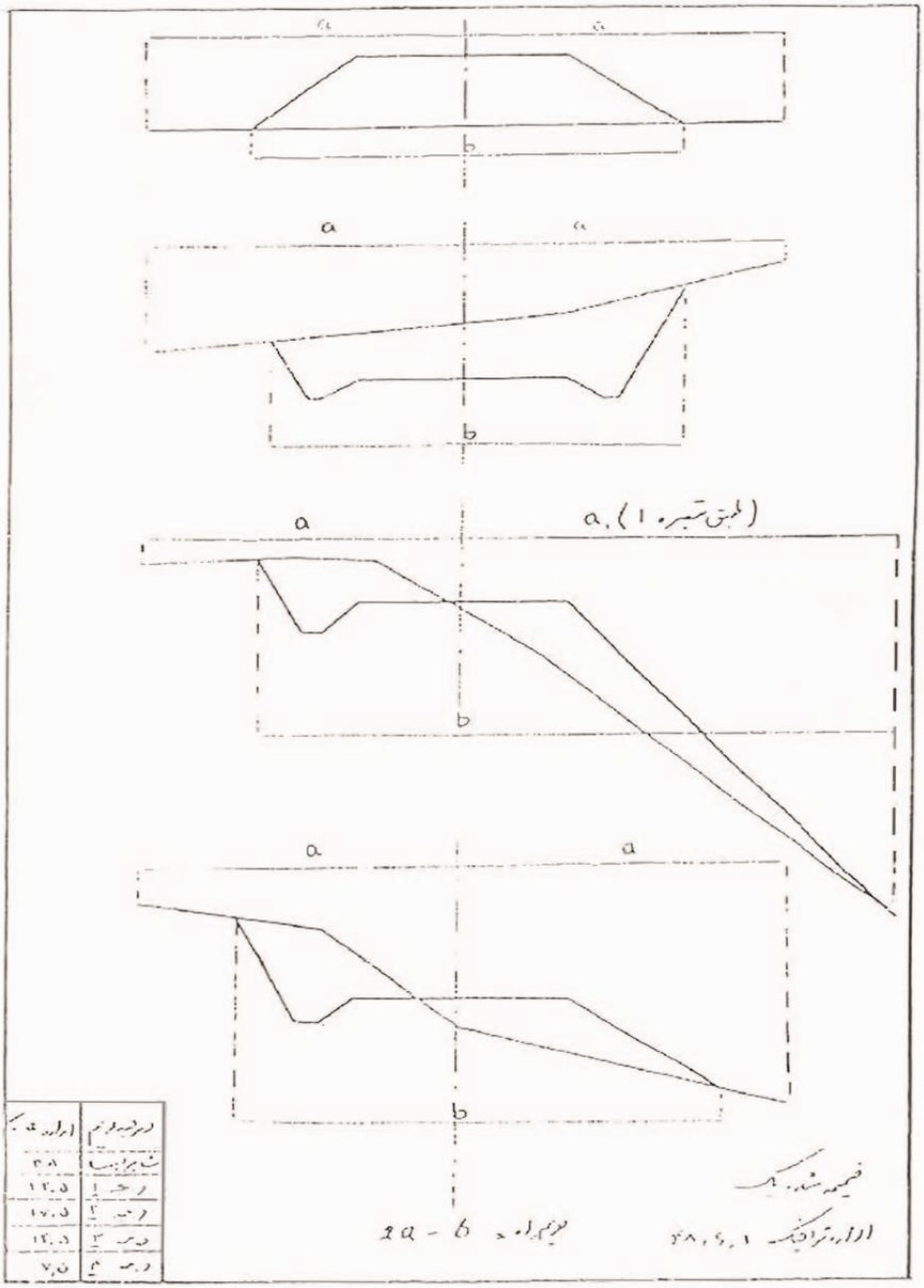
a
a
b
a
a
b
a
a, (طبق شماره ۱)
b
a
a
b
ضمیمه شماره یک
اداره ترافیک ۱، ۶، ۴۸
2a - b

روزنامه رسمی شماره ۱۳۱۷۲- ۳/۳/ ۱۳۶۹

شماره ۱۲۲۲۱۴/ ت ۵۶/ هـ
۱۳۶۹/۲/۲۱
وزارت جهاد سازندگی

تصویب‌نامه راجع به تعیین حریم راه‌های روستائی

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۹/ ۲/ ۱۳۶۹ بنا به پیشنهاد مشترک وزارتین راه و ترابری و جهاد سازندگی و سازمان برنامه و بودجه و باستناد بند (۹) ماده (۵۰) قانون برنامه و بودجه مصوب ۱۳۵۱ تصویب نمود:

حریم راه‌های روستائی به شرح زیر تعیین می‌گردد:

۱- حریم کلیه راه‌های روستائی (درجه ۱، ۲، ۳) عبارتست از اراضی بین حد نهائی بدنه راه تا فاصله (۱۲/۵) متر از محور راه در هر طرف، بقسمی که مجموع عرض بدنه راه و حریم طرفین آن (۲۵) متر شود.

۲- در مورادیکه راه روستائی اجباراً از داخل روستا عبور نماید، حریم آن عبارتست از اراضی واقع بین حد نهائی بدنه راه تا فاصله (۷/۵) متر از محور راه در هر طرف، بقسمی که مجموع عرض بدنه راه و حریم طرفین آن (۱۵) متر شود.

تبصره ۱- در مواردیکه لازمست حریم‌های ذکر شده تقلیل یا افزایش یابد بنا به پیشنهاد کمسیونی متشکل از نمایندگان وزارتین جهاد سازندگی و راه و ترابری و سازمان برنامه و بودجه به ریاست معاون عمرانی استانداری به تصویب وزراء عضو کمسیون زیربنایی و صنعت دولتی خواهد رسید[1].

تبصره ۲- کشاورزی در حریم راه‌های رویتائی در صورتیکه به تشخیص وزارت جهاد سازندگی بر جسم راه آسیب نزند مجاز است.

معاون اول رئیس جمهور- حسن حبیبی

۱. اصلاحی بموجب مصوبه ۲/۱۱/ ۱۳۷ هیأت وزیران

فصل ۲– بخش دوم

آیین نامه اجرایی تبصره (۱) ماده (۱۷)
قانون ایمنی راه ا و راه‌آهن
مصوب ۱۳۸۱
با اصلاحات سال‌های ۸۴ و ۸۶

«آیین نامه اجرایی تبصره (۱) ماده (۱۷) قانون ایمنی راه ۱ و راه‌آهن مصوب ۱۳۸۱ با اصلاحات سال‌های ۸۴ و ۸۶»

ماده ۱– در این آیین نامه، واژه‌ها و عبارات زیر در مفاهیم مربوط به کار می‌روند:

الف - حریم قانونی راه و راه‌آهن: محدوده‌ای از اراضی بستر و حاشیه راه و راه‌آهن است که توسط مراجع ذی‌صلاح و از جمله کمیسیون موضوع ماده (۳) تصویب نامه شماره ۱۶۷۲ مورخ ۱۳۴۶/۲/۴ هیئت وزیران تعیین یا افزایش آن ها بر اساس جدول و کروکی پیوست به تصویب کمیسیون مذکور رسیده و یا برسد.

ب - وجوه: هزینه ای است که وزارت راه و ترابری برای صدور مجوز ایجاد هر گونه ساختمان، دیوارکشی و تأسیسات به عمق یکصد متر از منتهی الیه حریم راه و راه آهن برآورد و به صورت یکجا یا به طور اقساط دریافت می‌دارد.

ج - ترافیک سبک: ترافیک با تردد تا دو هزار وسیله نقلیه در روز

د - ترافیک متوسط: ترافیک با تردد از دو هزار تا پنج هزار وسیله نقلیه در روز

هـ – ترافیک سنگین: ترافیک با تردد بیش از پنج هزار وسیله نقلیه در روز

و - محدوده شهر: محدوده قانونی شهرها است که توسط مراجع ذی‌صلاح تعیین شده یا می‌شود.

ماده ۲– صدور مجوز برای ایجاد هر گونه ساختمان و دیوارکشی و تأسیسات و نظایر آن به عمق یکصد متر از انتهای حریم راه ها و راه‌آهن‌های کشور با رعایت موارد زیر مجاز است:

الف - صدور هر گونه مجوز برای ایجاد مستحدثات به هر صورت در مجاورت ابنیه فنی راه یا راه‌آهن نظیر پل (با دهانه ۱۰ متر و بالاتر) تونل، دیوار حائل، دیوار ضامن، گالری بهمن‌گیر، پاسگاه های پلیس راه، پارکینگ، تقاطع‌های همسطح و غیر همسطح و نظایر آنها در فاصله ۱۰۰ تا ۲۵۰ متر در طول محور راه حسب مورد قبل و بعد از آن ها ممنوع است. ایجاد تأسیسات خدمات زیربنایی حسب مورد با مجوز وزارت راه و ترابری مجاز می‌باشد.

ب - صدور مجوز برای ایجاد مستحدثات در زمین‌هایی که دارای کاربری کشاورزی هستند (کلیه زمین هایی که به موجب قوانین و ضوابط جاری زمین کشاورزی یا باغ شناخته شده و تبدیل آنها منع قانونی دارد) ممنوع است مگر اینکه مالک اراضی، مجوز لازم مبنی بر بلامانع بودن تبدیل اراضی کشاورزی را از مراجع ذی‌ربط اخذ و ارایه نماید. ایجاد مستحدثاتی مثل خانه باغی، تلمبه خانه، حفر چاه و نظایر آن فقط در چارچوب و حدود مجاز همان مقررات و با اخذ مجوز از وزارت راه و ترابری بلامانع است.

تبصره - محصور کردن اراضی کشاورزی و باغات به ارتفاع حداکثر یک متر با مجوز و طبق مشخصاتی که وزارت راه و ترابری تعیین می‌کند بعد از نوار با کاربری تأسیسات زیربنایی بلامانع است.

ج - هر گونه ساخت و ساز به استثنای تأسیسات زیربنایی در اراضی واقع در نوار به عرض سی متر برای راه ها و راه‌آهن های کشور و به عرض پانزده متر برای راه های استان های گیلان، مازندران و گلستان به استثنای آزادراه ها و محورهای موجود رشت- قزوین، تهران- رودهن- آمل، رودهن- قائم شهر و کرج — چالوس از ابتدای محدوده یکصد متری ممنوع خواهد بود.

مستحدثات مجاز در این محدوده (نوار با کاربری تأسیسات زیربنایی) عبارتند از :

۱- شبکه‌های تأسیسات زیربنایی نظیر خطوط آب، برق، فاضلاب، گاز، نفت، مخابرات و امثال آن.

۲- افزایش حریم راه‌ها و ایجاد تأسیسات وابسته به آن نظیر پارکینگ با رعایت حقوق مکتسبه تأسیسات زیربنایی ایجاد شده.

تبصره ۱- در مواردی که عرض نوار یاد شده برای تأسیسات زیربنایی بر اساس معیارهای فنی و مهندسی کافی نباشد، با هماهنگی وزارت راه و ترابری استفاده بیش از نوار یاد شده بلامانع است.

تبصره ۲- برای حفظ حقوق مالکان اراضی واقع در محدوده با کاربری تأسیسات زیربنایی، هر گونه تصرف و استفاده از اراضی مذکور، برای کلیه متقاضیان منوط به رعایت قوانین مربوط از جمله لایحه قانونی نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه‌های عمومی، عمرانی و نظامی دولت - مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۱۷ - شورای انقلاب است.

د - برای ایجاد مستحدثاتی نظیر شهرک های صنعتی و مسکونی، مجتمع های خدماتی و رفاهی در خارج از محدوده قانونی شهرها مرجع صدور مجوز با رعایت مفاد این آیین نامه، مجوز صادر می‌نماید.

تبصره ۱- واحدهای خدماتی و رفاهی از قبیل جایگاه فروش مواد روغنی و سوختی، تعمیرگاه وسایط نقلیه، هر گونه فروشگاه، هتل و متل و نظایر آنها در قالب مجتمع‌های خدماتی و رفاهی و در مکان هایی که وزارت راه و ترابری در چارچوب قانون اجازه واگذاری امتیاز سرقفلی و مشارکت غرف و فروشگاه های پایانه‌های عمومی بار و مسافر و مجتمع‌های خدمات رفاهی بین راهی - مصوب ۱۳۷۷- تعیین نموده یا می‌نماید، مستقر و احداث می‌شوند.

تبصره ۲- ایجاد هر گونه مستحدثات در محدوده یکصدمتری بعد از حریم راه ها در موارد زیر ممنوع است:

۱- در سمت دیگر راه هایی که روستاها در یک سمت آنها قرار گرفته اند.

۲- در ضلع خارجی کمربندی ها و کنارگذرها.

۳- در نقاطی که محدودیت دید وجود دارد یا ایجاد مستحدثات جدید باعث کاهش زاویه و محدوده دید گردد.

۴- بین دو باند رفت و برگشت جدا از هم.

هـ - در تهیه طرح جامع، تفصیلی و هادی شهرها یا بازنگری طرح های موجود، رعایت مفاد این آیین نامه الزامی بوده و هر گونه تغییر در آن تغییر اساسی محسوب می‌شود.

و - حدود محور راه و یا حریم آن که از داخل روستا عبور می‌نماید به شرح زیر تعیین می‌گردد:

۱- حریم قانونی راه باید کاملاً حفظ شود.

۲- احداث مستحدثات در محدوده یکصدمتری بعد از حریم راه عیناً مطابق طرح هادی روستا با رعایت ضوابط و مقررات مربوط انجام می‌شود.

تبصره: در روستاهای فاقد طرح هادی که محدوده آنها تعیین نشده است. نظر بنیاد مسکن انقلاب اسلامی جهت تعیین محدوده ملاک عمل می‌باشد.

ز - به منظور تأمین حداکثر ایمنی برای راه ها و راه آهن‌های کشور لازم است، در صدور مجوز به نحوی عمل شود که بعد از نوار با کاربری تأسیسات زیربنایی با توجه به موقعیت محل و زمین، به ترتیب محوطه یا فضای سبز، پارکینگ و سپس بنا و اعیانی قرار گیرند.

ح - نصب نورافکن یا پروژکتور و هر گونه تابلو اعم از تبلیغاتی یا غیر آن به هر کیفیت در محدوده موضوع این آیین نامه، برابر ضوابطی است که وزارت راه و ترابری تعیین و اعلام می‌نماید.

ماده ۳- کلیه مستحدثاتی که قبل از تصویب قانون اصلاح قانون ایمنی راه ها و راه آهن- مصوب ۱۳۷۹- در خارج از حریم و در محدوده یکصدمتر بعد از حریم راه ها و راه آهن های کشور با اخذ مجوز از مراجع ذی‌ربط در حال احداث می‌باشند در موارد زیر ملزم به تطبیق وضعیت خود هستند:

الف - ممنوعیت ایجاد مستحدثات در نوار با کاربری تأسیسات زیربنایی (در مواردی که هنوز کار اجرایی شروع نشده است).

ب - تجدید نظر در جانمایی اعیانی برای تأمین بیشترین فاصله اعیانی از نوار با کاربری تأسیسات زیربنایی (در مواردی که هنوز کار اجرایی شروع نشده است).

ج - تأمین دسترسی مناسب.

تبصره- مجوزهای صادر شده توسط مراجع ذی‌ربط که هنوز کار اجرایی آنها شروع نشده است حداکثر شش ماه پس از تاریخ ابلاغ این آیین نامه معتبر بوده و پس از انقضای مهلت مذکور، دارندگان مجوز مکلف به اخذ مجوز از وزارت راه و ترابری هستند. در غیر این صورت وزارت مذکور موظف است از هر گونه ساخت و ساز فاقد مجوز جلوگیری نماید.

ماده ۴- به وزارت راه و ترابری اجازه داده می‌شود در قبال صدور مجوز طبق مفاد این آیین نامه نسبت به وصول وجوهی به شرح زیر از کلیه متقاضیان ایجاد مستحدثات اقدام نماید. وجوه اخذ شده به حساب خزانه واریز و صد در صد آن به منظور ایمن‌سازی راه ها به مصرف می‌رسد.

الف - مبلغ پایه به ازای هر متر طول دیوار حداکثر به ارتفاع یک متر یا حصار یا نظایر آن ۷۵۰ ریال

ب - مبلغ پایه به ازای هر متر مربع عرصه به استثنای اراضی کشاورزی ۱۰۰۰ ریال

ج - مبلغ پایه به ازای هر مترمربع اعیان به استثنای مجتمع‌های خدمات رفاهی بین‌راهی، منازل مسکونی روستائیان و تأسیسات کشاورزی نظیر خانه باغی و تلمبه خانه مبلغ ۳۰۰۰ ریال

تبصره ۱- مبالغ پایه پس از اعمال ضرایب حسب مورد طبق جدول زیر محاسبه و عمل می‌شود.

نوع راه یا راه آهن			ترافیک			موقعیت اقتصادی	
فرعی و راه آهن	اصلی و بزرگراه	آزادراه	سبک	متوسط	سنگین	به فاصله ۱۰ کیلومتری مراکز استانها	به فاصله ۵ کیلومتری سایر شهرها
۱	۱/۵	۲	۱	۱/۵	۲	۲	۱/۵

تبصره ۲- احداث کنندگان دیوار به ارتفاع یک متر یا حصار به وسیله فنس، سیم خاردار یا چپر برای محصور کردن اراضی کشاورزی از پرداخت وجه بند (الف) (۷۵۰ریال به ازای هر متر طول) معاف هستند.

تبصره ۳- مبالغ پایه در فروردین ماه هر سال بر اساس آخرین تغییر شاخص عمومی قیمت‌ها که توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اعلام می‌شود، تعدیل می‌گردد.

تبصره ۴- نظر به اهمیت تأمین راه دسترسی در ایمنی راه‌ها، وزارت راه و ترابری می‌تواند در هنگام صدور مجوز نسبت به اخذ تضمین حسن انجام کار، معادل هزینه احداث راه دسترسی به تشخیص وزارت یاد شده از متقاضی اقدام نماید. تضمین مذکور پس از اتمام عملیات اجرایی و تأمین راه دسترسی مسترد می‌شود. وزارت راه و ترابری می‌تواند چنانچه متقاضی نسبت به انجام تعهد اقدام ننماید از محل تضمین مذکور نسبت به رفع نواقص احتمالی اقدام نماید.

تبصره ۵- پس از ابلاغ این آیین نامه، دستورالعمل‌های قبلی مبنی بر اخذ هر گونه وجه به ازای صدور مجوز احداث ساختمان، دیوارکشی و تأسیسات در فاصله یکصدمتر از منتهی‌الیه حریم راه‌ها و راه آهن‌های کشور، توسط وزارت راه و ترابری لغو می‌گردد.

ماده ۵- وزارت راه و ترابری موظف است در جهت ارتقای کیفیت فضای اطراف راه‌ها از طریق مطالعه، مسایلی نظیر مالکیت اراضی موجود در طرح، وضعیت موجود کاربری‌ها و مستحدثات، مسایل زیست محیطی، میراث فرهنگی، ایجاد منظر مناسب، ویژگی‌های توپوگرافی، اجتماعی و اقتصادی ظرفیت‌های هر ناحیه، تعیین کاربری مناسب، ضمن برنامه‌ریزی و ارایه ضوابط لازم نسبت به تهیه "طرح هدایت و ساماندهی فضایی برای هر یک از راه‌های کشور" اقدام نماید.

ماده ۶- راه های روستایی از شمول این آیین نامه مستثنی می‌باشند.

کروکی حریم و یکصد متر محدوده نظارتی راه های چهارخطه، بزرگراه ها و آزادراه های متصل به هم، با جداکننده وسط (نیوجرسی، جدول، گاردریل)

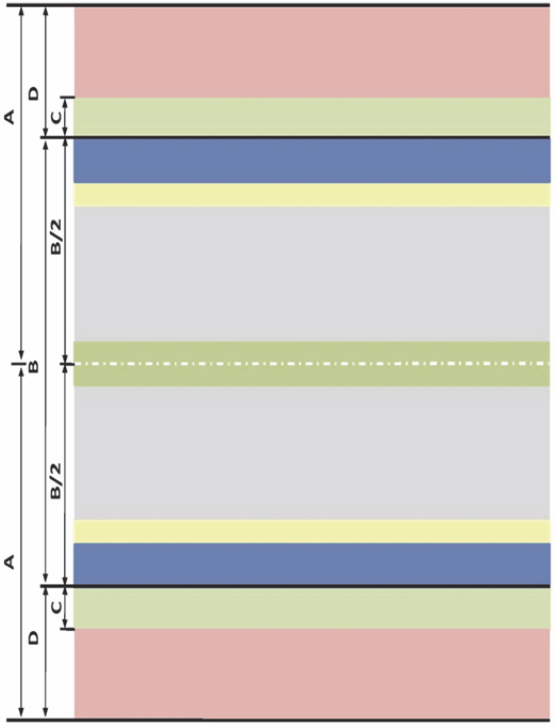

محور راه

جزیره وسط

سطح سواره رو

شانه‌های طرفین راه

حاشیه راه

نوار تأسیسات خدمات زیربنائی

مابقی محدوده نظارتی یکصد متر

A = عرض محدوده یکصد متر بعلاوه نصف حریم قانونی راه

B = حریم قانونی راه

C = عرض نوار تأسیسات خدمات زیربنائی

D = عرض محدوده یکصد متر بعد از حریم قانونی راه

نوع راه	حریم قانونی راه از خط محور B/2	A	B	D	عرض نوار تأسیسات خدمات زیربنائی C
روستایی	۱۲/۵	۱۱۲/۵	۲۵	۱۰۰	۳۰
فرعی	۱۷/۵	۱۱۷/۵	۳۵	۱۰۰	۳۰
اصلی دو خطه	۲۲/۵	۱۲۲/۵	۴۵	۱۰۰	۳۰
اصلی چهارخطه	۳۸	۱۳۸	۷۶	۱۰۰	۳۰
بزرگراه	۳۸	۱۳۸	۷۶	۱۰۰	۳۰
آزادراه	۳۸	۱۳۸	۷۶	۱۰۰	۳۰
آزادراه	۶۰	۱۶۰	۱۲۰	۱۰۰	۳۰
حریم راه های ورودی و خروجی به راه های اصلی، بزرگراه ها و آزادراه ها ۴۵ متر می‌باشد.					

*توضیح: تعریف هر یک از راه ها در آئین نامه طرح هندسی راه ها، نشریه شماره ۱۶۱ سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی آورده شده است.

کروکی حریم و یکصد متر محدوده نظارتی راه های روستایی و فرعی و اصلی دو خطه و چهارخطه و بزرگراه ها و آزادراه های جدا از هم

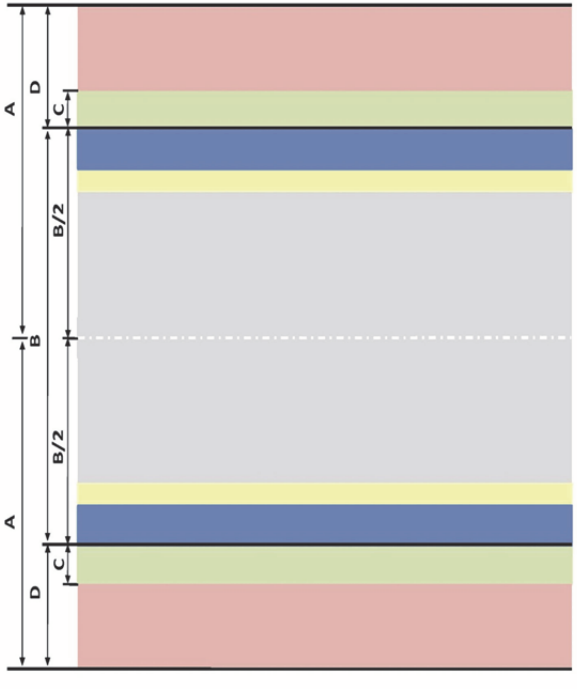

محور راه

سطح سواره رو

شانه‌های طرفین راه

حاشیه راه

نوار تأسیسات خدمات زیربنائی

مابقی محدوده نظارتی یکصد متر

A = عرض محدوده یکصد متر بعلاوه نصف حریم قانونی راه

B = حریم قانونی راه

C = عرض نوار تأسیسات خدمات زیربنائی

D = عرض محدوده یکصد متر بعد از حریم قانونی راه

نوع راه	حریم قانونی راه از خط محور B/2	A	B	D	عرض نوار تأسیسات خدمات زیربنائی C
روستایی	۱۲/۵	۱۱۲/۵	۲۵	۱۰۰	۳۰
فرعی	۱۷/۵	۱۱۷/۵	۳۵	۱۰۰	۳۰
اصلی دو خطه	۲۲/۵	۱۲۲/۵	۴۵	۱۰۰	۳۰
اصلی چهارخطه	۳۸	۱۳۸	۷۶	۱۰۰	۳۰
بزرگراه	۳۸	۱۳۸	۷۶	۱۰۰	۳۰
آزادراه	۳۸	۱۳۸	۷۶	۱۰۰	۳۰
آزادراه	۶۰	۱۶۰	۱۲۰	۱۰۰	۳۰
حریم راه های ورودی و خروجی به راه های اصلی، بزرگراه ها و آزادراه ها ۴۵ متر می‌باشد.					

*توضیح: تعریف هر یک از راه ها در آئین نامه طرح هندسی راه ها، نشریه شماره ۱۶۱ سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی آورده شده است.

فصل ۲– بخش سوم

آیین نامه اجرایی تبصره (۳) ماده (۱۷)
قانون ایمنی راه و راه‌آهن
مصوب ۱۳۸۱

«آیین نامه اجرایی تبصره (۳) ماده (۱۷)
قانون ایمنی راه و راه‌آهن مصوب ۱۳۸۱»

ماده ۱- در این آیین نامه، واژه‌ها و عبارات زیر در مفاهیم مربوط به کار می‌روند:

الف - حریم قانونی راه و راه‌آهن: محدوده‌ای از اراضی بستر و حاشیه راه و راه‌آهن است که توسط مراجع ذی‌صلاح و از جمله کمیسیون موضوع ماده (۳) تصویب نامه شماره ۱۶۷۲ مورخ ۱۳۴۶/۲/۴ هیئت وزیران تعیین یا افزایش آن ها بر اساس جدول و کروکی پیوست به تصویب کمیسیون مذکور رسیده و یا برسد.

ب - محدوده شهر: محدوده قانونی شهرها است که توسط مراجع ذی‌صلاح تعیین شده یا می‌شود.

ج – خسارت: وارد آمدن زیان ناشی از برخورد وسایل نقلیه یا عبور بارهای ترافیکی یا عبور شبکه‌های تأسیسات زیربنایی یا فعل یا ترک فعل اشخاص حقیقی و حقوقی، به راه و راه‌آهن و تأسیسات و تجهیزات و ابنیه مربوط به آن نظیر حریم، رویه، علائم و ابنیه فنی، ریل و متعلقات آن می‌باشد که توسط وزارت راه و ترابری برآورد و اعلام می‌گردد.

ماده ۲- انجام هر گونه عملیات از قبیل حفاری یا پایه‌گذاری یا لوله‌کشی یا کابل‌کشی از رو یا زیر زمین و یا نظایر آن منوط به انجام هماهنگی با وزارت راه و ترابری و با رعایت مفاد این آیین‌نامه می‌باشد.

ماده ۳- هرگونه عملیات در نواری کاربری تأسیسات زیربنایی، خارج از حریم راه‌ها و راه‌آهن‌های کشور، به عرض سی متر بعد از حریم مصوب آن‌ها و از ابتدای محدوده یکصد متر از منتهی الیه حریم راه یا راه‌آهن موضوع ماده (۱۷) قانون ایمنی راه‌ها و راه‌آهن- مصوب ۱۳۷۹ انجام می‌پذیرد. اجرای خطوط و شبکه‌های برق، آب، گاز و مخابرات در این محدوده در صورتی که به جسم و تأسیسات راه لطمه وارد نکند بدون پرداخت هرگونه وجهی مجاز می‌باشد.

ماده ۴- مأمورین وزارت راه و ترابری موظفند براساس ماده (۶) قانون اصلاح قانون ایمنی راه‌ها و راه‌آهن- مصوب ۱۳۷۹- و تبصره‌های آن از اجرای عملیات بدون هماهنگی جلوگیری نمایند.

ماده ۵- شروع عملیات اجرایی باید در زمان مقرر انجام گیرد. در غیر این‌صورت تمدید مهلت فقط برای یکبار مجاز است.

ماده ۶- دستگاه‌های اجرایی مکلفند به محض دریافت ابلاغ کتبی وزارت راه و ترابری درخصوص توقف عملیات به‌دلیل مسایل اضطراری یا مشاهده تخلف از مفاد توافق و نظایر آن نسبت به توقف عملیات حداکثر ظرف (۲۴) ساعت از تاریخ ابلاغ اقدام نمایند. درصورت استنکاف دستگاه‌های اجرایی، وزارت راه و ترابری طبق تبصره (۱) ماده (۶) قانون ایمنی راه‌ها و راه‌آهن از کشور- مصوب ۱۳۷۹- اقدام خواهد نمود.

ماده ۷- به‌منظور حصول اطمینان از رعایت دقیق مفاد توافق و جبران خسارت‌های احتمالی ناشی از انجام عملیات، دستگاه‌های اجرایی مکلفند پیمانکاران خود را موظف کنند که براساس هماهنگی‌های انجام‌شده با وزارت راه و ترابری عملیات خویش را انجام داده و گواهی وزارت راه و ترابری (ادارات کل راه و ترابری) را بر صحت عملیات ارایه دهند. استراداد تضمین حسن انجام کار پیمانکاران توسط دستگاه‌های اجرایی، منوط به ارایه گواهی یاد شده است.

ماده ۸- در مواردی که اجرای عملیات موضوع این آیین‌نامه به ناچار باید در حریم راه‌ها و راه‌آهن‌های کشور انجام پذیرد، دستگاه‌های اجرایی پس از انجام هماهنگی با وزارت راه و ترابری اقدام خواهند کرد.

تبصره ۱- در صورت بروز خسارت، دستگاه‌های اجرایی مکلف به رفع خسارت واردشده می‌باشند. درصورتی که دستگاه‌های اجرایی نسبت به رفع خسارت وارده اقدام ننمایند باید هزینه خسارت وارده را طبق برآورد وزارت راه و ترابری براساس فهرست بهاء مصوب و معتبر در زمان ایجاد خسارت به وزارت مذکور پرداخت کنند.

تبصره ۲- در موارد اختلاف میان دستگاه‌های اجرایی و ادارات کل راه و ترابری در خصوص برآورد خسارت وارده، نظر سازمان نظام مهندسی استان ملاک عمل خواهد بود.

ماده ۹- دستگاه‌های اجرایی مکلفند مدارک و نقشه‌های مورد نیاز را به تعداد کافی و طبق دستورالعمل ابلاغی وزارت راه و ترابری تهیه و به همراه برگه درخواست تحویل دهند، وزارت راه و ترابری (ادارت کل راه و ترابری) حداکثر به مدت یک ماه نسبت به بررسی

درخواست‌های دریافت شده، اقدام و اعلام نظر می‌نماید. عدم اعلام نظر وزارت راه و ترابری در مهلت مقرر به منزله موافقت تلقی می‌شود.

مدارک مورد نیاز عبارتند از:

الف- برگه تکمیل شده اطلاعات طرح یا پروژه

ب- پلان موقعیت در ابعاد مقیاس مورد نظر

ج- جزئیات اجرایی

د- مشخصات فنی و الزامات ایمنی و حفاظتی

هـ- نقشه موقعیت (مسیر لوله یا کابل یا شبکه و نظایر آن) با مقیاس ۱/۵۰۰۰

و- نقشه مقطع (پروفیل طولی) برای قطع عرضی راه یا راه‌آهن با مقیاس ۱/۱۰۰

ز- نقشه جزییات برحسب تعداد تیپ مقاطع و برای تمامی مقاطع با مقیاس ۱/۲۰

ماده ۱۰- به‌منظور رعایت مسایل فنی از جمله رعایت حریم اختصاصی شبکه‌های تأسیسات عمومی خدمات زیربنایی، جزئیات اجرایی، حفظ ایمنی شبکه‌ها، تداخل حریم شبکه‌ها و با حریم راه و طرح مشکلات و هماهنگی امور و نظایر آن کارگروهی مرکب از اعضای زیر به ریاست نماینده وزارت راه و ترابری تشکیل می‌گردد:

الف- نماینده وزارت راه و ترابری (مدیر کل اداره ایمنی و حریم راه‌ها)

ب- نماینده وزارت نیرو (شرکت مهندسی آب و فاضلاب کشور و شرکت توانیر و سازمان مدیریت منابع آب ایران حسب مورد)

ج- نماینده وزارت پست، تلگراف و تلفن (شرکت مخابرات ایران و شرکت‌های مخابراتی استانی حسب مورد)

د- نماینده وزارت نفت (شرکت ملی گاز ایران و شرکت مدیریت خطوط لوله و مخابرات حسب مورد)

هـ- نماینده وزارت جهاد کشاورزی (حوزه معاونت صنایع و عمران روستایی و حوزه معاونت آب و خاک حسب مورد)

و- نماینده وزارت کشور (حوزه معاونت هماهنگی امور عمرانی وزارت کشور)

تبصره- زمان، نحوه برگزاری و اتخاذ تصمیم و سایر مسایل داخلی کارگروه یاد شده تابع دستورالعملی است که نماینده وزارت راه و ترابری تهیه و در اولین جلسه کارگروه مطرح و

پس از تصویب اکثریت اعضاء ملاک عمل می‌باشد. هر یک از اعضای کمیته یاد شـده دارای یک رأی می‌باشند.

ماده ۱۱- در مورد راه‌های عبوری از مناطق چهارگانه تحت مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست، اخذ موافقت سازمان نیز علاوه بر مفاد این آیین‌نامه، الزامی است.

ماده ۱۲- راه‌های روستایی از شمول آیین‌نامه مستثنی می‌باشد.

کروکی حریم و یکصد متر محدوده نظارتی راه های چهارخطه، بزرگراه ها و آزادراه های متصل به هم، با جداکننده وسط (نیوجرسی، جدول، گاردریل)

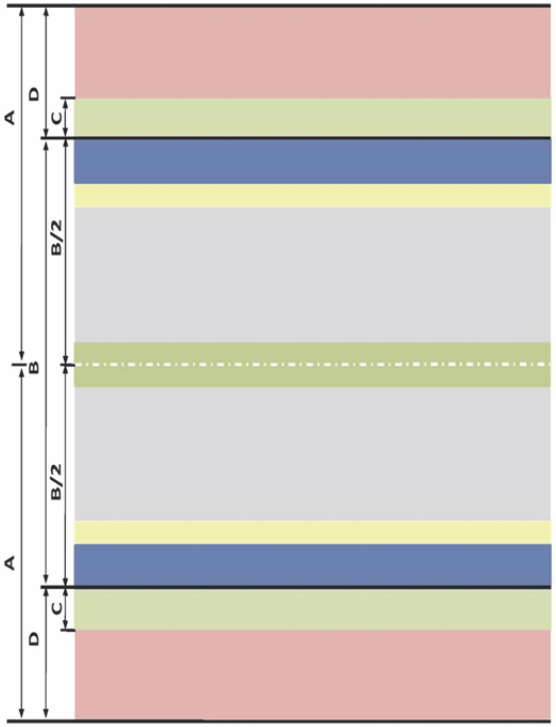

محور راه

جزیره وسط

سطح سواره رو

شانه‌های طرفین راه

حاشیه راه

نوار تأسیسات خدمات زیربنائی

مابقی محدوده نظارتی یکصد متر

A = عرض محدوده یکصد متر بعلاوه نصف حریم قانونی راه

B = حریم قانونی راه

C = عرض نوار تأسیسات خدمات زیربنائی

D = عرض محدوده یکصد متر بعد از حریم قانونی راه

نوع راه	حریم قانونی راه از خط محور B/2	A	B	D	عرض نوار تأسیسات خدمات زیربنائی C
روستایی	۱۲/۵	۱۱۲/۵	۲۵	۱۰۰	۳۰
فرعی	۱۷/۵	۱۱۷/۵	۳۵	۱۰۰	۳۰
اصلی دو خطه	۲۲/۵	۱۲۲/۵	۴۵	۱۰۰	۳۰
اصلی چهارخطه	۳۸	۱۳۸	۷۶	۱۰۰	۳۰
بزرگراه	۳۸	۱۳۸	۷۶	۱۰۰	۳۰
آزادراه	۳۸	۱۳۸	۷۶	۱۰۰	۳۰
آزادراه	۶۰	۱۶۰	۱۲۰	۱۰۰	۳۰
حریم راه های ورودی و خروجی به راه های اصلی، بزرگراه ها و آزادراه ها ۴۵ متر می‌باشد.					

*توضیح: تعریف هر یک از راه ها در آئین نامه طرح هندسی راه ها، نشریه شماره ۱۶۱ سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی آورده شده است.

کروکی حریم و یکصد متر محدوده نظارتی راه های روستایی و فرعی و اصلی دو خطه و چهارخطه و بزرگراه ها و آزادراه های جدا از هم

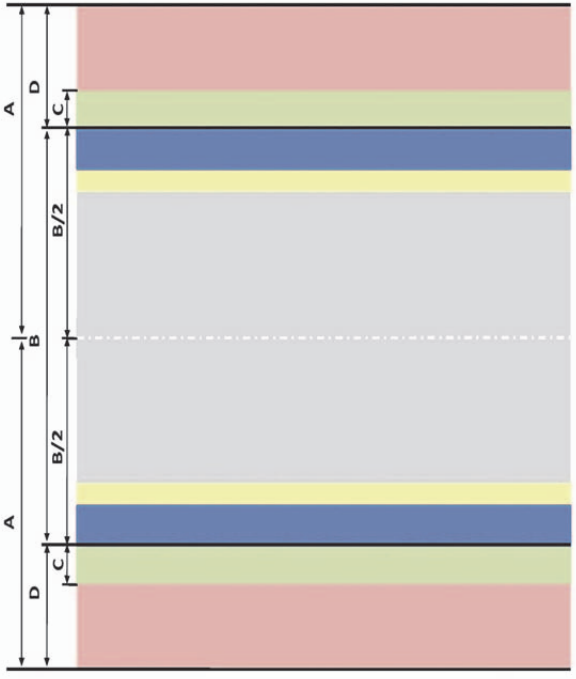

محور راه

سطح سواره رو

شانه‌های طرفین راه

حاشیه راه

نوار تأسیسات خدمات زیربنائی

مابقی محدوده نظارتی یکصد متر

A = عرض محدوده یکصد متر بعلاوه نصف حریم قانونی راه

B = حریم قانونی راه

C = عرض نوار تأسیسات خدمات زیربنائی

D = عرض محدوده یکصد متر بعد از حریم قانونی راه

نوع راه	حریم قانونی راه از خط محور B/2	A	B	D	عرض نوار تأسیسات خدمات زیربنائی C
روستایی	۱۲/۵	۱۱۲/۵	۲۵	۱۰۰	۳۰
فرعی	۱۷/۵	۱۱۷/۵	۳۵	۱۰۰	۳۰
اصلی دو خطه	۲۲/۵	۱۲۲/۵	۴۵	۱۰۰	۳۰
اصلی چهارخطه	۳۸	۱۳۸	۷۶	۱۰۰	۳۰
بزرگراه	۳۸	۱۳۸	۷۶	۱۰۰	۳۰
آزادراه	۳۸	۱۳۸	۷۶	۱۰۰	۳۰
آزادراه	۶۰	۱۶۰	۱۲۰	۱۰۰	۳۰
حریم راه های ورودی و خروجی به راه های اصلی، بزرگراه ها و آزادراه ها ۴۵ متر می‌باشد.					

*توضیح: تعریف هر یک از راه ها در آئین نامه طرح هندسی راه ها، نشریه شماره ۱۶۱ سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی آورده شده است.

فصل ۲– بخش چهارم

ضوابط نظارت فنی بر بهره‌برداری از معادن شن، ماسه و خاک رس

«ضوابط نظارت فنی بر بهره‌برداری از معادن شن، ماسه و خاک رس»

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۴/ ۸/ ۱۳۸۲ بنا به پیشنهاد شماره ۱۰۰/ ۴۰/ ۶۵۷۹۸ مورخ ۲۸/ ۱۰/ ۱۳۸۱ وزارت نیرو به استناد تبصره ماده (۴۸) قانون توزیع عادلانه آب- مصوب ۱۳۶۱- و تبصره (۶۶) قانون بودجه سال ۱۳۶۳ کل کشور و ماده (۴) قانون معادن- مصوب ۱۳۷۷- ضوابط نظارت فنی بر بهره‌برداری از معادن شن، ماسه و خاک رس را به شرح زیر تصویب نمود:

ضوابط نظارت فنی بر بهره‌برداری از معادن شن، ماسه و خاک رس

۱- صدور اجازه بهره‌برداری یا واگذاری بهره‌برداری از شن، ماسه و خاک رس معمولی بستر و حریم رودخانه‌ها بعد از شعاع پانصدمتر از بالادست و یک کیلومتر از پایین دست پل‌ها، انهار و سیل‌ها و حریم قانونی سواحل دریاها و دریاچه‌ها منوط به کسب موافقت قبلی وزارت نیرو می‌باشد.

۲- وزارت نیرو موظف است هر پنج سال یک بار مطالعات شناسایی محدوده‌های مجاز جهت برداشت مصالح رودخانه‌ای را انجام و با رعایت ضوابط و محاسبات فنی که با هماهنگی با سازمان حفاظت محیط زیست تهیه خواهد شد، به تناسب نیازهای شن، ماسه و خاک رس هر استان و امکانات موجود، با درخواست‌های استانداری و فرمانداری‌ها موافقت نمایند.

۳- استانداری‌ها و فرمانداری‌ها در هر استان پس از اخذ موافقت وزارت نیرو با رعایت ضوابط زیست محیطی نسبت به صدور اجازه بهره‌برداری یا واگذاری بهره‌برداری از شن، ماسه و خاک رس در محدوده‌های مذکور در بند (۲) اقدام و یک نسخه از مجوزهای صادر شده را برای شرکت‌های آب منطقه‌ای یا ادارات کل آب استان ارسال نمایند.

۴- برداشت هرگونه شن، ماسه و خاک رس در محدوده‌های مذکور باید با تایید ناظران واجد صلاحیت که صلاحیت آن‌ها توسط وزارت نیرو تایید شده باشد، انجام گیرد.

۵- ناظر مولف است ماهانه گزارش میزان برداشت و نقشه‌های تغییرات ایجاد شده در بستر و حریم محدوده‌های مذکور را براساس دستورالعمل‌های وزارت نیرو، تهیه و برای شرکت‌های آب منطقه‌ای و یا ادارات کل آب استان و استانداری مربوط ارسال نماید.

۶- حقوق مالکانه و درآمد ناشی از برداشت شن، ماسه و خاک رس از محدوده‌های مذکور توسط استانداری‌ها و فرمانداری‌های مربوط وصول و به حساب درآمد عمومی کشور واریز می‌گردد.

۷- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است هزینه‌های مطالعات و انجام وظایف حاکمیتی فوق‌الذکر را در بودجه‌های سنواتی شرکت‌های تابع وزارت نیرو پیش‌بینی نماید.

۸- کار گروهی متشکل از معاونان وزارت نیرو، وزارت کشور و سازمان حفاظت محیط زیست عملکرد سالانه میزان برداشت شن، ماسه و خاک رس در محدوده‌های مذکور و تغییرات حاصل شده در محدوده‌های مذکور را تدوین منتشر می‌نماید.

۹- استمرار مجوزهای بهره‌برداری از شن، ماسه و خاک رس واقع در بستر و حریم رودخانه‌ها، انهار و مسیل‌ها منوط به حصول اطمینان وزارت نیرو در خصوص امکان عبور جریان‌ها و سیلاب‌های احتمالی از رودخانه‌ها، انهار و مسیل‌ها با حداقل خسارت قابل پیش‌بینی می‌باشد.

محمدرضا عارف

معاون اول رئیس جمهور

فصل ۲– بخش پنجم

تصویب‌نامه‌های شورای عالی اداری مبنی بر انتزاع معاونت راهداری از ستاد وزارتخانه و ادارات کل راه و شهرسازی و ادغام در سازمان حمل و نقل و پایانه‌ها در ستاد و استان‌ها

شماره ۵۸۸۲۷۱
تاریخ ۱۳۹۵/۴/۶
پیوست ندارد

جمهوری اسلامی ایران
رئیس جمهور
تصویب نامه شورای عالی اداری

بسمه تعالی

وزارت راه و شهرسازی ـ سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور

شورای‌عالی اداری در یکصدوهفتادوپنجمین جلسه مورخ ۱۳۹۵/۲/۲۷ در اجرای قانون تشکیل وزارت راه و شهرسازی به شماره ۷۱۲۲۵ مورخ ۱۳۹۰/۴/۷، بنا به پیشنهاد مشترک وزارت راه و شهرسازی و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، به منظور ایجاد انسجام تشکیلاتی و مدیریت یکپارچه در نگهداری شبکه راه‌های کشور و اجرای دقیق قوانین و مقررات مربوط، تبصره (۲) بند (۲) و بند (۸) مصوبه شماره ۱۹۰۱/۷۴۰۳۲ مورخ ۱۳۸۲/۴/۲۲ شورای عالی اداری را حذف و موارد ذیل را به مصوبه مذکور اضافه و تصویب نمود:

۷ـ الف) وظیفه راهداری راه‌های روستایی به همراه نیروی انسانی، ساختار و وظایف از ستاد وزارت راه و شهرسازی به «سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای» منتقل می‌گردد.

ب) وظیفه ساخت و توسعه راه‌های روستایی براساس سیاست‌های کلان و استانداردهای ابلاغی وزارت راه و شهرسازی، به «شرکت ساخت و توسعه زیربناهای حمل و نقل کشور» منتقل و امور ساخت و توسعه راه‌های روستایی در سطح استان‌ها، کماکان توسط ادارات کل راه و شهرسازی انجام می‌شود.

۸ ـ امور مربوط به راهداری راه‌های مواصلاتی و روستایی از واحدهای استانی و شهرستانی وزارت راه و شهرسازی منفک و به همراه کلیه وظایف، اختیارات، نیروی انسانی، اعتبارات، امکانات، تجهیزات، خودرو و ماشین‌آلات حوزه راهداری، به واحدهای استانی «سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای» منتقل و عنوان آن از«اداره کل حمل و نقل و پایانه‌های استان» به «اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده‌ای استان» تغییر می‌یابد.

وزارت راه و شهرسازی
شماره: ۱۰۰/۲۲۰۱۲/۹۵
۱۳۹۵/۴/۸
ورود به حوزه وزارتی

شماره ۵۸۸۲۷۱
تاریخ ۲/۴/۱۳۹۵
پیوست ندارد

جمهوری اسلامی ایران
رییس جمهور
تصویب نامه شورای عالی اداری

تبصره (۱): وزارت راه و شهرسازی موظف است ظرف مدت ۶ ماه، لایحه اصلاح وظایف و اختیارات «سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای» را به صورت یک «سازمان عملیاتی» با تجمیع مأموریت‌ها، وظایف و سازوکارهای مالی، بودجه‌ای و معاملاتی مربوط تهیه و در اجرای تبصره ماده ۱۱۵ قانون مدیریت خدمات کشوری، برای تصویب به مجلس شورای اسلامی ارائه نماید.

تبصره (۲): راهدارخانه‌ها و ساختمان‌های اداری و غیر اداری مربوط در شهرستان‌ها، به «سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای» منتقل می‌گردد و در مراکز استان‌ها، تعیین تکلیف ساختمان‌های مربوط، موکول به تأیید وزیر راه و شهرسازی خواهد بود.

۹ـ اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای سال جاری به نسبت انتقال وظایف، نیروی انسانی و سایر خدمات هزینه‌بر، در قالب مصوبات شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان به «اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده‌ای استان» منتقل و از طریق ذیحسابی آن اداره کل نظارت می‌شود.

۱۰ـ تا تصویب قانون ایجاد سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای، دولت هر ساله در قانون بودجه سنواتی، سازوکار قانونی لازم برای پیش‌بینی و نحوه توزیع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و هزینه‌ای، به ویژه نحوه پرداخت حقوق و مزایای کارکنان منتقل شده و همچنین سازوکار نظارت بر اجرای بودجه به صورت ردیف متمرکز و ملی، توسط وزارتخانه و واحدهای استانی مربوط را به تصویب رسانده و بر آن اساس عمل می‌شود.

۱۱ـ سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای براساس مصوبه شماره ۱۷۳۲۵۱/ت/۴۷۴۹۷ هـ مورخ ۱۳۹۰/۹/۲ هیات وزیران، اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی و سایر منابع اعتباری خود را حسب مورد به «اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده‌ای استان» ابلاغ می‌نماید.

شماره ۵۸۸۲۷۱
تاریخ ۱۳۹۵/۴/۶
پیوست ندارد

جمهوری اسلامی ایران
رییس جمهور
تصویب نامه شورای عالی اداری

۱۲ـ وزیر راه و شهرسازی مسئول حسن اجرای این مصوبه بوده، گزارش عملکرد آن را هر ۶ ماه یک‌بار، به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور ارسال و سازمان مذکور نیز، گزارش اجرای مصوبه را به شورای عالی اداری ارایه می‌نماید.

حسن روحانی
رییس جمهور و رییس شورای عالی اداری

جمهوری اسلامی ایران
رئیس جمهور
شورایعالی اداری

بسمه تعالی

شماره: ۱۹۰۱/۷۴۰۳۳
تاریخ: ۱۳۸۲/۴/۲۲

از طریق سیستم پیام دریافت شد

وزارت راه و ترابری - سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور

شورای عالی اداری در صد و یکمین جلسه مورخ ۱۳۸۲/۲/۲۸ بنا به پیشنهاد مشترک وزارت راه و ترابری و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و به منظور ایجاد انسجام تشکیلاتی، کاهش تصدیها و تقویت امور راهبردی مدیریت حمل و نقل کشور تصویب نمود:

۱- کلیه وظایف، نیروی انسانی، تجهیزات، تعهدات و اعتبارات معاونتهای ساخت و توسعه راهها، راه‌آهن، فرودگاهها و بنادر و اداره کل ساختمان آزاد راهها و اداره کل رسیدگی و بیمان و اداره کل ارزیابی و تعیین خسارت از وزارت راه و ترابری منتزع و به شرکت سهامی خاص تأمین ماشین‌آلات و تجهیزات راهسازی و راهداری انتقال می‌یابد.

تبصره ۱ - عنوان شرکت سهامی خاص تأمین ماشین‌آلات و تجهیزات راهسازی و راهداری به شرکت توسعه زیربناهای حمل و نقل کشور تغییر می‌یابد.

تبصره ۲ - مدیرعامل شرکت معاون وزیر راه و ترابری خواهد بود

تبصره ۳ - شرکت توسعه زیربناهای حمل و نقل کشور، اجرای پروژه‌های مربوط را به روش پیمانی انجام خواهد داد.

تبصره ٤ - شرکت توسعه زیربناهای حمل و نقل کشور مجری طرحها و پروژه‌های ملی خواهد بود و واحد استانی نخواهد داشت. اجرای طرحها و پروژه‌های استانی به عهده واحدهای استانی وزارت راه و ترابری می‌باشد.

تبصره ٥ - شرکت مذکور به نیابت وزارت راه و ترابری یا شرکتهای دولتی بهره‌بردار می‌تواند نسبت به تأمین منابع اعتباری، جذب سرمایه و جلب مشارکت بخش غیردولتی در ساخت و توسعه تأسیسات زیربنایی حمل و نقل در چارچوب قوانین و مقررات مربوط اقدام نماید.

تبصره ٦ - کلیه تجهیزات و ماشین‌آلات شرکت سهامی خاص تأمین ماشین آلات و تجهیزات راهسازی و راهداری به وزارت راه و ترابری انتقال می‌یابد تا از محل فروش آنها برای بازخرید خدمات کارکنان مازاد طبق قوانین و مقررات مربوط استفاده نماید.

۲- کلیه وظایف، نیروی انسانی، تجهیزات، تعهدات و اعتبارات معاونت راهداری وزارت راه و ترابری به سازمان حمل و نقل جاده‌ای و پایانه‌ها انتقال می‌یابد.

تبصره ۱- عنوان سازمان حمل و نقل جاده‌ای و پایانه‌ها به سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای تغییر می‌یابد.

تبصره ۲ - امور نگهداری راههای استانی کماکان توسط واحدهای استانی وزارت راه و ترابری انجام می‌گردد.

۳- سازمان توسعه راههای ایران تا پایان نیمه اول سال ۱۳۸۲ به بخش غیردولتی واگذار می‌گردد.

سازمان حمل و نقل و پایانه‌های کشور
دبیرخانه مرکزی
وارده
شماره: ۳۳۶۷۲
تاریخ: ۸۲/۵/۵

جمهوری اسلامی ایران
رئیس جمهور
شورایعالی اداری

شماره: ۱۹۰۱/۷۴۰۳۲
تاریخ: ۱۳۸۲/۴/۲۲

۴- شرکت سهامی تولیدی تجهیزات ایمنی راهها تا پایان نیمه اول سال ۱۳۸۲ به بخش غیردولتی واگذار می‌گردد.

۵- وظایف و اداره امور دبیرخانه شورای عالی هماهنگی ترابری کشور از سازمان حمل و نقل جاده‌ای و پایانه‌ها منتزع و به وزارت راه و ترابری منتقل می‌گردد.

۶- در صورت نیاز به تغییر اساسنامه شرکتهای مندرج در مواد یک و دو این مصوبه، ظرف سه ماه به پیشنهاد وزارت راه و ترابری و تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، جهت تصویب به هیأت وزیران ارائه می‌گردد.

۷- وزارت راه و ترابری موظف است حداکثر ظرف مدت ۶ ماه تشکیلات تفصیلی حوزه ستادی وزارتخانه و شرکت توسعه زیربناهای حمل و نقل کشور و سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای را با توجه به مفاد این مصوبه و ضوابط تشکیلاتی موضوع بخشنامه شماره ۱۰۵/۲۸۲۱۶ مورخ ۱۳۸۱/۳/۲۵ سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور با جهت‌گیری تمرکز امور سیاستگذاری، برنامه‌ریزی و نظارت در حوزه مرکزی و واگذاری امور اجرایی به واحدهای استانی تهیه و جهت تأیید به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور ارائه نماید.

تبصره ۱ - حداقل ۳۰٪ پستهای سازمانی موجود در تجدید ساختار تشکیلاتی وزارتخانه و سازمانهای مذکور حذف می‌گردد.

تبصره ۲ - تشکیلات واحدهای استانی وزارت راه و ترابری و مؤسسات و شرکتهای دولتی وابسته با توجه به مفاد این مصوبه و مصوبه شماره ۱۹۰۱/۱۵۹۷۵۸ مورخ ۱۳۸۱/۹/۲ شورای عالی اداری مبنی بر تفکیک وظایف اجرایی از حوزه مرکزی وزارتخانه و انتقال آن به واحدهای استانی، بر اساس ضوابط مربوط، به پیشنهاد وزارت راه و ترابری به تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور خواهد رسید.

۸- وزارت راه و ترابری مسئول اجرای این مصوبه می‌باشد و موظف است عملکرد آن را به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور گزارش نماید. سازمان مذکور گزارش اجرای مصوبه را ظرف مدت ۶ ماه به شورای عالی اداری ارائه می‌نماید./ش

من ا... التوفیق
محمد ستاری‌فر
معاون رئیس‌جمهور و دبیر شورای عالی اداری

ورود بدفتر وزیر راه و ترابری
شماره رایانه ۹۴۷۲
تاریخ ۱۳۸۲/۵/۰۱

رونوشت: - دفتر مقام معظم رهبری - دفتر ریاست محترم جمهور - دفتر ریاست محترم مجلس شورای اسلامی - دفتر ریاست محترم قوه قضائیه - کلیه وزارتخانه‌ها و سازمان‌های دولتی - دفتر هیئت دولت - دفتر بازرسی رئیس‌جمهور - دفتر ریاست دیوان عدالت اداری - کمیسیون امور اجتماعی مجلس شورای اسلامی - اداره کل حقوقی ریاست جمهوری - اداره کل قوانین و مقررات کشوری ریاست جمهوری - روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران - استانداری‌های محترم سراسر کشور - دفتر هماهنگی‌های ویژه رئیس‌جمهور - فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران - دیوان محاسبات کشور - سازمان بازرسی کل کشور

فصل سوم

ابلاغیه‌ها و بخشنامه‌ها

فصل ۳– بخش اول

ابلاغیه‌ها

- ابلاغ تشکیل کمیته نظارت بر حفظ و بهره‌برداری از حریم راه‌ها
- ممنوعیت صدور هرگونه مجوز تردد از آبروها در محورهای مواصلاتی
- ممنوعیت صدور مجوز ساخت و ساز بدون پیش‌بینی راه دسترسی ایمن
- لزوم رعایت مفاد آئین‌نامه ایمنی راه‌های کشور (نشریه ۱– ۲۶۷) در مکانیابی و بهره‌برداری از تابلوهای تبلیغاتی
- راهنمای کاربری مدیریت و کنترل راه‌های دسترسی اختصاصی در حریم راه‌ها
- لزوم رعایت ضوابط و مقررات مرتبط با حریم راه‌ها و تبعات کیفری و حقوقی تخلفات مربوطه
- تاکید بر لزوم به‌کارگیری مفاد دستوالعمل اجرایی ماده ۶، تبصره‌ها ۲ و ۳ ماده ۷ و
- آئین‌نامه‌های اجرایی تبصره‌های ۱ و ۳ ماده ۱۷ قانون ایمنی راه‌ها و راه‌آهن
- لزوم اخذ ضمانت‌نامه بانکی هنگام صدور مجوز احداث راه دسترسی
- اعمال شاخص تورم در سال ۹۶
- لزوم رعایت نوار تأسیسات زیربنایی در تهیه و تصویب طرح‌های هادی و جامع
- ابلاغ دستورالعمل اجرایی ماده ۶، تبصره‌های ۲ و ۳ ماده ۷ و آئین‌نامه‌های اجرایی
- تبصره‌هایی یک و سه ماده ۱۷ قانون ایمنی راه‌ها و راه آن‌ها
- ابلاغ شیوه‌نامه فعالیت گشت راهداری در راه‌های کشور

باسمه تعالی

جمهوری اسلامی ایران

وزارت راه وشهرسازی

سازمان راهداری وحمل ونقل جاده‌ای

شماره: **۲۲٤۰٦/۷۱**

تاریخ: **۱۳۹٦/۰۳/۰۳**

پیوست:

مدیرکل محترم راهداری و حمل و نقل جاده‌ای ...

مدیران کل محترم راه و شهرسازی ایرانشهر و لارستان

مدیرکل محترم راه و ترابری استان سمنان

موضوع : ابلاغ تشکیل کمیته نظارت بر حفظ و بهره‌برداری از حریم راه ها

باسلام واحترام،

همانطور که مطلعید حفظ و صیانت از حریم راه ها و نیز کنترل و مدیریت دسترسی‌ها از وظایف ذاتی آن اداره کل بوده و نقش بسزایی در افزایش ایمنی تردد در محورهای مواصلاتی دارد که این امر مستلزم اهتمام همه جانبه بخش‌های ذیربط در آن اداره کل می باشد.

لذا به منظور نظارت مستمر بر نحوه صیانت و بهره‌برداری صحیح از حریم راه‌ها و نیز هم اندیشی و همکاری در نگهداری،حفظ و صیانت از حریم راه ها ، شناسایی معضلات، تخلفات و نیز برخورد قانونی به موقع، مقتضی است کمیته‌ای دائمی با عنوان "نظارت بر حفظ و بهره‌برداری از حریم راه ها" متشکل از عوامل ذیربط و با شرح وظایف ذیل تشکیل و نسبت به ارایه گزارش دوره‌ای منظم اقدامات انجام شده، اقدام گردد.

الف: اعضاء:

۱- معاون راهداری (رییس کمیته)

۲- رئیس اداره ایمنی راه و حریم (دبیر کمیته)

۳- رئیس اداره حقوقی

۴- رئیس اداره بازرگانی و سرمایه‌گذاری (کارشناس مسئول ذیربط در ادارات کل فاقد اداره مذکور)

۵- کارشناس مسئول حریم در اداره ایمنی راه و حریم

ب: شرح وظایف:

- بررسی موقعیت مکان‌های پیشنهادی مرتبط با درخواست های مجتمع‌های خدماتی - رفاهی و تابلوهای تبلیغاتی.
- بررسی درخواست های ایجاد راه دسترسی به شبکه راه ها.
- پیگیری شناسایی، حذف و یا انسداد راه های دسترسی غیر مجاز.

باسمه تعالی

جمهوری اسلامی ایران

وزارت راه وشهرسازی

سازمان راهداری وحمل ونقل جاده‌ای

شماره: **۲۲٤۰٦/۷۱**

تاریخ: **۱۳۹٦/۰۳/۰۳**

پیوست:

- برگزاری جلسات منظم ماهیانه در خصوص حفظ و صیانت از حریم راه‌های حوزه استحفاظی و ارسال صورتجلسات و تصمیمات اتخاذ شده به دفتر توسعه ایمنی راه و حریم.
- تهیه گزارش دوره‌ای شش ماهه اقدامات صورت گرفته در خصوص حفظ حریم راه‌ها، شناسایی تخلفات صورت گرفته و برخوردهای قانونی لازم و ارسال به دفتر توسعه ایمنی راه و حریم.
- برگزاری جلسات منظم با رؤسای ادارات شهرستان‌های تابعه و نظارت بر عملکرد آنها در خصوص حفظ حریم راه‌های حوزه استحفاظی.
- ارزیابی و تعیین عملکرد هر یک از ادارات شهرستان‌های تابعه در خصوص حفظ و صیانت از حریم راه ها به منظور تقدیر و قدردانی و یا برخورد لازم با موارد قصور.
- پیگیری نحوه تعامل و مشارکت سایر سازمانها و ارگان های مربوطه در حفظ و صیانت از حریم و مرتفع نمودن مشکلات و ناهماهنگی های احتمالی.

داود کشاورزیان

معاون وزیر ورئیس سازمان

رونوشت:

- معاونین راهداری ، برنامه ریزی و توسعه مدیریت و منابع جهت اطلاع.

اقدام کننده: دفتر توسعه ایمنی راه و حریم

باسمه تعالی

جمهوری اسلامی ایران

وزارت راه وشهرسازی

سازمان راهداری وحمل ونقل جاده‌ای

شماره: ۲۱۶۷۴/۷۶/٤

تاریخ: ۱۳۹٦/۰۳/۰۱

پیوست:

مدیر کل محترم راهداری و حمل و نقل جاده ای ...

مدیران کل محترم راه و شهرسازی ایرانشهر و لارستان

مدیر کل محترم راه و ترابری استان سمنان

موضوع : ممنوعیت صدور هرگونه مجوز تردد از آبروها در محورهای مواصلاتی

باسلام واحترام،

همانطور که مطلعید طراحی و ساخت آبروها در ابعاد و اندازه های مختلف براساس شرایط منطقه ای بویژه سیلابهای فصلی و دوره ای بوده و برای شرایط خاص و در هنگام وقوع سیلاب به منظور هدایت آب های سطحی می‌باشد. لیکن بعضاً مشاهده شده است که در طی دوره خشکسالی و یا کم آبی، تمام یا قسمتی از این آبروها به عنوان مسیر تردد تسطیح و حتی آسفالت گردیده و به عنوان دوربرگردان یا دسترسی مورد استفاده قرار می گیرد که این امر علاوه بر خطرات بالقوه فراوان برای زیرساختها در حین وقوع سیل و آبگرفتگی، خطرات جانی برای استفاده کنندگان از آنها را نیز به همراه خواهد داشت.

لذا بدینوسیله تاکید می‌گردد که ایجاد دسترسی به محل آبروها، به هرشکل و نصب تابلو جهت هدایت ترافیک(عمومی و اختصاصی) به آبروها(مگر در موارد موقت و اضطراری که با اخذ کلیه مجوزهای مربوطه و رعایت ضوابط ایمنی مشخص، قابل بررسی خواهد بود) ممنوع می باشد.مسئولیت بررسی و اقدام لازم در خصوص تحقق اهداف این ابلاغیه در حوزه استحفاظی راههای آن استان با آن اداره کل می باشد.

مهران قربانی

مدیر کل دفتر توسعه ایمنی راه و حریم

رونوشت:

- معاون محترم راهداری جهت استحضار.
- مدیر کل محترم دفتر حقوقی جهت آگاهی.
- مدیر کل محترم دفتر سرمایه گذاری و نظارت بر بهره برداری جهت آگاهی.

اقدام کننده: گودرزی

باسمه تعالی

جمهوری اسلامی ایران

وزارت راه وشهرسازی

سازمان راهداری وحمل ونقل جاده‌ای

شماره: **۲۱۴۹۰/۷۱**

تاریخ: **۱۳۹۶/۰۳/۰۱**

پیوست:

مدیر کل محترم راهداری و حمل و نقل جاده‌ای ...

مدیران کل محترم راه و شهرسازی لارستان و ایرانشهر

مدیر کل محترم راه و ترابری استان سمنان

موضوع : ممنوعیت صدور مجوز ساخت و ساز بدون پیش بینی راه دسترسی ایمن

باسلام واحترام،

همانطور که مطلعید ایجاد دسترسی صحیح به محورهای مواصلاتی به منظور هدایت و کنترل مناسب وسایل نقلیه، در زمان کاهش سرعت در خروجی‌ها و نیز افزایش سرعت در ورودی‌ها ضروری می‌باشد.

همچنین مطابق ماده ۷ قانون ایمنی راه‌ها و راه آهن، ایجاد هر گونه راه دسترسی بدون اخذ مجوز از وزارت راه و شهرسازی ممنوع می‌باشد.

لذا بدینوسیله اعلام می‌گردد که از تاریخ این ابلاغ، صدور هر گونه مجوز ساخت و ساز و ایجاد مستحدثات در محدوده یکصدمتری بعد از حریم راه ها و خارج از آن، بدون پیش بینی راه دسترسی ایمن و اخذ مجوز احداث راه دسترسی توسط متقاضی مطابق ضوابط آیین نامه های طرح هندسی راه و آیین نامه ایمنی راههای کشور و ابلاغیه شماره ۲۰۳۴۳/۷۶/۴ مورخ ۹۶/۲/۳۰ دفتر توسعه ایمنی راه و حریم **ممنوع** می‌باشد.

داود کشاورزیان

معاون وزیر ورئیس سازمان

رونوشت:

- معاون راهداری جهت اطلاع.
- مدیر کل دفتر حقوقی جهت اطلاع.
- مدیر کل دفتر سرمایه‌گذاری و نظارت بر بهره‌برداری جهت اطلاع.
- مدیر کل دفتر توسعه ایمنی راه و حریم جهت اطلاع ، پیگیری و اقدام لازم.

اقدام کننده: دفتر توسعه ایمنی راه و حریم

باسمه تعالی

جمهوری اسلامی ایران

وزارت راه وشهرسازی

سازمان راهداری وحمل ونقل جاده‌ای

شماره: **۲۱۱۰۶/۷۶/٤**

تاریخ: **۱۳۹۶/۰۲/۳۱**

پیوست:

مدیرکل محترم راهداری و حمل و نقل جاده‌ای ...

مدیران کل محترم راه و شهرسازی ایرانشهر و لارستان

مدیرکل محترم راه و ترابری استان سمنان

موضوع : لزوم رعایت مفاد آئین‌نامه ایمنی راه‌های کشور (نشریه ۱-۲۶۷) در مکانیابی و بهره‌برداری از تابلوهای تبلیغاتی

باسلام واحترام،

همانطور که مطلعید مکانیابی، نصب و بهره‌برداری صحیح و اصولی از تابلوهای تبلیغاتی نقش بسزایی در حفظ ایمنی تردد در محورهای مواصلاتی دارا می‌باشد.

لذا بدینوسیله تاکید می‌گردد که رعایت مفاد بند ۳-۱۵ آئین نامه ایمنی راه های کشور (نشریه ۱-۲۶۷) سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور (صفحات ۸۸ الی ۹۰ فایل پیوست) در مکانیابی، نصب و بهره‌برداری از تابلوهای تبلیغاتی الزامی بوده و آن اداره کل مکلف است تا از نصب و بهره‌برداری از هر گونه تابلوی تبلیغاتی بدون در نظر گیری موارد مذکور ممانعت به عمل آورده و با توجه به مفاد قانون ایمنی راه ها و راه‌آهن در اسرع وقت نسبت به برخورد قانونی لازم و قلع و قمع تابلوهای غیر مجاز اقدام نماید.

بدیهی است مسئولیت کلیه تبعات ناشی از عدم رعایت ضوابط ایمنی مذکور و یا اهمال در خصوص جمع آوری تابلوهای تبلیغاتی غیرمجاز به عهده آن اداره کل خواهد بود.

مهران قربانی

مدیر کل دفتر توسعه ایمنی راه و حریم

رونوشت:

- معاون محترم راهداری جهت استحضار.
- مدیر کل محترم دفتر حقوقی جهت آگاهی.
- مدیر کل محترم دفتر سرمایه‌گذاری و نظارت بر بهره‌برداری جهت آگاهی.

اقدام کننده: گودرزی

باسمه تعالی

جمهوری اسلامی ایران

وزارت راه وشهرسازی

سازمان راهداری وحمل ونقل جاده‌ای

شماره: ۲۰۳۴۳/۷۶/٤

تاریخ: ۱۳۹٦/۰۲/۳۰

پیوست:

مدیر کل محترم راهداری و حمل و نقل جاده‌ای ...

مدیران کل محترم راه و شهرسازی ایرانشهر و لارستان

مدیر کل محترم راه و ترابری استان سمنان

موضوع : راهنمای کاربردی مدیریت و کنترل راه‌های دسترسی اختصاصی در حریم راه‌ها

با سلام و احترام،

با توجه به آن که در راه های برون شهری و به ویژه در راه های شریانی و اصلی، سرعت تردد وسایل نقلیه قابل توجه بوده و تداخل ترافیک و تغییر سرعت ناگهانی در محل دسترسی ها موجب افزایش احتمال عدم توانایی رانندگان در کنترل وسیله نقلیه و ایجاد تصادفات می‌شود، لذا جلوگیری از این گونه تغییر سرعت‌های ناگهانی و کاهش امکان تداخل و برخوردهای ترافیکی، با رعایت ضوابط مقرر در آیین نامه های ذیربط برای تهیه نقشه های مرتبط با طراحی دسترسی‌ها به محورهای مواصلاتی، ضروری بوده و از اهمیت ویژه ای برخوردار می باشد.

از این رو راهنمای کاربردی فوق‌الذکر و مقادیر حداقل مجاز مابین دسترسی‌ها و نیز حداقل طول رمپ‌های ورودی و خروجی به پیوست جهت استفاده و بهره‌برداری در صدور مجوز انواع دسترسی‌ها ارسال می‌شود. بدیهی است این مجموعه، جایگزین ابلاغیه‌های پیشین این دفتر در خصوص دسترسی ها خواهد بود و در صورت وجود هر گونه ابهام و وجود شرایط خاص، طراحی انجام شده توسط مهندسین مشاور ذیصلاح با رعایت کامل ضوابط آئین‌نامه طرح هندسی راه های کشور (نشریه ۴۱۵)، ملاک عمل می‌باشد.

لازم به ذکر است که از این تاریخ، بهره برداری از این راهنما و ضوابط مقرر در آیین نامه طرح هندسی راه های کشور (نشریه ۴۱۵)، الزامی بوده و مسئولیت و تبعات ناشی از عدم اجرای آن بر عهده آن اداره کل خواهد بود.

مهران قربانی

مدیر کل دفتر توسعه ایمنی راه و حریم

رونوشت:

- معاون محترم راهداری جهت استحضار.
- مدیر کل محترم دفتر ریاست جهت آگاهی.
- مدیر کل محترم دفتر سرمایه‌گذاری و نظارت بر بهره‌برداری جهت آگاهی.
- مدیر کل محترم دفتر ایمنی و ترافیک جهت آگاهی.
- معاونین دفتر جهت اطلاع و اقدام مقتضی.
- کارشناسان امور ایمنی استان ها جهت اطلاع و نظارت.

اقدام کننده: گودرزی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت راه و شهرسازی
سازمان راهداری و حمل ونقل جاده‌ای

شماره: **۱۶۶۷۲/۷۶**
تاریخ: **۱۳۹۶/۰۲/۲۰**
پیوست:

مدیر کل محترم راهداری و حمل و نقل جاده‌ای استان...
مدیران کل محترم راه و شهرسازی ایرانشهرو لارستان
مدیر کل محترم راه و ترابری استان سمنان

موضوع: لزوم رعایت ضوابط و مقررات مرتبط با حریم راهها و تبعات کیفری و حقوقی تخلفات مربوطه

با سلام و احترام،

همانطوریکه مطلعید؛ مطابق مواد ٦ و ٧ و ١٧ قانون ایمنی راه‌ها و راه‌آهن، ایجاد هر گونه مستحدثات، دیوارکشی، راه دسترسی و یا عملیاتی که موجب تخریب جاده گردد بدون اخذ مجوز از وزارت راه و شهرسازی ممنوع می‌باشد.

لذا بر اساس مقررات قانونی یاد شده، موکداً معروض می‌دارد، که آن مدیریت محترم مکلفند صرفاً با لحاظ قوانین، آئین‌نامه‌ها، ضوابط و اصول فنی و ایمنی نسبت به صدور مجوزهای مربوطه اقدام نمایند.

بنابراین ضمن تاکید بر لزوم رعایت کلیه قوانین و مقررات، ضوابط و آیین‌نامه‌های ایمنی و حقوقی در صدور مجوزهای مربوطه، به اطلاع می‌رساند: مسئولیت کیفری و حقوقی هر گونه قصور و یا تخلف ناشی از عدم رعایت موازین قانونی یاد شده مستقیماً به عهده آن مدیریت محترم خواهد بود.

ضمناً به پیوست نمونه پیگیری مراجع قضایی (مقام عالی دادستان کل کشور) در خصوص مجوزهای مرتبط با حریم در آزادراه تهران- قم جهت بهره‌برداری ارسال می‌گردد.

عبدالهاشم حسن‌نیا
معاون راهداری

رونوشت:
- مدیر کل محترم دفتر حقوقی جهت اطلاع..
- مدیر کل محترم دفتر توسعه ایمنی راه و حریم جهت اطلاع و پیگیری لازم.

اقدام کننده: دفتر توسعه ایمنی راه و حریم

بسمه تعالی

قوه قضائیه
دادستان کل کشور

تاریخ: ۱۳۹۶/۱/۲۶
شماره: ۱۴،۹۶۶،۲،۲۰،۱۷۱
پیوست:

جناب آقای دکتر آخوندی

وزیر محترم راه و شهرسازی

سلام علیکم

احتراماً، برابر گزارش واصله و طی صورتجلسه موافقت نامه مورخ ۱۳۸۹/۱/۲۵ فیمابین مدیر کل وقت راه و ترابری استان تهران با مدیر عامل مترو تهران اجازه داده می شود در حریم اتوبان تهران قم، خط مترو به فرودگاه امام خمینی(ره) و نهایتاً شهر پرند احداث گردد.

علی رغم این مطلب که برابر سوابق موجود حریم آزادراه مزبور از هر طرف ۶۰ متر بوده، لیکن در این توافق حریم را به ۲۸ متر کاهش می دهند، متأسفانه در عمل به این مقدار هم بسنده نکرده و در برخی از نقاط ریل‌های احداثی به ۱۲ متری لبه اتوبان نزدیک شده است. گرچه مستنداً به ماده۶ قانون ایمنی راه ها مصوب ۱۳۴۹ ایجاد هرگونه مستحدثات در حریم قانونی آزاد راه ها بدون اجازه وزارت راه و ترابری ممنوع می باشد لیکن به آن معنی نیست که مدیر بتواند شخصاً این منع را برداشته و اجازه احداث هرگونه ساخت و ساز بدون رعایت ضوابط ایمنی را صادر کند. بنابه مراتب و به لحاظ نگرانی از اینکه احتمال خروج قطار از ریل و یا وسائط نقلیه از مسیر اتوبان می رود و زمینه حادثه و فاجعه را فراهم می سازد، اقتضاء دارد موکداً دستور فرمائید قبل از وقوع حادثه و ضرورت پیشگیری نسبت به موضوع با رعایت همه جوانب احتیاطی اقدامات لازم صورت گیرد. بدیهی است عدم رعایت استانداردهای ایمنی موجب مسئولیت و ضمانت خواهد بود. انتظار دارد نتیجه را به اینجانب منعکس فرمائید. موفق باشید.

محمد جعفر منتظری

رونوشت: جناب آقای سراج، رئیس محترم سازمان بازرسی کل کشور جهت استحضار و اقدام لازم

باسمه تعالی

جمهوری اسلامی ایران

وزارت راه وشهرسازی

سازمان راهداری وحمل ونقل جاده‌ای

شماره: ۱۵۷٦٤/۷٦/٤

تاریخ: ۱۳۹٦/۰۲/۱۸

پیوست:

مدیر کل محترم راهداری و حمل و نقل جاده‌ای ...

مدیران کل محترم راه و شهرسازی ایرانشهر، لارستان

مدیر کل محترم راه و ترابری استان سمنان

موضوع : تاکید بر لزوم به کارگیری مفاد دستورالعمل اجرایی ماده ۶، تبصره‌های ۲ و ۳ ماده ۷ و آئین‌نامه‌های اجرایی تبصره‌های ۱ و ۳ ماده ۱۷ قانون ایمنی راه‌ها و راه‌آهن

باسلام واحترام،

پیرو ابلاغ شماره ۱۴۱۶۳۶/۷۱ مورخ ۱۳۹۵/۱۲/۲۸ ریاست محترم سازمان در خصوص دستورالعمل اجرایی ماده ۶، تبصره‌های ۲ و ۳ ماده ۷ و آئین نامه‌های اجرایی تبصره‌های ۱ و ۳ ماده ۱۷ قانون ایمنی راه‌ها و راه‌آهن، بعضاً مشاهده گردیده است که بعضی از ادارات همچنان بر اساس دستورالعمل پیشین اقدام می‌نمایند.

لذا بدینوسیله تاکید می‌گردد که از ابتدای سالجاری، کلیه ضوابط و مقررات و نیز هزینه‌های مربوطه، براساس دستورالعمل ابلاغی اخیر، لازم الاجرا بوده و مسئولیت هر گونه تساهل و یا بی‌توجهی به عهده آن مدیریت محترم خواهد بود.

مهران قربانی

مدیر کل دفتر توسعه ایمنی راه و حریم

رونوشت:

- معاون محترم راهداری جهت استحضار.

اقدام کننده: گودرزی

باسمه تعالی

جمهوری اسلامی ایران

وزارت راه وشهرسازی

سازمان راهداری وحمل ونقل جاده‌ای

شماره: ۱۵۷۹۱/۷۶/٤

تاریخ: ۱۳۹٦/۰۲/۱۸

پیوست:

مدیر کل محترم راهداری و حمل و نقل جاده‌ای استان ...

مدیر کل محترم راه و شهرسازی ایرانشهر و لارستان

مدیر کل محترم راه و ترابری سمنان

موضوع : اخذ ضمانت‌نامه بانکی هنگام صدور مجوز احداث راه دسترسی

باسلام واحترام،

احتراماً همانطور که مطلعید مطابق تبصره ۴ ماده ۴ آئین نامه اجرایی تبصره (۱) ماده (۱۷) قانون ایمنی راه‌ها و راه‌آهن، وزارت راه و شهرسازی در هنگام صدور مجوز احداث راه دسترسی موظف به اخذ تضمین حسن انجام کار، معادل هزینه احداث راه دسترسی می‌باشد.

با توجه به مشاهدات صورت گرفته در برخی استان‌ها مبنی بر اخذ تعهدات محضری، چک، سفته و... و عدم مناسب بودن ضمانت‌های اجرایی مذکور در الزام افراد به احداث راه دسترسی مورد تایید و استاندارد و پیرو استعلام صورت گرفته از اداره کل امور مالی و منابع سازمان متبوع و با عنایت به بند (د) ماده (۵) آیین‌نامه تضمین معاملات دولتی، سهل‌الوصول ترین نوع تضمین، ضمانت‌نامه بانکی می‌باشد.

لذا به منظور ایجاد وحدت رویه و نیز نظارت مناسب و اطمینان خاطر از احداث راه دسترسی مطابق نقشه‌های تایید شده و استاندارد توسط افراد، از این تاریخ در هنگام صدور مجوز احداث راه دسترسی، می‌بایست از متقاضیان معادل هزینه احداث راه دسترسی، ضمانتنامه بانکی به نام آن اداره کل اخذ و پس از احداث و تایید راه مذکور توسط آن اداره کل، ضمانت‌نامه مذکور عودت داده شود.

مهران قربانی

مدیر کل دفتر توسعه ایمنی راه و حریم

رونوشت:

- معاون محترم راهداری جهت استحضار.

اقدام کننده: گودرزی

باسمه تعالی

جمهوری اسلامی ایران

وزارت راه وشهرسازی

سازمان راهداری وحمل ونقل جاده‌ای

شماره: **۱۴۸۳۲/۷۶**

تاریخ: **۱۳۹۶/۰۲/۱۷**

پیوست:

مدیرکل محترم راهداری و حمل و نقل جاده‌ای ...

مدیران کل محترم راه و شهرسازی ایرانشهر و لارستان

مدیرکل محترم راه و ترابری استان سمنان

موضوع : اعمال شاخص تورم در سال ۹۶

باسلام

پیرو نامه شماره ۱۲۳۹۷/۷۶ مورخ ۹۵/۲/۱۴ و با توجه به حکم تبصره ۳ ذیل ماده ۴ آئین نامه اجرائی تبصره یک ذیل ماده ۱۷ قانون ایمنی راه‌ها و راه‌آهن، به پیوست تصویرنامه شماره ۹۶/۱۹۸۸۸ مورخ ۹۶/۱/۲۹ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در خصوص شاخص تورم قیمت کالاها و خدمات به میزان ۹ درصد نسبت به سال ۹۵ ارسال می‌گردد. مقتضی است با توجه به مفاد آئین نامه مذکور، هنگام صدور مجوزات مربوط به احداث دیوار، ساختمان و تاسیسات صنعتی و تجاری در شعاع یکصدمتر بعد از حریم راه‌ها مبالغ به شرح زیر را از متقاضیان دریافت و به حساب خزانه واریز و فیش‌های مربوطه را به اداره کل امور مالی و منابع سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای ارسال داشته و رونوشت مجوزات را به دفتر توسعه ایمنی راه و حریم ارسال نمایند.

۱- مبلغ پایه به ازاء هر متر طول دیوار به ارتفاع یک متر یا حصار و یا نظایر آن به استثنای اراضی کشاورزی ۸۲۹۱ ریال

۷۶۰۶ * ۱/۰۹ = ۸۲۹۱

۲- مبلغ پایه به ازاء هر متر مربع عرصه به استثنای اراضی کشاورزی ۱۱،۰۲۱ ریال

۱۰،۱۱۱ * ۱/۹۰ = ۱۱،۰۲۱

۳- مبلغ پایه به ازاء هر متر مربع اعیان به استثنای مجتمع‌های خدماتی - رفاهی بین راهی، منازل مسکونی روستائیان و تأسیسات کشاورزی نظیر خانه باغی و تلمبه خانه ۳۳،۰۶۴ ریال

۳۰،۳۳۴* ۱/۰۹ = ۳۳،۰۶۴

عبدالهاشم حسن نیا

معاون راهداری

رونوشت:

- دفتر توسعه ایمنی راه و حریم جهت اطلاع و اقدام لازم.

باسمه تعالی

جمهوری اسلامی ایران

وزارت راه وشهرسازی

سازمان راهداری وحمل ونقل جاده‌ای

شماره: **۶۷۳۲/۷۱**

تاریخ: **۱۳۹۶/۰۱/۲۹**

پیوست:

مدیر کل محترم راهداری و حمل و نقل جاده‌ای استان ...

مدیران کل محترم راه و شهرسازی ایرانشهر و لارستان

مدیر کل محترم راه و ترابری استان سمنان

موضوع : لزوم رعایت نوار تاسیسات زیربنایی در تهیه و تصویب طرح های هادی و جامع

باسلام واحترام،

همانطوریکه مطلعید مطابق بند " هـ " ماده ۲ آیین‌نامه اجرایی تبصره (۱) ماده (۱۷) قانون ایمنی راه‌ها و راه آهن مصوب سال ۱۳۸۱ هیات محترم وزیران، در هنگام تهیه طرح جامع، تفصیلی و هادی شهرها یا بازنگری طرح‌های موجود، رعایت مفاد آیین‌نامه مذکور خصوصاً **لزوم رعایت نوار تاسیسات زیربنایی** الزامی می‌باشد.

بعضاً مشاهده شده است که در تهیه طرح‌های جامع ، تفصیلی و یا هادی، میزان نوار با کاربری تاسیسات زیربنایی تقلیل داده می‌شود.

لذا مجدداً تاکید می‌گردد که رعایت مفاد آیین‌نامه مذکور الزامی بوده و هر گونه تغییر در آن صرفاً در صلاحیت هیات محترم وزیران می‌باشد.

داود کشاورزیان

معاون وزیر ورئیس سازمان

رونوشت:

- معاون راهداری جهت اطلاع .
- مدیر کل دفتر حقوقی جهت اطلاع و اقدام لازم.
- مدیر کل دفتر توسعه ایمنی راه و حریم جهت اطلاع و اقدام لازم.

اقدام کننده: دفتر توسعه ایمنی راه و حریم

باسمه تعالی

جمهوری اسلامی ایران

وزارت راه وشهرسازی

سازمان راهداری وحمل ونقل جاده‌ای

شماره: **۱٤۱٦۳٦/۷۱**

تاریخ: **۱۳۹۵/۱۲/۲۸**

پیوست:

مدیر کل محترم راهداری و حمل و نقل جاده‌ای ...

مدیر کل محترم راه و ترابری استان سمنان

مدیران کل محترم راه و شهرسازی ایرانشهر، لارستان

موضوع : ابلاغ دستورالعمل اجرائی ماده ۶ ، تبصره‌های ۲و۳ ماده ۷ و آئین نامه‌های اجرائی تبصره‌های ۱ و ۳ ماده ۱۷ قانون ایمنی راهها و راه آهن

باسلام واحترام،

به پیوست ابلاغ شماره ۶۷۸۶۲/۱۰۰/۰۲ مورخ ۱۳۹۵/۱۲/۲۸ مقام عالی وزارت و ضمائم آن موضوع تفویض اختیارات مقرر در دستورالعمل اجرائی ماده ۶ ، تبصره‌های ۲ و ۳ ماده ۷ و آئین نامه‌های اجرائی تبصره‌های ۱ و ۳ ماده ۱۷ قانون ایمنی راهها و راه آهن جهت اجرا و با مسئولیت آن مدیرکل، ارسال می‌گردد. لازم است درخواست‌های وارده جهت صدور مجوز با مدنظر قرار دادن ممنوعیت هر گونه عملیات در حریم و لزوم توجه ویژه به حفظ آن به منظور تامین ایمنی تردد، عملیات راهداری و توسعه و بهسازی در آتی و لزوم توجه و رعایت کارکرد نوار کاربری عبور تاسیسات زیربنائی، تنها در صورت اجتناب ناپذیر بودن استفاده از حریم راهها فقط برای آن دسته از مواردی که در چارچوب دستورالعمل پیوست می باشد، پس از تصویب تقاضا باتفاق آراء توسط کمیسیون موضوع ماده ۳ ضمن رعایت کلیه معیارهای فنی و ایمنی، مجوز مربوطه به امضاء مدیر کل صادر گردد. بدیهی است مسئولیت تصویب تقاضاهای مواد ۶ و۷ با کمیسیون مذکور و مسئولیت صدور مجوز مربوط به ماده ۱۷ و همچنین نظارت بر اجرای صحیح مجوزهای مواد فوق الذکر و رفع آثار تجاوز به حریم و شعاع یکصدمتر بعد از حریم به عهده آن مدیر کل محترم خواهد بود. لازم است نتیجه اقدامات و رونوشت مجوزات صادره را به دفتر توسعه ایمنی راه و حریم ارسال نمایند.

داود کشاورزیان

معاون وزیر ورئیس سازمان

رونوشت:

- معاون راهداری جهت آگاهی و اقدام لازم.
- معاون برنامه ریزی جهت آگاهی و اقدام لازم.
- مدیر کل دفتر حقوقی جهت اطلاع و اقدام لازم.

اقدام کننده: دفتر توسعه ایمنی راه و حریم

باسمه تعالی

جمهوری اسلامی ایران

وزارت راه وشهرسازی

سازمان راهداری وحمل ونقل جاده‌ای

شماره: **۱۰۸۵۰۲/۷۱**

تاریخ: **۱۳۹۵/۱۰/۲۲**

پیوست:

مدیران کل محترم راهداری وحمل و نقل جاده‌ای ...

موضوع: ابلاغ شیوه نامه فعالیت گشت راهداری در راههای کشور

سلام علیکم

با عنایت به اهمیت سازماندهی موثر و مناسب فعالیت تیم‌های ستادی و عملیاتی نگهداری راه موسوم به «گشت‌های راهداری» بالاخص در سطح شهرستانها و ضرورت ارتقای سطح کمی و کیفی خدمات راهداری مورد انتظار پس از ادغام حوزه راهداری در حوزه حمل و نقل جاده‌ای ادارات کل استانی، به پیوست «**شیوه نامه فعالیت گشت راهداری در راههای کشور**» برای اجرا از تاریخ اول بهمن ماه سال جاری ابلاغ می‌گردد.

ادارات کل راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای موظفند با بهره‌گیری از نیروی انسانی، تجهیزات و امکانات موجود، فعالیتهای تعریف شده در چارچوب شیوه‌نامه پیوست را به مرحله اجرا گذاشته و فرآیندهای مشخص شده در آنرا در اعزام و فعالیت جاری تمام گشت‌های راهداری در حوزه استحفاظی خود رعایت و گزارشات فعالیتهای انجام شده را بطور مستمر مستندسازی و در سامانه ملی ذیربط ثبت نمایند.

کلیه مدیران محترم دفاتر مرتبط در سازمان نیز موظف به حمایت و پشتیبانی از اجرای این شیوه‌نامه بوده و لازم است شرایط لازم برای پیاده‌سازی آنرا به نحو مطلوب و موثر فراهم و اقدامات لازم را انجام دهند.

امید است با اجرای این شیوه‌نامه، وضعیت کیفی امور مرتبط با نگهداری راهها و سطح کمی و کیفی ارائه خدمات به کاربران جاده‌ای ارتقا یابد.

داود کشاورزیان

معاون وزیر ورئیس سازمان

رونوشت:

- معاونین محترم سازمان جهت آگاهی
- مدیران کل راه و شهرسازی لارستان و ایرانشهر جهت برنامه ریزی و اقدام مشابه
- مدیرکل راه و ترابری سمنان جهت برنامه ریزی و اقدام مشابه
- مدیران کل دفاتر ستادی سازمان جهت اطلاع و اقدام لازم
- مدیرکل روابط عمومی جهت اطلاع و اقدام لازم

اقدام کننده: دفتر نگهداری ابنیه فنی

فصل ۳– بخش دوم

نام‌گذاری راه‌ها

باسمه تعالی

جمهوری اسلامی ایران

وزارت راه وشهرسازی

سازمان راهداری وحمل ونقل جاده‌ای

شماره: **۶۳۵۹۶/۷۶**

تاریخ: **۱۳۹۳/۰۶/۰۵**

پیوست:

مدیر کل محترم راه و شهرسازی ...

مدیر کل محترم حمل و نقل و پایانه‌های ...

مدیر کل محترم راه و ترابری استان سمنان

موضوع : نامگذاری راه ها

سلام علیکم

نظر به اینکه برخی از سازمان ها و یا ارگان ها تقاضای نامگذاری برخی راه های برون شهری به نام را می‌نمایند و از آنجائی که طبق روال، اسامی خیابان ها و مکان های مشخص در داخل شهرها به نام نامگذاری می گردد و از طرف دیگر بر اساس مفاد قانون الحاق ایران به کنوانسیون عبور و مرور در جاده‌ها و کنوانسیون مربوط به علائم راه ها مصوب ۱۳۵٤/۱۱/۲۶، به ویژه مفاد ضمیمه «۵» ماده ۲ کنوانسیون علائم راه ها با عنوان علائم راه ها (به شرح پیوست در ۷ برگ) و اینکه اغلب راه های کشور جزو راه های ترانزیتی بوده لازم است مسیرها به صورت مبداء و مقصد و تعیین فاصله و شماره‌گذاری، مشخص گردند.

همچنین نامگذاری راه ها موجب ایجاد وقفه در مسیریابی رانندگان و همچنین نیروهای امدادی و کمک رسان در مواقع اضطرار گردیده و حتی در مواردی می تواند باعث بروز حوادث جبران ناپذیر رانندگی شود .

بنابراین با توجه به مراتب فوق‌الذکر و نامه شماره ۱۱۹۲۳۷/۷۶/٤ مورخ ۹۰/۹/۲۳ دفتر ایمنی راه و حریم، مقتضی است پاسخ مناسب به متقاضیان ذیربط، مطابق با ضوابط مورد اشاره، داده شود.

عبدالهاشم حسن نیا

معاون راهداری

رونوشت:

- دفتر حقوقی جهت اطلاع.
- مدیران حوزه معاونت راهداری جهت اطلاع

اقدام کننده: دفتر ایمنی راه و حریم

(ضمیمه ۵)

علائم اطلاعاتی باستثنای علائم پارکینگ

توجه: برای علائم اطلاعاتی مربوط به پارکینگ بصمیمه شماره ۶ مراجعه شود.

مشخصات کلی علائم و نقوش در قسمت الف تا و:

(برای مشخصات علائم و نقوش در قسمت ز با ن قسمت مراجعه شود.)

۱- علائم اطلاعاتی معمولا مربع شکل می‌باشند معهذا علائم جهت‌نما ممکن است به‌شکل مستطیل باشد که طول ان به‌طور افقی قرار گرفته و یک سر پیکان ختم شود.

۲- علائم اطلاعاتی بایستی دارای خط و نوشته یا نقوش با رنگ روشن روی زمینه تیره و یا خط نوشته‌ها و نقوش با رنگ تیره روی زمینه روشن باشند.

رنگ قرمز فقط ممکن است بطور استثنائی بکار رود و نبایستی زیاد استعمال شود.

قسمت الف- علائم راهنما

۱- موارد کلی

علائم $E,1^a$ - $E,1^b$ - $E,1^c$ **نمونه‌هایی از علائم راهنما می‌باشند.**

۲- موارد ویژه

(الف) علائم $E,2^b$ ، $E,2^a$ نمونه‌هایی از علائم راهنما برای نشان دادن بن‌بست می‌باشند.

(ب) علامت $E,3$ نمونه‌ای از علائم راهنما برای نشان دادن مسیر گردش بچپ در محلی که گردش بچپ در تقاطع بعد ممنوع است می‌باشد.

(ج) علامت $E,4$ نمونه‌ای از علائم راهنما جهت انتخاب مسیر قبل از (ع) «شبه‌یدک» عبارت از یدکی است که به یک وسیله نقلیه دیگری بطوری متصل می‌گردد که قسمتی از وزن با ران توسط وسیله نقلیه موتوری حمل می‌شود.

(ف) «راننده» کسی است که وسیله نقلیه موتوری یا سایر وسائط نقلیه (مشتمل بر دوچرخه) را میراند یا گاو را بصور واحد یا گله یا گله گوسفند یا حیوانات بارکش یا زین شده را در جاده هدایت می‌کند.

(ض) «حداکثر وزن مجاز» عبارت است از مجموع وطن وسیله نقلیه و حداکثر باز مجاز آن که از طرف مقام صلاحیت‌دار کشوریکه وسیله نقلیه در آن شماره‌گذاری اعلام گردیده باشد.

(ق) «وزن بارگیری شده» عبارت از مجموع وزن واقعی وسیله نقلیع باضافه وزن مسافرین و کارکنان و محمولات آن.

(ر) «سمت حرکت» عبارت است از سمت دست راست که طبق قوانین داخلی راننده وسیله نقلیه بایستی به وسیله مقابل اجازه دهد از سمت چپ او عبور کند. در غیر اینصورت این عبارات بمعنی حرکت از سمت چپ خواهد بود.

(ش) «ضرورت رعایت حق تقدم عبور» باین معنی است که رانندگان ضمن هدایت وسیله نقلیه خود و با شروع به حرکت بایستی طوری حرکت نمایند که موجب تغییر ناگهانی جهت یا سرعت سایر واسیط نقلیه نگردند.

ماده ۲

ضمائم کنوانسیون

ضمائم کنوانسیون عبارتند از:

ضمیمه ۱- علائم خطر، باستثناء علائمی که در محل تقاطع یا تقاطع هم‌سطح قرار داده می‌شود.

ضمیمه ۲- علائم تقدم عبور در تقاطع‌ها، علائم خطر در نزدیکی تقاطع‌ها و علائم تقدم عبور در قسمت‌های باریک راه

ضمیمه ۳- علائم مربوط به تقاطع‌های هم‌سطح

ضمیمه ۴- علائم انتظامی باستثناء علائم تقدم عبور، علائم توقف و ایستادن

ضمیمه ۵- علائم اطلاعاتی باستثناء علائم توقف

ضمیمه ۶- علائم توقف و ایستادن

ضمیمه ۷- صفحات اضافی

ضمیمه ۸- خط‌کشی راه

ضمیمه ۹- تهیه علائم رنگ و نقوش و صفحات اضافی مذکور در ضمائم ۱ تا ۷ که جز لایتجزای این کنوانسیون می‌باشند.

ماده ۳

وظائف طرف‌های متعاهد

۱- (الف) طرف‌های متعاهد این کنوانسیون سیستم علائم راه‌ها و خط‌کشی راه‌ها را که در این کنوانسیون بیان شده قبلول نموده و متعهدند آن‌را در اسرع وقت با قوانین داخلی تطبیق نمایند.

(i) طرف‌های متعاهد با توجه به محدودیت‌های زمانی تعیین شده در بندهای ۲ و ۳ این ماده بایستی بجای علائمی که در این کنوانسیون بمنظور یک قاعده یا مقررات خاصی برای استفاده‌کنندگان از راه‌ها بیان گردیده علائم دیگری را برای اعلام قاعده و مقررات مزبور بکار برند.

(ii) در مواردی‌که در این کنوانسیون علامتی بمنظور اعلام یک قاعده یا مقررات خاصی برای استفاده‌کنندگان از راه‌های تعیین نشده باشد طرف‌های متعاهد مجاز می‌باشند برای منظورهای فوق هرگونه علامتی را که مایل باشند بکار برند مشروط بر ان‌که آن علائم در این کنوانسیون دارای معنی دیگری نباشد و نیز با سیستمی که در این کنوانسیون تعیین شده مطابقت داشته باشد.

(ب) بمنظور بهبود در نحوه کنترل عبور و مرور طرف‌های متعاهد می‌توانند پس از آزمایشات روش‌های مختلف در قسمتی از راه‌های پیشنهادات خود را در زمینه این اصطلاحات ارائه نمایند.

۲- طرف‌های متعاهد ملزم می‌باشند از تاریخ اجرای این کنوانسیون در قلمرو خود حداکثر ظرف چهارسال هرگونه علامت، نقش، نصب و خط‌کشی را

E, 1[a]

E, 1[b]

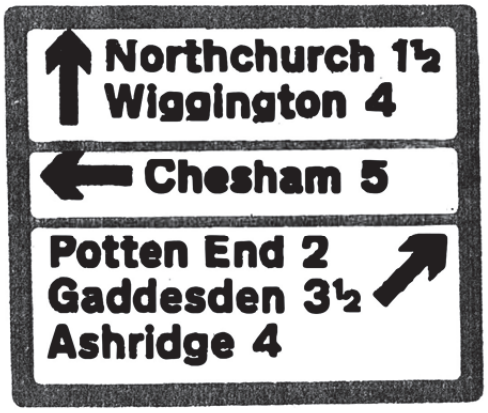

E, 1[c]

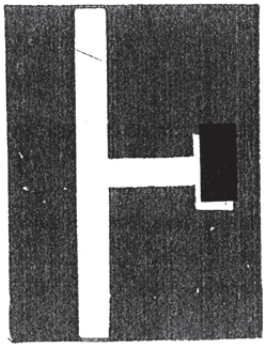

E, 2[a]

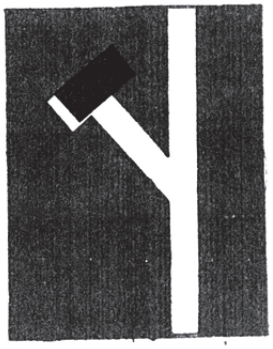

E, 2[b]

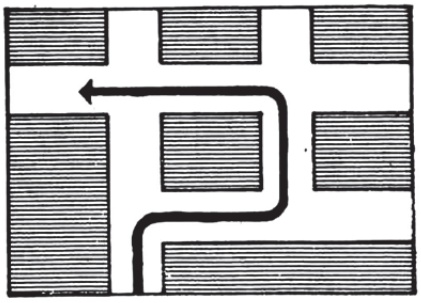

E, 3

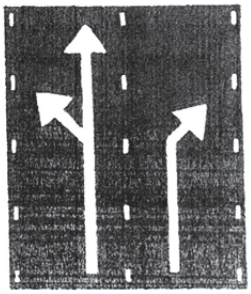

E, 4

E, 5[a]

E, 5[b]

E, 5[c]

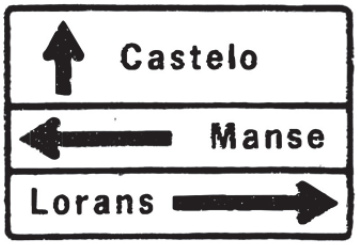

E, 5[d]

E, 6[a]

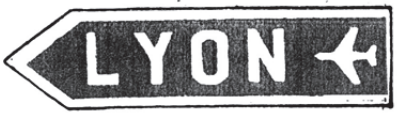

E, 6[b]

E, 6°

E, 7

E, 8

E, 9ª

E, 9ᵇ

E, 9°

E, 9ᵈ

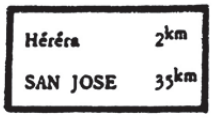

E, 10

فصل ۳– بخش سوم

دستورالعمل اجرایی ماده ۶، تبصره‌های ۲ و ۳ ماده ۷ و آئین نامه‌های اجرایی تبصره‌های یک و سه ماده ۱۷ قانون ایمنی راه‌ها و راه‌آهن

باسمه تعالی

جمهوری اسلامی ایران

وزارت راه وشهرسازی

سازمان راهداری وحمل ونقل جاده‌ای

شماره: **۱٤۱٦۳٦/۷۱**

تاریخ: **۱۳۹۵/۱۲/۲۸**

پیوست:

مدیر کل محترم راهداری و حمل و نقل جاده‌ای ...

مدیر کل محترم راه و ترابری استان سمنان

مدیران کل محترم راه و شهرسازی ایرانشهر، لارستان

موضوع : ابلاغ دستورالعمل اجرائی ماده ۶ ، تبصره‌های ۲و۳ ماده ۷ و آئین نامه‌های اجرائی تبصره‌های ۱ و ۳ ماده ۱۷ قانون ایمنی راهها و راه آهن

باسلام واحترام،

به پیوست ابلاغ شماره ۶۷۸۶۲/۱۰۰/۰۲ مورخ ۱۳۹۵/۱۲/۲۸ مقام عالی وزارت و ضمائم آن موضوع تفویض اختیارات مقرر در دستورالعمل اجرائی ماده ۶ ، تبصره‌های ۲ و ۳ ماده ۷ و آئین نامه‌های اجرائی تبصره‌های ۱ و ۳ ماده ۱۷ قانون ایمنی راهها و راه آهن جهت اجرا و با مسئولیت آن مدیرکل، ارسال می‌گردد. لازم است درخواست‌های وارده جهت صدور مجوز با مدنظر قرار دادن ممنوعیت هر گونه عملیات در حریم و لزوم توجه ویژه به حفظ آن به منظور تامین ایمنی تردد، عملیات راهداری و توسعه و بهسازی در آتی و لزوم توجه و رعایت کارکرد نوار کاربری عبور تاسیسات زیربنائی، تنها در صورت اجتناب ناپذیر بودن استفاده از حریم راهها فقط برای آن دسته از مواردی که در چارچوب دستورالعمل پیوست می باشد، پس از تصویب تقاضا باتفاق آراء توسط کمیسیون موضوع ماده ۳ ضمن رعایت کلیه معیارهای فنی و ایمنی، مجوز مربوطه به امضاء مدیر کل صادر گردد. بدیهی است مسئولیت تصویب تقاضاهای مواد ۶ و۷ با کمیسیون مذکور و مسئولیت صدور مجوز مربوط به ماده ۱۷ و همچنین نظارت بر اجرای صحیح مجوزهای مواد فوق الذکر و رفع آثار تجاوز به حریم و شعاع یکصدمتر بعد از حریم به عهده آن مدیر کل محترم خواهد بود. لازم است نتیجه اقدامات و رونوشت مجوزات صادره را به دفتر توسعه ایمنی راه و حریم ارسال نمایند.

داود کشاورزیان

معاون وزیر ورئیس سازمان

رونوشت:

- معاون راهداری جهت آگاهی و اقدام لازم.
- معاون برنامه ریزی جهت آگاهی و اقدام لازم.
- مدیر کل دفتر حقوقی جهت اطلاع و اقدام لازم.

اقدام کننده: دفتر توسعه ایمنی راه و حریم

جمهوری اسلامی ایران
وزارت راه و شهرسازی
وزیر

تاریخ: ۱۳۹۵/۱۲/۲۸
شماره: ۶۷۸۶۳/۱۰۰/۰۲

بسمه تعالی

جناب آقای مهندس کشاورزیان
رئیس محترم سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای

سلام‌علیکم

نظر به انتقال وظایف راهداری از ادارات کل راه و شهرسازی استان‌ها به ادارات کل راهداری و حمل و نقل جاده‌ای آن سازمان، به پیوست دستورالعمل اجرایی ماده ۶ تبصره‌های ۲ و ۳ ماده ۷ و آیین‌نامه‌های اجرایی تبصره‌های ۱ و ۲ ماده ۱۷ اصلاحی قانون ایمنی راه‌ها و راه‌آهن جهت ابلاغ به واحدهای تابعه به‌منظور اجرای مفاد آن ارسال گردیده و بر این اساس ابلاغیه‌های شماره ۱۱/۳۶۷۲ مورخ ۸۶/۳/۵ و شماره ۱۱/۱۸۲۹۵ مورخ ۸۵/۹/۱۳ و شماره ۲۴۲۳/۱۱ مورخ ۸۶/۲/۱۱ ملغی اعلام می‌شود. بدیهی است ضمن رعایت مواردی که در دستورالعمل بدان اشاره شده است متابعت از قانون ایمنی راه‌ها و راه‌آهن و آیین‌نامه‌های اجرایی آن ضروری می‌باشد.

عباس آخوندی
وزیر

سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای
دفتر حقوقی
شماره ثبت: ۱۴۱۳۰۰
رونوشت تاریخ ثبت: ۱۳۹۵/۱۲/۲۸

-جناب آقای مهندس لطفی‌زاده – معاون محترم حمل و نقل به انضمام یک نسخه از دستورالعمل فوق‌الذکر جهت آگاهی.
-جناب آقای دکتر خادمی – مدیر عامل محترم شرکت ساخت و توسعه زیرساخت‌های حمل و نقل کشور به انضمام یک نسخه از دستورالعمل فوق‌الذکر جهت آگاهی.
-ادارات کل راه و شهرسازی استان‌ها به انضمام یک نسخه از دستورالعمل فوق‌الذکر جهت اطلاع.

میدان آرژانتین، بلوار آفریقا،
ایلیا عباس‌آباد،
ساختمان شهید دادجو،
کدپستی: ۱۵۱۹۹۲۱۲۱۱
صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۴۵۶۸
www.mrud.ir

فصل اول: تعاریف

ماده ۱– تعاریف بکار رفته در این دستورالعمل دارای معانی زیر است:

الف – **سازمان:** منظور سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای کشور است.

ب- **مدیرکل/ اداره کل راهداری:** منظور مدیرکل/ اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده ای استان می باشد.

فصل دوم: شرایط لازم برای صدور مجوز جهت اجرای تأسیسات زیربنایی در داخل حریم راه (برای مواد ۶ و ۷)

ماده ۲– مستند به مفاد بند " ج " از ماده ۲ آیین نامه اجرایی تبصره یک و ماده ۳ آیین نامه اجرایی تبصره ۳ ذیل ماده ۱۷ قانون ایمنی راه ها و راه آهن، اجرای تأسیسات زیربنائی منحصراً باید در نواری که بعد از حریم راه ها و راه آهن برای این منظور در نظر گرفته شده است (نوار با کاربری تأسیسات زیر بنایی) ، صورت گیرد.

ماده۳– در صورت وجود موانع طبیعی مانند رودخانه، دره و یا کوه و مستحدثات بعد از حریم قانونی راه ها به نحوی که امکان اجرای تأسیسات زیربنائی در نوار یاد شده غیر ممکن بوده و اجرای آن ها در حریم راه ها اجتناب ناپذیر باشد، فقط مواردی که منطبق بر شرایط و مقادیر تعیین شده و مندرج در این دستورالعمل می‌باشد در کمیسیون مشترکی متشکل از:

۱- مدیرکل راهداری. ۲- مدیرکل راه و شهرسازی یا نماینده تام الاختیار وی (یکی از معاونین ذیربط) . ۳- معاون راهداری. ۴- رئیس اداره حقوقی اداره کل راهداری. ۵- رئیس اداره ایمنی و حریم راه ها (به عنوان دبیرکمیسیون)

مطرح و در صورت موافقت و تصویب درخواست با در نظر گرفتن مراتب فوق و با اتفاق آراء مجوز لازم صرفاً با امضاء مدیرکل راهداری صادر گردد. در غیر این صورت پاسخ لازم به متقاضی توسط اداره کل مذکور داده شود. بدیهی است مسئولیت تصویب تقاضاهای مربوط به مواد ۶ و ۷ با کمیسیون مذکور و نظارت بر اجرای صحیح کلیه مجوزات مواد فوق‌الذکر و رفع آثار تجاوز به حریم راه ها، به عهده اداره کل راهداری خواهد بود.

در استان ها/ مناطقی که اداره کل راهداری تشکیل نگردیده، تا زمان تشکیل اداره کل مذکور، مجوزها با امضاء مدیرکل راه و شهرسازی/ راه و ترابری صادر خواهد شد و مسئولیت نظارت بر اجرای صحیح کلیه مجوزات مواد فوق‌الذکر و رفع آثار تجاوز به حریم راه ها نیز با آن ها خواهد بود و همچنین رئیس اداره حقوقی اداره کل راه و شهرسازی/ راه و ترابری به عنوان عضو کمیسیون حضور خواهد داشت.

تبصره ۱: ادارات کل راه و شهرسازی کلیه مدارک مثبته مربوط به راه های موجود(اسناد مالکیت اراضی، توافقنامه ها و هرگونه صورتجلسه مربوط به حریم) را به ادارات کل راهداری تحویل نمایند. ضمناً راه هائی که در آینده ساخته می شوند نیز اسناد آن ها همزمان با تحویل راه، تحویل ادارات کل راهداری ذیربط گردد.

تبصره ۲: ادارات کل راهداری می بایست در خصوص صدور مجوزها در محدوده حریم راه، وفق شرایط مقرر در این دستورالعمل اقدام نموده و سازمان در صورت احراز تخلف، وفق مقررات با متخلفین برخورد قانونی نماید.

ماده ۴– عبور طولی تأسیسات زیربنائی در موارد زیر در حریم راه ممنوع است:

۳-۱- لوله‌های گاز با قطر بیش از ۴ اینچ.

۳-۲- لوله‌های آب و فاضلاب با قطر بیش از ۴۰۰ میلی متر.

۳-۳- لوله‌های نفت و مواد سوختی با قطر بیش از ۱۰ اینچ.

۳-۴- شبکه های برق فشار قوی و متوسط (یک کیلو ولت و بیشتر).

۳-۵- کانال های روباز (به هر اندازه و به هر منظور).

تبصره ۱ : تصمیم گیری در خصوص موارد فوق برای موارد خاص و اجتناب ناپذیر، پس از بررسی و ارائه گزارش کارشناسی لازم، توسط ریاست سازمان انجام گردد.

تبصره ۲ : عبور طولی تأسیسات زیربنایی در حریم قانونی راه (از محور هر باند به سمت چپ) در مسیرهائی که راه دارای باندهای رفت و برگشت جدا از هم می‌باشند، ممنوع است.

ماده ۵– عبور طولی تأسیسات زیربنائی با رعایت شرایط ذیل مجاز است:

الف) عبور تأسیسات زیربنائی شامل: لوله‌های گاز با قطر ۴ اینچ و کمتر، لوله های آب و فاضلاب با قطر ۴۰۰ میلی متر و کمتر، لوله‌های نفت و مواد سوختی با قطر ۱۰ اینچ و کمتر و شبکه‌های برق فشار ضعیف (کمتر از یک کیلو ولت) و کابل های مخابراتی، صرفاً در صورت وجود موانع موضوع ماده ۲ این دستورالعمل با رعایت شرایط مندرج در جدول ۱ مجاز است:

جدول ۱– حداکثر فاصله عبور تأسیسات زیربنایی از انتهای حریم (به سمت داخل)

ردیف	نوع تأسیسات زیربنائی	میزان حریم (متر)	حداکثر فاصله از انتهای حریم به سمت داخل (متر)
۱	لوله‌های آب، فاضلاب، گاز، نفت و مواد سوختی و مخابرات	۲۵ ، ۳۵ ، ۴۵	۲
۲		۷۶	۳
۳		۱۲۰	۵
۴	شبکه برق فشار ضعیف (کمتر از یک کیلو ولت)	۲۵ ، ۳۵ ، ۴۵ ، ۷۶ ، ۱۲۰	۱

ب) تأسیسات زیربنائی نظیر: کلیه شبکه های برق و کابل های مخابرات که به صورت هوائی در امتداد راه اجراء می‌گردند، الزاماً باید در یک سمت راه قرار گیرند، به نحوی که سمت دیگر راه کاملاً آزاد باقی بماند. ضمناً در صورتی که پایه های مربوطه در محدوده عاری از مانع قرار بگیرند باید به طور مناسبی مطابق ضوابط فنی اعلامی، توسط متقاضی ایمن سازی گردند.

تبصره : در صورت اصلاح شبکه‌های برق و کابل های مخابرات موجود (به صورت هوائی) در کنار راه ها، عملیات مربوطه با رعایت مفاد این دستورالعمل باید فقط در یک سمت راه اجراء گردد به نحوی که کلیه تأسیسات پس از اصلاح در یک سمت راه قرار گرفته باشند.

ماده ۶– عبور عرضی تأسیسات زیربنائی با رعایت شرایط زیر انجام شود:

الف) در عبور عرضی شبکه های برق و کابل های مخابرات (به جز فیبر نوری) به صورت هوایی، باید ارتفاع های مندرج در جدول ۲ رعایت گردد. همچنین پایه گذاری این گونه شبکه ها باید از منتهی الیه حریم قانونی راه در یک سمت، به منتهی الیه حریم قانونی راه در سمت دیگر راه انجام شود.

جدول ۲– حداقل ارتفاع شبکه‌های برق و کابل‌های مخابرات از سطح راه در عبورهای عرضی

ردیف	نوع شبکه	حداقل ارتفاع از سطح راه (متر)
۱	کابل های مخابرات (به جز فیبر نوری) و شبکه‌های برق فشارضعیف (کمتر از یک کیلوولت)	۶/۵
۲	شبکه‌های برق فشار متوسط (از یک تا ۶۳ کیلوولت)	۹
۳	شبکه‌های برق فشارقوی (۶۳ کیلوولت و بالاتر)	۱۲

ب) عبور عرضی لوله‌های گاز، نفت و دیگر مواد سوختی و همچنین لوله‌های آب و فاضلاب و کابل های فیبر نوری به صورت زمینی، تحت شرائط و اصولی فنی و ایمنی مورد تأیید اداره کل مجاز می‌باشد.

ج) عبور عرضی لوله‌های آب به صورت هوایی، در شرایطی که راه از داخل ترانشه عبور کند با رعایت مشخصات فنی مورد تأیید اداره کل مجاز بوده و در این حالت ارتفاع زیر تأسیسات نگهدارنده لوله‌های یاد شده تا سطح آسفالت نباید کمتر از ۶/۵ متر باشد.

ماده ۷– عبور عرضی تأسیسات زیربنائی موضوع ماده ۵ باید با استفاده از دستگاه پرس افقی و بورینگ (سوراخ کردن افقی) انجام شود و در مواردی که اجباراً عملیات به دلیل وجود عوارض طبیعی باید با آسفالت شکافی و برش جسم راه صورت گیرد، مدارک و مستندات مربوطه (به استثناء راه های فرعی درجه ۲ و ۳ (راه های روستائی)) به دفتر توسعه ایمنی راه و حریم سازمان، ارسال تا دفتر یاد شده پس از استعلام و انجام هماهنگی های لازم با سایر قسمت های وزارت متبوع و بررسی های لازم، اتخاذ تصمیم و مراتب را به اداره کل استعلام کننده، اعلام نماید.

تبصره : درخواست اخذ مجوز جهت اجرای تأسیسات زیربنائی باید رأساً توسط دستگاه های اجرایی متقاضی اجرای طرح (نظیر ارگان ها و سازمان های دولتی و نهادهای انقلاب اسلامی و شرکت های دولتی و ...) صورت گیرد. لذا صدور مجوز برای پیمانکاران طرف قرارداد دستگاه های اجرائی و شوراهای اسلامی شهر و روستا و ... ممنوع خواهد بود.

ماده ۸– نحوه وصول هزینه و خسارات و اخذ تعهد مربوطه پس از تصویب اجرای عملیات توسط کمیسیون متشکله در اداره کل استان، مطابق شرایط ذیل صورت می گیرد:

الف) وصول خسارات از اشخاص حقیقی و حقوقی غیر دولتی:

میزان تقریبی خسارات وارده به حریم و جسم راه جهت اجرای عملیات (چه طولی و چه عرضی) می‌بایستی با توجه به موقعیت محل و نوع تأسیسات، عرض و طول آن در امتداد راه و یا عبور از عرض آن، قبل از صدور مجوز برآورد و به صورت ودیعه و سپرده از متقاضی دریافت تا در صورت عدم جبران خسارات وارده به راه و تأسیسات و تجهیزات آن، ودیعه مأخوذه بابت خسارات به حساب خزانه واریز گردد و چنانچه خسارات بیش از مبلغ ودیعه باشد و متقاضی از پرداخت مازاد خسارات استنکاف نماید نسبت به وصول آن برابر مقررات تبصره ۳ ذیل ماده ۶ قانون ایمنی راه ها و راه آهن اقدامات لازم توسط اداره کل معمول گردد.

ب) لازم است قبل از شروع عملیات، در اجرای مجوز صادره از متقاضی تعهد رسمی ثبتی (به شرح فرم پیوست شماره ۱) به منظور رعایت کلیه اصول فنی و ایمنی عبور و مرور و نصب علائم هشدار دهنده برابر طرح های ایمنی در عملیات اجرائی و جابجائی تأسیسات حسب اعلام اداره کل و مرمت و اعاده به وضع سابق محل حفاری و اتمام عملیات در موعدی که در مجوز مربوطه تعیین می‌شود، اخذ گردد.

ج) وصول خسارات از ادارات، شرکت ها، مؤسسات و نهادهای دولتی:

لازم است قبل از صدور مجوز (از عرض و یا در امتداد راه ها) از ادارات، شرکت ها، مؤسسات و نهادهای دولتی اولاً تعهدی (به شرح فرم پیوست شماره ۲) اخذ شود ثانیاً با توجه به مفاد ماده ۷ آئین نامه اجرائی تبصره سه ذیل ماده ۱۷ قانون فوق الذکر به نحوی اقدام شود که قبل از مرمت محل حفاری و صدور گواهی مبنی بر صحت عملیات، توسط اداره کل، تضمین حسن انجام کار پیمانکاران، توسط مجریان طرح و دستگاه های اجرائی مسترد نگردد.

ماده ۹– لازم است هزینه‌های متعلقه قبل از شروع عملیات به شرح جدول های۳ و ۴ زیر از کلیه متقاضیان (اعم از حقیقی و حقوقی دولتی و غیردولتی) اخذ و به حساب خزانه واریز گردد.

جدول ۳– هزینه‌های متعلقه برای حفاری در امتداد و داخل حریم راه ها

ردیف	نوع راه	میزان حریم راه (متر)	عرض حفاری (w) (متر)	مبلغ به ازاء هر متر طول (ریال)
۱	اصلی یا فرعی	۲۵ ، ۳۵ ، ۴۵	w≤۱/۵	۲۰/۰۰۰
۲	اصلی یا بزرگراه	۷۶	w≤۱/۵	۳۰/۰۰۰
			۱/۵< w ≤۲	۴۰/۰۰۰
			۲< w ≤۳	۵۰/۰۰۰
۳	آزادراه	۷۶ ، ۱۲۰	w≤ ۱	۳۰/۰۰۰
			۱< w ≤۲	۵۰/۰۰۰
			۲< w ≤۴	۶۰/۰۰۰

جدول ۴– هزینه‌های متعلقه برای قطع عرضی راه ها

ردیف	نوع راه	میزان حریم راه (متر)	نوع قطع عرضی	مبلغ به ازاء هر مورد (میلیون ریال)
۱	اصلی یا فرعی	۲۵	هوائی یا پرس افقی و بورینگ	۱۵
			برش آسفالت	۴۰
۲		۳۵	هوائی یا پرس افقی و بورینگ	۲۰
			برش آسفالت	۵۰
۳		۴۵	هوائی یا پرس افقی و بورینگ	۴۰
			برش آسفالت	۶۰
۴	اصلی	۷۶	هوائی یا پرس افقی و بورینگ	۵۰
			برش آسفالت	۷۵
۵	بزرگراه یا آزادراه	۷۶، ۱۲۰	هوائی یا پرس افقی و بورینگ	۶۰
			برش آسفالت	۱۰۰

تبصره: مبالغ پایه در فروردین ماه هر سال بر اساس آخرین تغییر شاخص عمومی قیمت‌ها که توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اعلام می‌شود، توسط سازمان تعدیل و ابلاغ می‌گردد.

ماده ۱۰– مجوزهای صادره فقط برای اجرای عملیات مورد درخواست بوده و جهت توسعه شبکه موجود، خسارات و هزینه‌های مربوطه می‌بایستی برابر ضوابط اعلامی و مقادیر تعیین شده دریافت گردد.

ماده ۱۱– سازمان به صورت سالانه با اخذ گزارش مجوزهای صادره از ادارات کل تابعه، نسبت به ارزیابی عملکرد آنها اقدام و تدابیر مناسب اتخاذ نماید.

فصل سوم: شرایط لازم برای صدور مجوز جهت ایجاد ساختمان و دیوارکشی و تأسیسات تولیدی و صنعتی در شعاع یکصدمتر بعد از حریم قانونی راه ها (برای ماده ۱۷)

ماده ۱۲– کلیه مفاد آئین نامه اجرائی تبصره یک ذیل ماده ۱۷ قانون ایمنی راه ها و راه آهن مصوب ۸۱/۱۱/۱۶ هیات وزیران و اصلاحیه های بعدی آن در خصوص احداث دیوار و ساختمان مسکونی و تأسیسات صنعتی و تولیدی در شعاع یکصدمتر بعد از حریم قانونی راه ها باید هنگام صدور مجوز مبنای عمل قرار گیرد. بدیهی است مسئولیت صدور مجوز تقاضاهای مربوط به ماده ۱۷و همچنین نظارت بر اجرای صحیح کلیه مجوزات و رفع آثار تجاوز به شعاع یکصدمتر بعد از حریم راه ها، کماکان به عهده اداره کل راهداری خواهد بود.

ماده ۱۳– لازم است قبل از صدور مجوز برای انجام موارد مذکور در فوق از متقاضیان، برابر فرم های پیوست (از اشخاص حقیقی و حقوقی غیر دولتی به صورت ثبتی فرم شماره ۳ و از اشخاص حقوقی دولتی طبق فرم شماره ۴) تعهد لازم مبنی بر اینکه [تأسیسات (اعم از دیوارکشی و...)را بعد از نوار با کاربری تأسیسات زیر بنایی احداث و از تغییر کاربری این فاصله تا منتهی الیه حریم راه جز فضای سبز و درختکاری و پارکینگ خودداری و نسبت به نصب علائم راهنمایی و رانندگی و تجهیزات مورد نیاز و تأمین روشنائی مناسب و احداث راه های دسترسی بر اساس معیارهای فنی مندرج در آئین نامه طرح هندسی راه ها (نشریه شماره ۴۱۵ سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور) و برابر نقشه های مورد تأیید و تحت نظارت اداره کل اقدام خواهد نمود] از متقاضی اخذ، سپس عملیات اجرائی را مطابق مجوز صادره شروع نمایند.

ماده ۱۴– لازم است اقدامات معموله برابر مفاد مجوزات صادره انجام و از اجرای هر گونه عملیات و ساخت و سازهای بدون مجوز یا برخلاف مجوزهای صادره با جدیت جلوگیری و با متخلفین برابر تبصره ۱ ذیل ماده ۶ قانون ایمنی راه ها و راه آهن رفتار گردد. بدیهی است در صورت مشاهده تسامح یا تعلل یا خودداری در ایفاء وظائف از جانب اداره کل و کارکنان مربوطه در انجام وظائف قانونی، با متخلف برابر ضوابط و مقررات مربوطه رفتار خواهد گردید.

فرم شماره ۱ تعهدنامه رسمی مربوط به اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی
برای صدور مجوز عبور تأسیسات زیربنایی که باید در دفاتر اسناد رسمی تنظیم گردد.

اینجانب / شرکت ..... فرزند/ به نمایندگی آقای یا آقایان (دارنده یا دارندگان حق امضاء اسناد تعهدآور از جانب شرکت) ..... متولد/ تاریخ ثبت..... با شماره شناسنامه ..... دارای کد ملی ..... صادره از / محل تأسیس ..... شغل/ سمت ..... به نشانی: .... که درخواست صدور مجوز برای عبور تأسیسات ..... در حریم راه ..... به ..... به طول ..... متر، که مدت اجرای آن ..... می‌باشد را از اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده ای ..... نموده متعهد و ملتزم می گردد که مفاد مجوز صادره را به نحو احسن و با رعایت کلیه اصول فنی و مهندسی و نصب علائم هشدار دهنده بر اساس طرح های ایمنی در عملیات اجرائی را تحت نظارت و نظریه نماینده اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده ای ..... اجراء و هزینه‌های تعیین شده را به حسابی که اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده ای ..... اعلام می نماید واریز و همچنین طبق اعلام اداره کل یاد شده تضمین لازم به منظور جبران خسارات احتمالی وارده به راه، تأسیسات، تجهیزات، حریم و ابنیه فنی و غیره ناشی از اجرای عملیات را قبل از صدور مجوز به اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده ای مذکور تسلیم و در صورت استنکاف، نسبت به رفع خسارات وارده، اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده ای ..... حق استفاده و برداشت وجه تضمین را دارا می‌باشد و چنانچه تضمین فوق تکافوی خسارت وارده را ننماید اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده ای ..... حق دارد در صورت خودداری اینجانب/ این شرکت از پرداخت مازاد خسارات، با صدور اجرائیه به موجب همین سند ضمن اجرای تبصره یک ذیل ماده شش قانون ایمنی راه ها و راه آهن، برابر مقررات نسبت به وصول مازاد خسارات از سایر دارائی‌ها و اموال و املاک اینجانب/ این شرکت، اقدام و حق هر گونه اعتراض، شکایت و طرح دعوا را در موارد فوق از خود / این شرکت سلب می‌نماید و هر گاه اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده ای ..... نیاز به انجام عملیات راهداری، توسعه، بهسازی، مرمت و تعریض راه در مسیر عبور تأسیسات فوق داشته باشد هیچگونه ممانعتی بعمل نیاورده و تحت هیچ عنوانی ادعای اعمال حریم برای تأسیسات و تجهیزات فوق را نداشته و در صورت ادعا قابل استماع نخواهد بود و هر زمان اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده ای ..... به هر علت درخواست جمع‌آوری تجهیزات و تأسیسات مذکور را از حریم راه بنماید حداکثر ظرف مدتی که تعیین خواهد نمود بدون دریافت هیچگونه وجهی اقدام و حریم راه را آزاد نمایم و چنانچه در اثر اجرای مجوز صادره خسارتی به راه و حریم آن و یا به اموال، علائم، تجهیزات و ابنیه فنی وزارت راه و شهرسازی و اموال و دارائی های اشخاص ثالث وارد گردد خسارات وارده را پرداخت و اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده ای ..... هیچگونه تعهد و مسئولیتی در

۹

مقابل شکایات و دعاوی اشخاص ثالث از جنبه کیفری و حقوقی نداشته و اینجانب/ این شرکت، مسئول پاسخگویی به آنها می‌باشد.

بدیهی است در صورت استنکاف یا عدم اجرای هر یک از تعهدات فوق اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده ای ..... به موجب همین سند حق لغو مجوز صادره و صدور اجرائیه برای انجام موارد فوق را از طریق اجرای ثبت اسناد و املاک و اخذ هزینه و خسارات به اضافه ۱۵ درصد آن را داشته و اینجانب/ این شرکت حق هیچگونه اعتراض و شکایت و طرح دعوا را نخواهد داشت.

نام و نام خانوادگی

امضاء و مهر متعهد

فرم شماره ۲ تعهدنامه مربوط به ادارات، شرکت ها و مؤسسات دولتی برای عبور تأسیسات زیربنایی در داخل حریم راه‌ها

اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده ای .....

سلام علیکم،

بدین وسیله این اداره کل/ شرکت/ سازمان تعهدات زیر را در مقابل مجوز صادره از جانب سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای جهت عبور تأسیسات ..... در مسیر راه ..... به ..... به طول ..... متر، که مدت اجرای آن ..... می‌باشد و در داخل حریم راه موصوف صادر شده، می‌نماید:

۱. این اداره کل/ شرکت/ سازمان تعهد می‌نماید که مفاد مجوز صادره را کاملاً رعایت و تحت نظر نمایندگان معرفی شده از جانب اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده ای ..... و در مسیرهای معینه و طول و عرض و عمق مشخص در آن به نحو صحیح و کامل اجراء نماید و در صورت تخلف، اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده ای ..... حق جلوگیری از ادامه کار و اجرای مقررات تبصره یک ذیل ماده شش قانون ایمنی راه ها و راه آهن و اخذ هزینه‌ها و خسارات مربوط به مرمت و به حالت اول درآوردن را طبق برآورد خود، داشته و بدین وسیله حق هر گونه اعتراض و شکایت و طرح دعوا را از خود سلب می‌نماید.

۲. این اداره کل/ شرکت/ سازمان متعهد است قبل از صدور مجوز هزینه‌های تعیینی را به حسابی که تعیین شده حداکثر ظرف مدت پانزده روز از تاریخ اعلام، واریز و فیش آنرا به اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده ای ..... تحویل نماید.

۳. این اداره کل/شرکت/ سازمان متعهد است هنگام اجرای مجوز کلیه مقررات و مسائل مربوط به ایمنی تردد و نصب علائم هشدار دهنده را بر اساس طرح های ایمنی در عملیات اجرایی و سایر دستورالعمل های مربوطه در راه مذکور رعایت و اقدام و در صورت تخلف و عدم اجرای مقررات، چنانچه حوادثی که منجر به قتل، جرح و صدمات جانی و مالی به استفاده کنندگان از راه و اشخاص ثالث و وسائل و تجهیزات آن اداره کل (منصوبه در راه فوق) وارد نماید، مسئولیت‌قانونی را از هر حیث و جهت متقبل بوده و پاسخگوی شکایات و دعاوی فوق می‌باشد و اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده ای ..... هیچگونه مسئولیتی نخواهد داشت.

۴. این اداره کل/ شرکت/ سازمان با توجه به مفاد ماده ۷ آئین نامه اجرائی تبصره سه ذیل ماده ۱۷ قانون ایمنی راه ها و راه آهن متعهد است قبل از صدور گواهی صحت عملیات توسط نمایندگان اداره کل راهداری و حمل

و نقل جاده ای ..... از استرداد تضمین حسن انجام کار پیمانکاران مربوطه خودداری و چنانچه پیمانکاران مربوطه از مرمت و به حالت اول درآوردن محل های حفاری (داخل و یا خارج از حریم راه ها) خودداری و یا میزان تضمین مذکور با توجه به برآورد خسارات وارده، توسط اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده ای ..... تکافوی انجام ترمیم و جبران خسارات محل های حفاری را ننماید، نسبت به احیاء و به حالت اول درآوردن محل های خسارت دیده طبق نظر نمایندگان اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده ای ..... اقدام و یا نسبت به پرداخت خسارت تعیینی اقدام نماید.

۵. این اداره کل/ شرکت/سازمان متعهد است هر گاه اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده ای ..... به علت عملیات راهداری، بهسازی، بازسازی و توسعه حریم راه درخواست جمع‌آوری تجهیزات و تأسیسات مدفونه و منصوبه و یا احداثی فوق را بنماید، ظرف مدت تعیین شده از طرف آن اداره کل اقدام، در صورت تسامح یا تعلل یا خودداری یا تأخیر در اجرای درخواست، اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده ای ..... حق اجرای مقررات تبصره یک ذیل ماده شش فوق الذکر و اخذ هزینه و خسارات متحمله را به تشخیص خود داشته و حق هر گونه اعتراض و شکایت و طرح دعوا را از خود سلب می نماید.

۶. این اداره کل/ شرکت/سازمان متعهد است در مدتی که برای اتمام عملیات در مجوز مربوطه تعیین می گردد آن را به انجام رسانده و در صورت عدم اتمام عملیات در موعد مقرر و همچنین عدم تمدید، مجوز مربوطه از درجه اعتبار ساقط و این اداره کل/ شرکت/سازمان حق اعتراض، شکایت و طرح دعوا را نخواهد داشت.

۷. این اداره کل / شرکت/ سازمان هنگام اجرای مجوز و در مدت بهره‌برداری آن حق ادعای داشتن حریم برای تجهیزات و تأسیسات فوق خود در حریم راه مذکور را نداشته و ندارد و در صورت ادعا از درجه اعتبار ساقط و قابل ترتیب اثر و رسیدگی نمی‌باشد و اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده ای ..... حق رجوع از مجوز صادره و لغو آن را داشته و این اداره کل/شرکت/ سازمان/ حق اعتراض، شکایت و طرح دعوا را نخواهد داشت.

نام و نام خانوادگی و مهر و امضاء (دارندگان امضا مجاز)

مدیر کل .....

مدیرعامل .....

رئیس سازمان و یا مؤسسه .....

فرم شماره ۳ تعهدنامه ثبتی جهت احداث، تکمیل و اتمام دیوار و ساختمان های مسکونی، صنعتی و تولیدی (در خارج از حریم راه ها)

برای اشخاص حقیقی و حقوقی غیر دولتی

بدینوسیله این اداره کل/ سازمان/ شرکت / اینجانب ..... که درخواست صدور مجوز برای ایجاد و احداث دیوار/ ساختمان مسکونی/ تأسیسات صنعتی و تولیدی/ تکمیل ساختمان/ توسعه تأسیسات صنعتی و تولیدی در خارج از حریم راه ..... به ..... را از اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده ای ..... به نمایندگی آقای ..... به نشانی .... نموده متعهد و ملتزم می‌باشد که مفاد مجوز صادره شماره ..... مورخ ..... را به نحو احسن و با رعایت کلیه اصول فنی و مهندسی و ایمنی مربوطه تحت نظارت و نظریه اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده ای مذکور و با رعایت و خارج از نوار کاربری تأسیسات زیربنائی انجام دهم و همچنین این اداره کل/ سازمان/ شرکت / اینجانب ..... متعهد می گردد نسبت به احداث راه های ورودی و خروجی بر اساس آئین نامه طرح هندسی راه ها (نشریه شماره ۴۱۵ سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور) و نظر اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده ای یاد شده اقدام و نسبت به ایجاد فضای سبز، درختکاری از پنج متری منتهی الیه حریم راه تا دیوار احداثی و تأمین روشنائی مناسب و نصب علائم و تجهیزات مربوطه اقدام نماید در غیر اینصورت اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده ای ..... حق دارد با صدور اجرائیه از طریق دایره اجرای ثبت اسناد و املاک نسبت به اجرای مفاد سند فوق و قلع و قمع مستحدثات و پاکسازی زمین و وصول خسارات و هزینه‌ها اقدام نماید و اینجانب حق هیچگونه اعتراض، شکایت و طرح دعوا نخواهم داشت.

محل امضاء متقاضی

۱۳

فرم شماره ۴ تعهدنامه اداری (مادی) مربوط به ادارات، شرکت ها و مؤسسات دولتی برای احداث، تکمیل و اتمام دیوار، ساختمان های اداری و صنعتی خارج از حریم راه ها

اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده ای .....

سلام علیکم،

بدینوسیله این اداره کل/ شرکت/ سازمان تعهدات زیر را در مقابل مجوز صادره از جانب آن اداره کل ، برای ایجاد و احداث دیوار/ ساختمان اداری/ تأسیسات / تکمیل ساختمان اداری/ توسعه تأسیسات صنعتی و تولیدی و ... در خارج از حریم راه ..... به ..... را از اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده ای ..... به نمایندگی آقای ..... به نشانی ..... نموده متعهد و ملتزم می‌باشد که مفاد مجوز صادره شماره ..... مورخ ..... را به نحو احسن و با رعایت کلیه اصول فنی و مهندسی و ایمنی مربوطه تحت نظارت و نظریه اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده ای مذکور و با رعایت خارج از نوار کاربری تأسیسات زیربنائی انجام دهد و همچنین این اداره کل/ سازمان/ شرکت ..... متعهد می گردد نسبت به احداث راه های ورودی و خروجی بر اساس آئین نامه طرح هندسی راه ها (نشریه شماره ۴۱۵ سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور) و با نظر اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده ای یاد شده اقدام و نسبت به ایجاد فضای سبز، درختکاری و پارکینگ از پنج متری منتهی الیه حریم راه تا دیوار احداثی و تأمین روشنائی مناسب و نصب علائم و تجهیزات مربوطه اقدام نماید در غیر این صورت اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده ای ..... حق دارد با صدور اجرائیه از طریق دایره اجرای ثبت اسناد و املاک نسبت به اجرای مفاد سند فوق و قلع و قمع مستحدثات و پاکسازی زمین و وصول خسارات و هزینه‌ها اقدام نماید و این اداره کل/ شرکت/ سازمان حق هیچگونه اعتراض، شکایت و طرح دعوا نخواهد داشت.

نام و نام خانوادگی و مهر و امضاء (دارندگان امضا مجاز)

مدیر کل .....

مدیرعامل .....

رئیس سازمان و یا مؤسسه .....

۱۴

فصل ۳– بخش چهارم

راهنمای کاربری مدیریت و کنترل راه‌های دسترسی اختصاصی در حریم راه‌ها

باسمه تعالی

جمهوری اسلامی ایران

وزارت راه وشهرسازی

سازمان راهداری وحمل ونقل جاده‌ای

شماره: **۲۰۳۴۳/۷۶/٤**

تاریخ: **۱۳۹٦/۰۲/۳۰**

پیوست:

مدیر کل محترم راهداری و حمل و نقل جاده‌ای ...

مدیران کل محترم راه و شهرسازی ایرانشهر و لارستان

مدیر کل محترم راه و ترابری استان سمنان

موضوع : راهنمای کاربردی مدیریت و کنترل راه‌های دسترسی اختصاصی در حریم راه‌ها

با سلام و احترام،

با توجه به آن که در راه های برون شهری و به ویژه در راه های شریانی و اصلی، سرعت تردد وسایل نقلیه قابل توجه بوده و تداخل ترافیک و تغییر سرعت ناگهانی در محل دسترسی ها موجب افزایش احتمال عدم توانایی رانندگان در کنترل وسیله نقلیه و ایجاد تصادفات می‌شود، لذا جلوگیری از این گونه تغییر سرعت‌های ناگهانی و کاهش امکان تداخل و برخوردهای ترافیکی، با رعایت ضوابط مقرر در آیین نامه های ذیربط برای تهیه نقشه های مرتبط با طراحی دسترسی‌ها به محورهای مواصلاتی، ضروری بوده و از اهمیت ویژه ای برخوردار می باشد.

از این رو راهنمای کاربردی فوق‌الذکر و مقادیر حداقل مجاز مابین دسترسی‌ها و نیز حداقل طول رمپ‌های ورودی و خروجی به پیوست جهت استفاده و بهره‌برداری در صدور مجوز انواع دسترسی‌ها ارسال می‌شود. بدیهی است این مجموعه، جایگزین ابلاغیه‌های پیشین این دفتر در خصوص دسترسی ها خواهد بود و در صورت وجود هر گونه ابهام و وجود شرایط خاص، طراحی انجام شده توسط مهندسین مشاور ذیصلاح با رعایت کامل ضوابط آئین‌نامه طرح هندسی راه های کشور (نشریه ۴۱۵)، ملاک عمل می‌باشد.

لازم به ذکر است که از این تاریخ، بهره برداری از این راهنما و ضوابط مقرر در آیین نامه طرح هندسی راه های کشور (نشریه ۴۱۵)، الزامی بوده و مسئولیت و تبعات ناشی از عدم اجرای آن بر عهده آن اداره کل خواهد بود.

مهران قربانی

مدیر کل دفتر توسعه ایمنی راه و حریم

رونوشت:

- معاون محترم راهداری جهت استحضار.
- مدیر کل محترم دفتر ریاست جهت آگاهی.
- مدیر کل محترم دفتر سرمایه‌گذاری و نظارت بر بهره‌برداری جهت آگاهی.
- مدیر کل محترم دفتر ایمنی و ترافیک جهت آگاهی.
- معاونین دفتر جهت اطلاع و اقدام مقتضی.
- کارشناسان امور ایمنی استان ها جهت اطلاع و نظارت.

اقدام کننده: گودرزی

راهنمای کاربردی مدیریت و کنترل راه های دسترسی اختصاصی در حریم راه ها

با توجه به آن که در راههای برون شهری و بویژه در راههای شریانی و اصلی سرعت تردد وسایل نقلیه قابل توجه می‌باشد و کاهش سرعت‌های ناگهانی به منظور خروج از راه موجب افزایش احتمال عدم توانایی رانندگان در کنترل وسیله نقلیه می‌شود. لذا به منظور جلوگیری از این گونه تغییر سرعت‌های ناگهانی و کاهش نواحی تداخل و برخوردهای ترافیکی، مدیریت صحیح در رعایت اندازه‌های طرحهای ایجاد دسترسی‌ها به محورهای مواصلاتی (ورودی و خروجی) به منظور هدایت و کنترل مناسب وسایل نقلیه در زمان کاهش سرعت در خروجی‌ها و نیز افزایش سرعت در ورودی‌ها و کاهش تصادفات ضروری می‌باشد.

از این رو راهنمای کاربردی ذیل و مقادیر حداقل مجاز مابین دسترسی ها و نیز حداقل طول رمپ های ورودی و خروجی جهت استفاده و بهره‌برداری ارائه می‌گردد. مقتضی است نسبت به رعایت مفاد آن اقدام لازم معمول شود. بدیهی است این مجموعه جایگزین ابلاغیه های پیشین این دفتر در خصوص دسترسیها می شود و بطور کلی و در صورت وجود هر گونه ابهام و وجود شرایط خاص، طراحی انجام شده توسط مهندسین مشاور ذیصلاح با رعایت کامل ضوابط آئین‌نامه طرح هندسی راههای کشور(نشریه ۴۱۵) ملاک عمل می‌باشد.

۱-تعریف راه دسترسی

راه دسترسی به هر ورودی، خروجی و اتصالی که کاربریهای اطراف راه را به آن متصل کند، اطلاق می گردد.

به محل اتصال دسترسی به راه، محل دسترسی گفته می شود.

دسترسی ها به حالتهای تبادل غیر همسطح، تقاطع، دور برگردان، خروجی اضطراری_موقت، راه جانبی و دسترسی اختصاصی وجود دارند.

۲-تعریف راه دسترسی اختصاصی

دسترسی اختصاصی به هر ورودی، خروجی، شاخه و اتصالی گفته می شود که صرفنظر از فاصله آنها تا راه،کاربری های اطراف راه را به راه متصل کرده و متوسط ترافیک روزانه سال طرح دسترسی اختصاصی کمتر از ۴۰۰ وسیله نقلیه است.

در صورتی که در راه دسترسی اختصاصی، متوسط ترافیک روزانه سال طرح بیشتر از ۴۰۰ وسیله نقلیه و عرض دسترسی بیشتر از ۸/۵ متر باشد یا محل دسترسی دو کاربری در اطراف راه، در کنار یکدیگر قرار داشته و یا کاملاً روبروی هم باشند، طراحی محل دسترسی ها از ضوابط مربوط به تقاطع - فصل هشتم آیین نامه طرح هندسی راه پیروی می کند.

۳- نقش راه دسترسی در ایمنی راه

بر اساس مطالعات انجام شده، اختلاف سرعت بیش از ۱۵ تا ۲۰ کیلومتر بر ساعت بین وسایل نقلیه استفاده کننده از یک راه، ایمنی عبور را برای هر دو وسیله به مخاطره می‌اندازد. لذا محل دسترسی ها به دلیل تداخل و تلاقی ترافیک و ایجاد اختلاف سرعت در مسیر اصلی راه از جمله نواحی دارای فراوانی بیشتر تصادفات می باشد.

مطالعات بیانگر آنست که حدود ۴۰ تا ۵۰ درصد تصادفات در شبکه راههای برون شهری در محل انواع دسترسی ها متمرکز می باشند و عدم لحاظ ضوابط ایجاد دسترسی ها باعث ایجاد نقطه پر تصادف جدید در راه مورد نظر خواهد شد. لازم به ذکر است که ایجاد هر دسترسی حتی ایمن بطور بالقوه افزایش ۴ درصدی نرخ تصادفات را در پی خواهد داشت.

٤- تعریف مدیریت دسترسی

منظور از مدیریت دسترسی، سیاستگزاری و نظارت در امور مربوط به دسترسی‌هاست به نحوی که باعث تأمین ایمنی مسیر اصلی و فرعی شده و حداقل تأثیر بر ظرفیت ترافیکی راه، کاهش تاخیرات،کاهش استرس و هزینه های وارده به استفاده کنندگان را در پی داشته باشد.

٥- کنترل دسترسی

به مقررات ، شرایط و محدودیتهای فیزیکی و غیر فیزیکی دسترسی به راه ، کنترل دسترسی گفته می شود.

کنترل دسترسی منجر به کاهش تعداد و نوع واکنش های رانندگان می شود که در افزایش ایمنی بسیار تاثیرگذار است.

دسترسی ها از نظر کنترل به صورت زیر طبقه بندی و تقسیم می شوند:

الف- دسترسی با کنترل کامل

منظور از کنترل کامل دسترسی آن است که ورود و خروج فقط با ایجاد رابط با زاویه کم ، بدون هیچ گونه اختلال در جریان ترافیک اصلی انجام شود. در کنترل کامل دسترسی ، تقاطع هم سطح وجود ندارد.

ب- دسترسی محدود

در دسترسی محدود، دسترسی ها با رعایت ایمنی امکان پذیر می شود. عبور وسایل نقلیه از راه به سهولت انجام می شود و حرکات گردشی در محل دسترسی ها اختلالی در جریان ترافیک عبوری ایجاد نمی کنند.این نوع کنترل دسترسی شامل جلوگیری از ارتباط غیر ایمن و نامناسب راههای فرعی و اختصاصی و کاربری های حاشیه ای به راه نیز می شود.

می توان برای هرنوع از راه با توجه به مسائل ایمنی ، شرایط محیطی و میزان ترافیک عبوری ، تعداد و نحوه دسترسی مشخصی را تعریف کرد. طراح باید محل دسترسی های راه مورد مطالعه را مشخص، بررسی و سپس برای آنها طرح های ایمن و متناسب با عملکرد راه را در نظر بگیرد.

٦- دسترسی کاربریهای حاشیه راه

تعداد دسترسی به راه با توجه به وضعیت فاصله دسترسی ها از یکدیگر در طول مسیر، تا حد ممکن باید محدود شود.در غیر اینصورت باید نسبت به تجمیع و محدود سازی تعداد دسترسی ها اقدام شود.

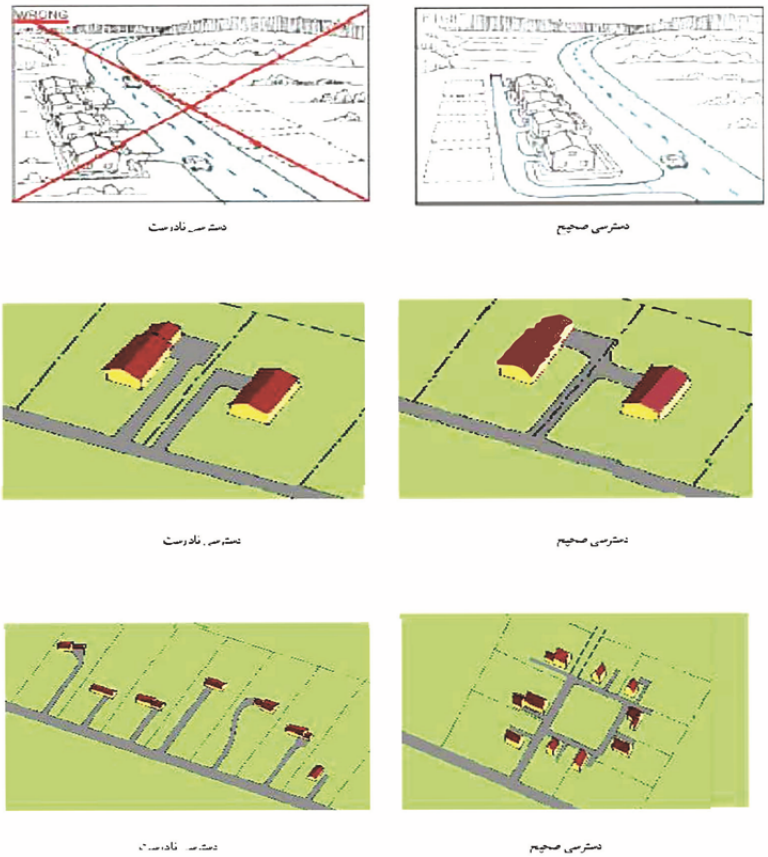

شکل ۱- نمایش شماتیک تجمیع و محدود سازی تعداد دسترسی ها

دسترسی انواع کاربریهای حاشیه راه را می‌توان بصورت زیر طبقه‌بندی کرد:

- دسترسی به صورت مسیرهای جانبی با ورودی و خروجی جدا از هم
- دسترسی به صورت مسیرهای جانبی با ورودی و خروجی غیر مجزا

٦-١- دسترسی به صورت مسیرهای جانبی با ورودی و خروجی جدا از هم

در صورتیکه دسترسی یک راه دارای حجم ترافیک بالا باشد یا کاربریهای حاشیه‌ای به صورت ممتد قرار گرفته و این کاربریها در طول قابل توجهی توزیع شده باشند، از دسترسی بصورت مسیر جانبی با ورودی و خروجی مجزا استفاده شود. در مجتمع‌های خدماتی- رفاهی که کاربریهای مختلفی در کنار یکدیگر قرار دارند، باید از این نوع دسترسی ستفاده شو د.

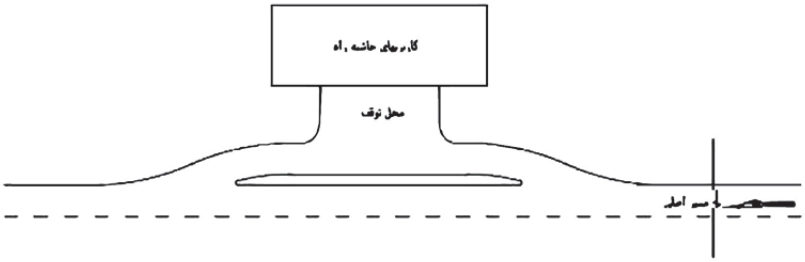

شکل ۲- دسترسی بصورت مسیرهای جانبی با ورودی و خروجی جدا از هم برای کاربریهای حاشیه‌ای پیوسته

٦-٢- دسترسی به صورت مسیرهای جانبی با ورودی و خروجی غیر مجزا

در صورتیکه دسترسی یک راه دارای حجم ترافیک پایین باشد یا کاربریهای حاشیه‌ای در طول کوتاه قرار گرفته باشد، می‌توان از این نوع دسترسی استفاده کرد. در این مورد نیز باید برای دسترسی به راه اتصالی، ضوابط مربوط به گردشها عایت شو د.

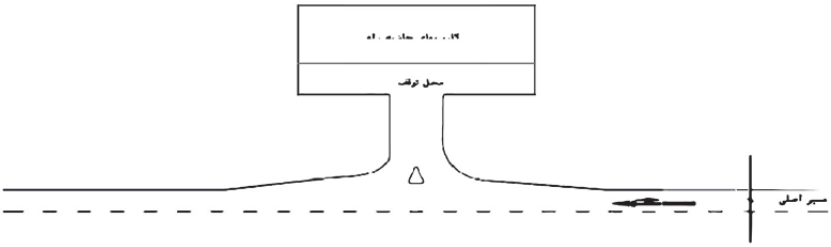

شکل ۳- دسترسی بصورت مسیرهای جانبی با ورودی و خروجی غیر مجزا برای کاربریهای حاشیه‌ای

۷- راه جانبی

راه جانبی نوعی از راه دسترسی می باشد که معمولاً کنار انواع راه های پرسرعت به منظور امکان دسترسی ایمن به کاربری های مجاور در نواحی با تراکم بالای تقاطع یا محل دسترسی اختصاصی ضرورت احداث می یابد. ورود و خروج به راه جانبی باید به صورت ایمن و متناسب با ضوابط تعیین شده در آیین نامه طرح هندسی راه انجام شود. در محل های ورود و خروج به راه جانبی باید فاصله دید انتخاب تامین شده باشد. طول راه جانبی و فاصله بین ورودی و خروجی به راه جانبی باید به حدی باشد که باعث کاهش سطح کیفیت ترافیک مسیر اصلی نشود. بهتر است ترافیک ورود و خروج به مسیر راه جانبی با خط های عبور کمکی کاهش و افزایش سرعت و لچکی های تغییر تدریجی عرض، هدایت شود. هر قدر راه مورد نظر با اهمیت و جریان ورودی یا خروجی بیشتری باشد، استفاده از راه جانبی یا خط عبور اضافی ضروری تر خواهد بود.

با آنکه امتداد راه جانبی در بسیاری از موارد، به موازات مسیر اصلی است ولی این قاعده عمومیت ندارد و در صورت نیاز می توان امتداد غیر موازی در نظر گرفت.

با احداث راه جانبی در یک طرف یا هر دو طرف بزرگراهها ، ارتباط با مسیر اصلی راه از طریق رابط های ورودی و خروجی امکان پذیر خواهد بود. پیش بینی راه جانبی در یک بزرگراه در صورتی قابل قبول است که ساخت آن از سایر راه حل ها ، برای دسترسی به مسیر اصلی، ایمن تر و اقتصادی تر باشد.

تصویر۱- نمونه ای از وضعیت ایجاد راه جانبی در طرفین بزرگراه برای دسترسی ایمن به کاربریهای مجاور

۸-تعیین لزوم یا عدم لزوم ایجاد دسترسی با توجه به نوع راه

- تبصره ۲ ذیل ماده ۷ قانون ایمنی راه و راه آهن مصوب سال ۱۳۴۹ و اصلاحیه ۱۳۷۹ آن به شرح ذیل مقرر می دارد:

ایجاد راه دسترسی به حریم و گذرگاه مناسب ، درختکاری و عبور دادن تاسیسات از عرض راه و راه آهن و نصب تابلو در حریم آنها با اجازه وزارت راه و ترابری مجاز است.

- مطابق تبصره ۵ تصویب نامه کمیسیون امور زیربنایی ،صنعت و محیط زیست هیات دولت در جلسه مورخ ۱۳۷۰/۸/۵ و با توجه به اصل ۱۳۸ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و تفویض اختیار شماره ۹۲۶۲۸/ب۹۱۱ مورخ ۱۰/۲۳ ۱۳۶۸ هیات وزیران به کمیسیون ماده ۱۳ احداث بنا و تاسیسات در نوار حفاظتی پس از اخذ پروانه و رعایت حریم قانونی راه و تایید کیفیت راه دسترسی توسط وزارت راه و شهرسازی(راه و ترابری سابق) در موارد زیر مجاز است:

۱- تاسیساتی که بهره برداری از زمینهای کشاورزی و باغها بدون آنها مقدور نباشد.

۲- تاسیسات خدماتی رفاهی جانبی راه از قبیل پمپ بنزین،رستوران،تعمیرگاه و امثال آنها با رعایت ضوابط قانونی مربوط به هر یک(یادآوری: صدور مجوز جدید برای تاسیسات منفرد ممنوع است و می باید در قالب مجتمع خدماتی رفاهی مصوب سازمان راهداری و حمل و نقل عمل شود).

۳- ساختمانهایی که در طول جاده واقع در محدوده روستاها احداث می گردند با تایید کمیسیون موضوع ماده ۱۳.

۴- ساختمانهایی که پروانه آنها با رعایت مقررات مربوط قبل از تاریخ ۱۳۶۹/۶/۱ صادر شده باشد.

تبصره: لازم به ذکر است که برای تاسیسات خارج از نوار حفاظتی نیازی به اخذ مجوز نبوده ولیکن کیفیت و نحوه احداث راه دسترسی می بایست به تایید وزارت راه و شهرسازی برسد.

۹- مراحل صدور مجوز ونظارت بر اجراء

مراحل صدور مجوز بصورت کلی باید شامل موارد زیر باشد:

- ارائه درخواست از طریق متقاضی
- تعیین نیازهای درخواست(مدارک واطلاعات لازم)
- تکمیل و آمادهسازی و ارائه مدارک و اطلاعات لازم از طریق متقاضی
- بررسی درخواست
- اعلام نظر بخش صدور مجوز مبنی بر قبول یا رد درخواست.
- صدور مجوز ایجاد دسترسی توسط مدیر کل راه و ترابری/ راه و شهرسازی(در صورت قبول درخواست)
- نظارت بر حسن اجراء راه دسترسی اختصاصی توسط اداره کل

۱۰- موارد مهم ایمنی و طرح هندسی جهت کنترل پیش از موافقت و صدور مجوز

- بررسی وضعیت فاصله دسترسی از تقاطع و ابنیه های فنی
- بررسی وضعیت فاصله دسترسی اختصاصی از یکدیگر در طول مسیر
- بررسی عدم قرارگیری دسترسی در نواحی پر خطر همچون قوسها
- بررسی عدم ایجاد دسترسی مستقیم همسطح در سمت چپ مسیر حرکت در بزرگراه
- بررسی مسافت دید توقف افقی و قائم در موقعیت دسترسی مورد نظر
- بررسی تامین فاصله و زاویه دید مناسب محل دسترسی(مثلث دید)
- بررسی امکان احداث رمپهای ورودی و خروجی با مشخصات مناسب
- تامین ناحیه ایمن برای ترافیک عبوری و گردش به چپ در محل دسترسی

۱۱- سایر موارد مهم در خصوص مجوز ایجاد دسترسی اختصاصی

- اخذ تعهد ثبتی و تضمین حسن اجراء دسترسی(ضمانت نامه بانکی حداقل معادل هزینه احداث دسترسی به تشخیص وزارت راه و شهرسازی - ادارات کل راه و شهرسازی استانها)
- ارائه مجوز دسترسی به صورت ۲ ساله و تمدید در دوره های ۲ ساله
- تعیین تکلیف وضعیت نحوه تجمیع دسترسی در صورت لزوم
- تعیین محدوده زمانی آغاز و اتمام عملیات اجرایی ایجاد دسترسی

۱۲- موارد مهم جهت اخذ تعهد از متقاضی مجوز ایجاد دسترسی

- اجراء دسترسی اختصاصی مطابق مشخصات فنی تعیین شده شامل طرح هندسی، نصب علائم و تجهیزات مقرر، ایجاد روشنایی در صورت لزوم و منظر آرایی.
- همکاری با متقاضیان آتی ایجاد دسترسی برای موارد نیازمند تجمیع حسب تشخیص اداره کل مربوطه.
- مراجعه و کسب مجوز مجدد در صورت تغیر وضعیت دسترسی یا تغیر وضعیت کاربری مربوطهو تغیر در ترکیب و میزان ترافیک
- اجراء تمهیدات ایمنی مقرر در خصوص ایمنی حین عملیات اجرایی احداث دسترسی اختصاصی
- اجراء دسترسی اختصاصی در محدوده زمانی تعیین شده

۱۳- ضوابط تعیین فاصله دسترسی‌های اختصاصی از تبادل، انواع تقاطع، سایر دسترسی ها وابنیه فنی

از قرار گرفتن دسترسی در مجاورت فضای عملکردی هر تقاطع، میدان، تبادل، رمپهای ورودی و خروجی و خط های کمکی تغییر سرعت خودداری شود.

فضای عملکردی هر تقاطع، میدان، تبادل و...شامل سه قسمت می باشد که در شکل ۵ این فواصل نشان داده شده است:

۱- مسافت طی شده در مدت درک وقایع و عکس العمل(بسته به سرعت وسیله، هوشیاری و آشنایی راننده با مسیر تعیین میگردد)

۲- فاصله حرکت(همچون طول مورد نیاز برای تغییر خط،تغییر سرعت و ترمزگیری)

۳- طول صف محتمل

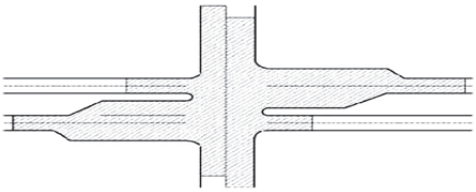

شکل ۴- نمونه ای از فضای عملکردی یک تقاطع

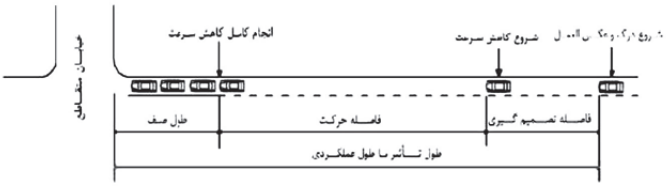

شکل ۵- نمونه ای از اجزاء فضای عملکردی یک تقاطع

در جدول ۲ حداقل فاصله دسترسی های اختصاصی با تقاطع ها و ابنیه فنی راه ذکر شده است.لازم به ذکر است چنانچه فاصله دو یا چند دسترسی کمتر از حداقل مقادیر مذکور در جدول زیر باشد می بایست آن دسترسی ها تجمیع و دارای یک ورودی و خروجی مشترک باشند.

جدول ۲- فاصله بین دسترسی اختصاصی با تبادل، انواع تقاطع،سایر دسترسی ها وابنیه فنی مجاورمتناسب با نوع راه(متر)

حداقل فاصله دسترسی اختصاصی جدید از	آزادراه طبق استاندارد Freeway	بزرگراه** طبق استاندارد Expressway	راه اصلی چهارخطه	راه اصلی دو خطه	راه فرعی درجه ۱و ۲	راه فرعی درجه ۳
تبادل، تقاطع، میدان (با لحاظ نبصره ۱)	*غیر مجاز	*غیر مجاز	۱۰۰۰	۶۰۰	۴۰۰	۲۰۰
دوربرگردان (با لحاظ نبصره ۱)	*غیر مجاز	*غیر مجاز	۸۰۰	-	-	-
سایر دسترسی اختصاصی (با لحاظ نبصره ۱)	*غیر مجاز	*غیر مجاز	۸۰۰	۴۰۰	۱۵۰	۱۰۰
پل و دیوار حائل واقع در مجاور شانه (با لحاظ نبصره ۲)	*غیر مجاز	*غیر مجاز	۲۰۰	۱۵۰	۱۰۰	۵۰
تونل (با لحاظ نبصره ۳)	*غیر مجاز	*غیر مجاز	۳۰۰			

تبصره۱ : منظور از فاصله بین دسترسی تا تقاطع، میدان، دوربرگردان و تبادل فاصله آکس تا آکس آنها می باشد(در تعیین فاصله، تاثیر محدوده های عملکردی هر یک از اجزا لحاظ شده است).

تبصره۲ : منظور از فاصله بین دسترسی تا محل پل و دیوار حائل، فاصله از منتهی الیه ناحیه خط افزایش سرعت یا محل شروع خط کاهش سرعت تا محل پل و دیوار حائل می باشد. پل های بالاتر از ۶ متر دهانه ملاک عمل آیین نامه طرح هندسی راه های ایران نشریه ۴۱۵ می باشند.

تبصره۳ : منظور از فاصله بین دسترسی تا محل تونل، فاصله بین آخرین نقطه از رمپ خروجی و اولین نقطه از رمپ ورودی دسترسی تا ابتدای تونل می باشد.

* مطابق آیین نامه طرح هندسی راه های ایران نشریه ۴۱۵ ایجاد دسترسی اختصاصی به آزاد راه و بزرگراه استاندارد غیر مجاز می باشد. لیکن ایجاد دسترسی مجتمع خدماتی رفاهی مصوب سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای به عنوان تاسیسات لازمه ایمنی عبور و مرور در آزاد راهها و بزرگراهها با تامین الزامات ایمنی و رعایت معیارهای آیین نامه طرح هندسی راه مجاز می باشد .

** نحوه دسترسی راه های با مشخصات طرح چهار خطه که تلویحا بزرگراه نامیده می شوند، از ضوابط راه های چند خطه تبعیت می نمایند.

در صورتیکه تعداد کاربریهای مجزای نزدیک به هم، بیش از یک کاربری بوده، وفواصل بین آنها ضوابط حداقل فاصله دسترسی را تامین ننماید، باید کلیه کاربریهای مجزا از طریق یک مسیر جمع‌کننده با یک یا چند دسترسی بصورت ورودی و خروجی جدا از هم به مسیر اصلی متصل شود، بطوریکه فاصله این نوع دسترسی‌ها، در ضوابط مربوط به حداقل فاصله صدق نماید.

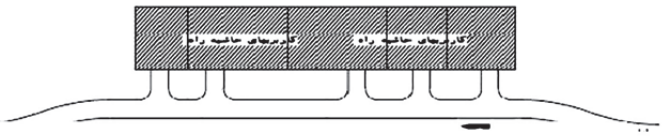

شکل ۶- تجمیع دسترسی‌های متعدد با ایجاد مسیر جداگانه

۱٤- بررسی عدم قرار گیری محل دسترسی در نواحی قوسهای تند

- از ایجاد دسترسی در نزدیکی خم های گنبدی خودداری شود.
- از ایجاد دسترسی در قوس های افقی تند(مگر در قوسهای با شعاع خیلی زیاد نزدیک به مسیر مستقیم و مشروط بر تامین فاصله دید انتخاب بطور کامل)، قوس های S شکل و مخصوصاً در سمت داخل قوس افقی، خودداری شود.

توجه : حداقل به میزان فاصله دید توقف، می باید ازمحل اتمام قوس تا اولین دسترسی فاصله باشد.

۱۵- حد اقل فاصله دید در امتداد افقی و قائم

تامین فاصله دید از اهمیت ویژه ای برخوردار است و در خصوص دسترسی ها تامین دو نوع فاصله دید یعنی فاصله دید انتخاب و فاصله دیدتوقف مطرح می باشد.

هدف از تامین فاصله دید انتخاب آن است که راننده بتواند با سرعت مناسب و در شرایط ایمن مسیر خود را انتخاب کند.در محل های خاص مانند حوالی تقاطع ها، تبادل ها، محل های استراحت و توقف گاههای کنار مسیر، ایستگاههای اخذ عوارض، رابط ها و محل های کاهش خط عبور به منظور اجتناب از واکنش های آنی همراه با خطای راننده فاصله دید انتخاب مد نظر می باشد.

هدف از تامین فاصله دید توقف آن است که اگر راننده وسیله نقلیه با مانعی مواجه شود، قادر به انجام عکس العمل به موقع و کنترل و در صورت لزوم متوقف نمودن وسیله نقلیه باشد. حد اقل فاصله دید توقف برمبنا سرعت طراحی راه مطابق جدول زیر می باشد.

جدول۳- حد اقل مقادیر فاصله دید انتخاب و فاصله دید توقف در انواع راهها

نوع راه	فاصله حداقل دید توقف برای طرح(متر)	فاصله حداقل دید انتخاب برای طرح(متر)
آزادراه	۲۵۰	۳۶۰
بزرگراه و اصلی چهار خطه (جدا شده)	۲۲۰	۳۳۰
اصلی چهار خطه(بدون جداکننده)	۱۸۵	۳۱۵
اصلی دوخطه	۱۶۰	۲۷۰
فرعی و روستایی	۱۰۵	۱۴۵-۲۰۰

۱۶- بررسی تامین فاصله و زاویه دید مناسب محل دسترسی(مثلث دید)

رانندگان وسایل نقلیه ای که در حال نزدیک شدن به محل دسترسی هستند، در فاصله زمانی مناسبی قبل از رسیدن به محل دسترسی، می باید نسبت به وضعیت محل دسترسی و ترافیک عبوری از آن مطلع شوند.

زمان لازم برای این منظور شامل زمان های درک و عکس العمل است. زمان درک و عکس العمل ۲/۵ ثانیه فرض می شود.لذا در محل دسترسی می باید نسبت به کنترل وجود فضای آزاد دید مثلثی شکل تحت عنوان مثلث دید اقدام شود. در جدول ۴ زیر طول اضلاع مثلث دید برای دسترسی ها و تقاطع های کنترل نشده (فاقد تابلوی ایست یا رعایت حق تقدم)آورده شده است.برای اطلاعات بیشتر به آیین نامه طرح هندسی راه مراجعه شود.

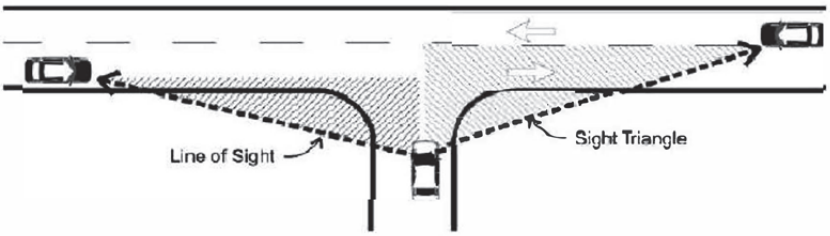

شکل ۷- نحوه تشکیل و کنترل مثلث دید در محل دسترسی

جدول ۴- تعیین حداقل مقادیر طول اضلاع مثلث دید (غیر وتر) در محل دسترسی های بدون کنترل

سرعت طرح راه و دسترسی (کیلومتر در ساعت)	۲۰	۳۰	۴۰	۵۰	۶۰	۷۰	۸۰	۹۰	۱۰۰	۱۱۰	۱۲۰
طول اضلاع مثلث دید (متر)	۲۰	۲۵	۳۵	۴۵	۵۵	۶۵	۷۵	۹۰	۱۰۵	۱۲۰	۱۳۵

در شیب های بزرگتر از ۳ درصد، از ضرایب تصحیح خاصی استفاده می‌شود.

همچنین امتداد دسترسی اختصاصی دوطرفه و راه اصلی تر نمی بایست خیلی اریب باشد.حدود زاویه محاز بین این دو امتداد ۷۵ درجه تا ۹۰ درجه می باشد.

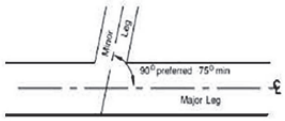

شکل ۸- حدود زاویه دید مجاز بین امتداد راه با دسترسی اختصاصی

۱۷- مشخصات احداث رمپهای ورودی و خروجی دسترسی ها

درشکل ذیل تیپ کلی رمپهای ورودی و خروجی دسترسی ها نشان داده شده است و در جدول ۵ مقادیر آنها بر اساس نوع محور اصلی و نیز تعداد وسیله ورودی و خروجی از دسترسی در هر ساعت مشخص شده است .

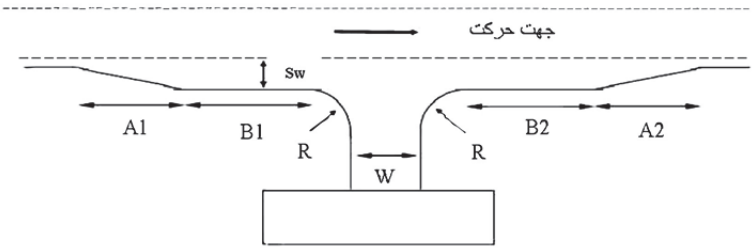

شکل ۹- نمایش اجزاء رمپهای ورودی و خروجی دسترسی های اختصاصی

جدول۵- حداقل طول اجزاء رمپهای ورودی و خروجی دسترسی های اختصاصی به متر

نوع تاسیسات	اندازه ها / نوع راه	لچکی ورودی A1	خط کاهش سرعت B1	شعاع قوس گردش R	خط افزایش سرعت B2	لچکی خروجی A2	عرض رمپ با تعریض شانه Sw	عرض راه دسترسی W	تیپ نحوه ایجاد رمپهای ورود و خروج	نیاز به ایجاد خط ویژه گردش به چپ
مجتمع خدماتی رفاهی مصوب سازمان راهداری وحمل ونقل جاده ای	آزادراه و بزرگراه	۷۵	۱۲۵	۷۰	۲۱۰	۹۰	۶	۹	تیپ ۱	--
	راه اصلی ۴ خطه	۷۵	۱۲۵	۴۰	۱۲۵	۷۵	۵	۸		دارد
	راه اصلی ۲ خطه	۶۰	۹۰	۴۰	۹۰	۶۰	۴	۸		
	راه فرعی و روستایی	۴۰	۶۰	۳۰	۶۰	۴۰	۳	۷/۳		
کاربری های منفرد با تردد کم - کمتر از ۲۰ وسیله نقلیه ورودی به دسترسی در روز	راه اصلی ۲و۴ خطه	۴۰	۰	۲۰	۰	۴۰	۴	۷/۳	تیپ۲	بررسی شود
	راه فرعی	۳۰	۰	۲۰	۰	۳۰	۳	۷/۳	تیپ۲	ندارد
	راه روستایی	۰	۰	۲۰	۰	۰	۰	۷/۳	تیپ۳	ندارد
کاربری های با تردد متوسط - از ۲۰ تا ۲۰۰وسیله نقلیه ورودی به دسترسی در روز	راه اصلی ۲و۴ خطه	۵۰	۵۵	۳۰	۵۵	۵۰	۴ برای ۲ خطه ۵ برای ۴ خطه	۷/۳	تیپ ۱	بررسی شود
	راه فرعی و روستایی	۴۰	۳۰	۲۰	۴۰	۳۰	۳	۷/۳	تیپ ۱	بررسی شود
کاربری های با تردد زیاد - از ۲۰۰ تا ۴۰۰ وسیله نقلیه ورودی به دسترسی در روز	راه اصلی ۴ خطه	۷۵	۱۲۵	۴۰	۱۲۵	۷۵	۵	۸	تیپ ۱	دارد
	راه اصلی ۲ خطه	۵۰	۵۵	۳۰	۵۵	۵۰	۴	۷/۳	تیپ ۱	دارد
	راه فرعی و روستایی	۴۰	۶۰	۳۰	۶۰	۴۰	۳	۷/۳	تیپ ۱	دارد

آزادراه و بزرگراه استاندارد و مطابق ضوابط Freeway و Expressway می باشند.

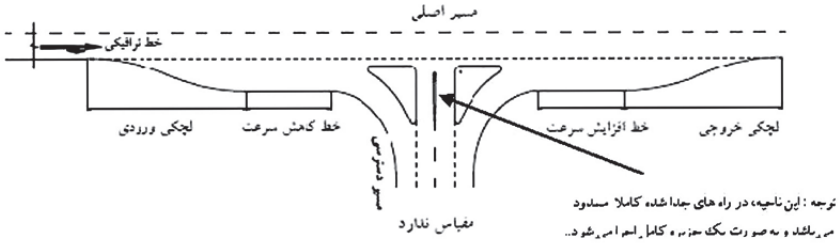

شکل ۱۰- تیپ ۱ نحوه ایجاد رمپ های ورودی و خروجی، دسترسی، اختصاصی،

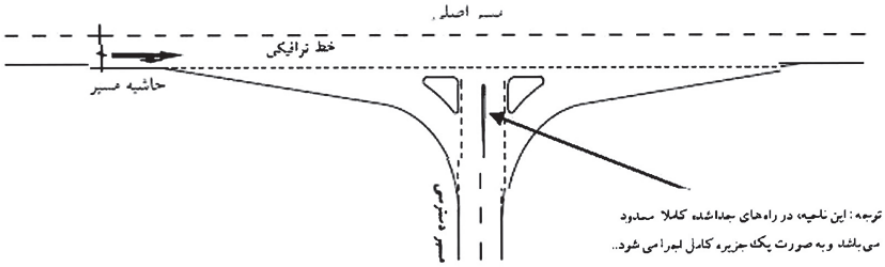

شکل ۱۱- تیپ ۲ نحوه ایجاد رمپ های ورودی و خروجی دسترسی اختصاصی

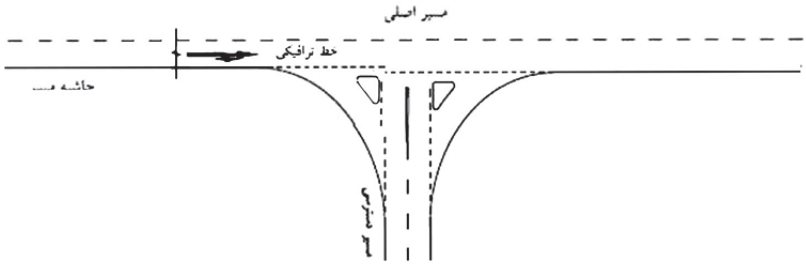

شکل ۱۲- تیپ ۳ نحوه ایجاد رمپ های ورودی و خروجی دسترسی اختصاصی
برای احجام بسیار محدود (۲۰ وسیله نقلیه) در راههای فرعی و روستایی

۱۸- نحوه تامین ناحیه ایمن برای ترافیک عبوری و گردش به چپ در محل دسترسی

از جمله عوامل تامین ایمنی در محل دسترسی ها تامین فضای ایمن برای ترافیک عبوری و گردش به چپ متناسب با حجم ترافیک عبوری،حجم ترافیک گردشی و در نظر گرفتن نوع راه و سرعت طرح می باشد.

مطالعات بیانگر آنست که حدود ۷۰ درصد تصادفات در محل دسترسیها و تقاطع ها به نحوی به حرکات گردش به چپ مرتبط می گردد. لذا در این خصوص لازم است تا برای موارد مشخص شده در ستون آخر جدول ۵ این راهنما، از طریق طراح ذیصلاح (مهندسین مشاور حمل و نقل و ترافیک یا راهسازی) با در نظر گرفتن جمیع شرایط نسبت به انتخاب نوع طرح و طراحی مسیرهای گردشی مطابق ضوابط مندرج در آیین نامه طرح هندسی راه های ایران اقدام شود.

صرفاً برای راهنمایی بیشتر، شکل های شماتیک از نحوه ایجاد حرکات گردشی ایمن در محل دسترسی ها به عنوان نمونه ارائه شده است.

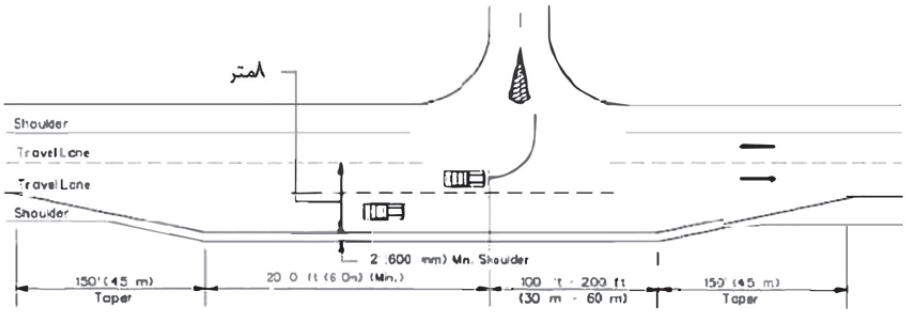

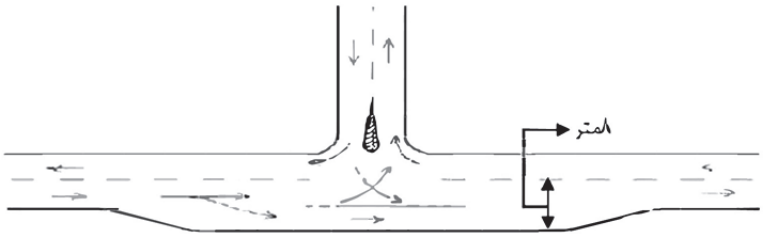

مورد استفاده: در شرایطی که فضای کافی برای گردش به راست وجود ندارد و سهولت اجرا مورد نظر است و حجم ترافیک راه اصلی، نسبتا زیاد است.

شکل ۱۳- حداقل مقادیر لازم برای ایجاد ناحیه ایمن عبوری در راه جدا نشده (متر و فوت)

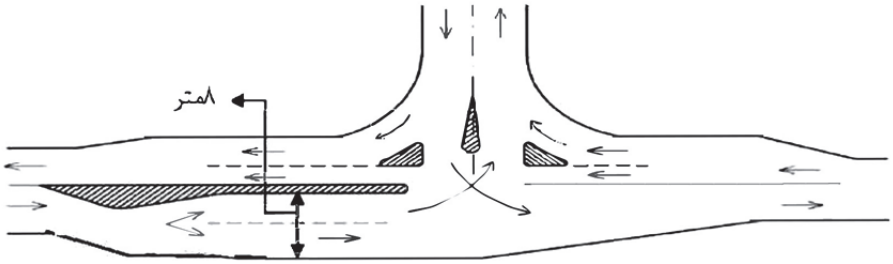

مورد استفاده: حجم ترافیک وسایل نقلیه در ساعت اوج در مسیر مستقیم حداقل برابر ۵۰۰ وسیله نقلیه در ساعت و ترافیک گردشی نیز نسبتا قابل توجه است.

شکل ۱۴- نمونه ای از نحوه ایجاد ناحیه ایمن برای حرکت گردش به چپ و راست در محل دسترسی

(طرح نهایی می باید حسب شرایط توسط مهندسین مشاور ذیصلاح تهیه شود)

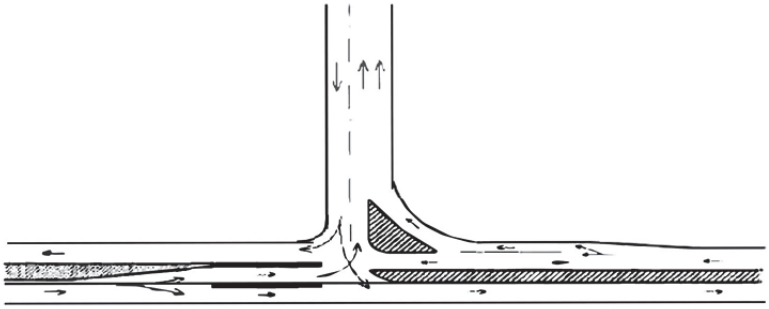

مورد استفاده: مناسب برای سه راهی های برون شهری که فضای کافی برای تعریض و جدول بندی مسیر وجود دارد.

شکل ۱۵- نمونه ای از نحوه ایجاد ناحیه ایمن برای حرکت گردش به چپ و راست در محل دسترسی با جدول

(طرح نهایی می باید حسب شرایط توسط مهندسین مشاور ذیصلاح تهیه شود)

تصویر ۲- نمونه ای از نحوه ایجاد ناحیه ایمن برای حرکت گردشی به چپ در محل دسترسی

تصویر ۳- نمونه ای از نحوه ایجاد ناحیه ایمن برای حرکت گردشی به چپ در محل دسترسی

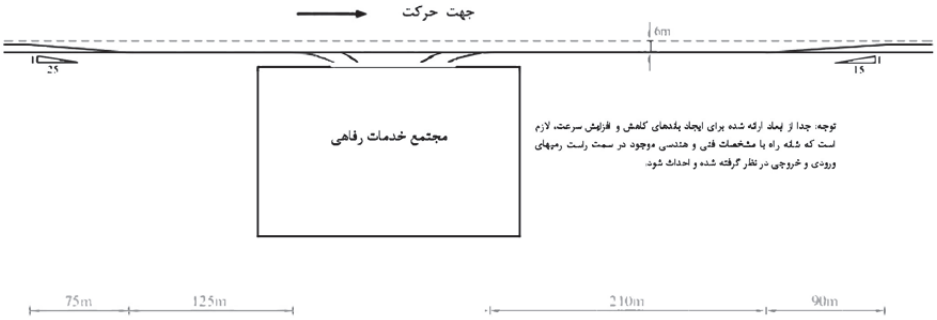

شکل شماتیک ۱- نحوه اجرای رمپهای ورودی و خروجی دسترسی اختصاصی به مجتمع خدمات رفاهی (آزادراه و بزرگراه)

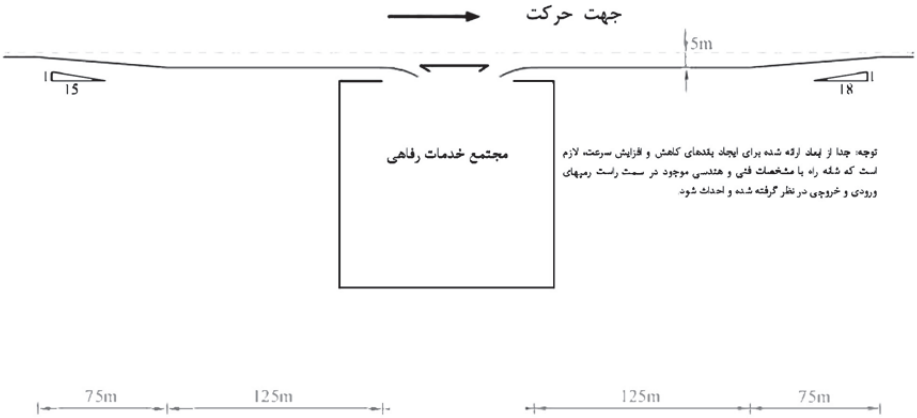

شکل شماتیک ۲- نحوه اجرای رمپهای ورودی و خروجی دسترسی اختصاصی به مجتمع خدمات رفاهی (راه اصلی ۴ خطه)

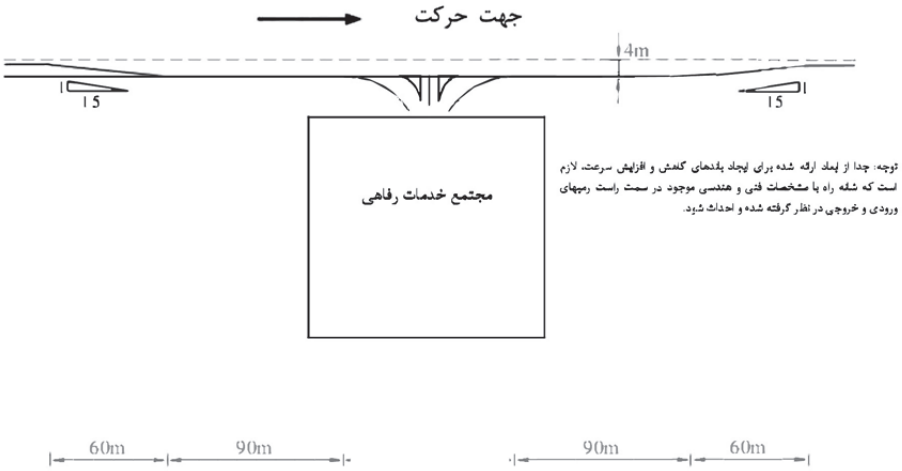

شکل شماتیک ۳- نحوه اجرای رمپهای ورودی و خروجی دسترسی اختصاصی به مجتمع خدمات رفاهی (راه اصلی ۲ خطه)

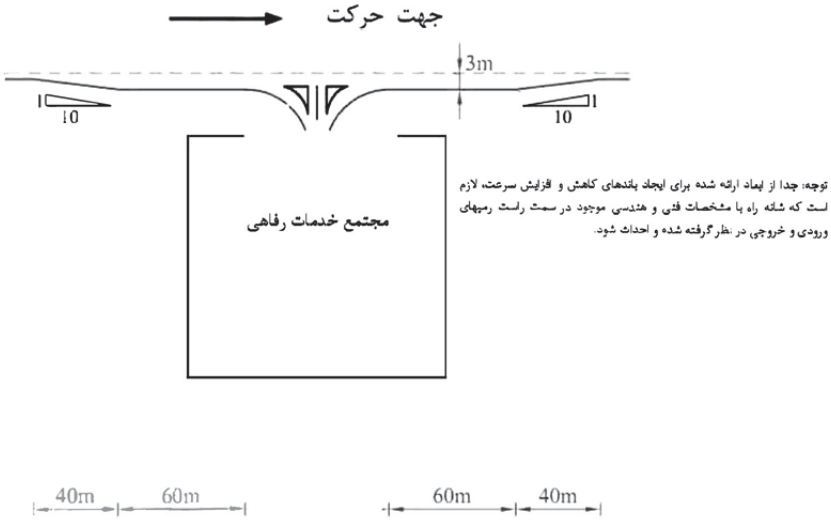

شکل شماتیک ۴- نحوه اجرای رمپهای ورودی و خروجی دسترسی اختصاصی به مجتمع خدمات رفاهی (راه فرعی و روستایی)

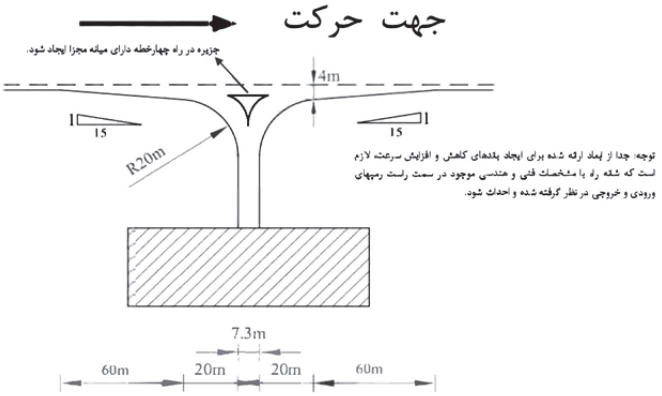

شکل شماتیک ۵- نحوه اجرای رمپهای ورودی و خروجی دسترسی اختصاصی به کاربری های منفرد با تردد کم"کمتر از ۲۰ وسیله نقلیه ورودی به دسترسی در روز" (راه اصلی ۲ و ۴ خطه)

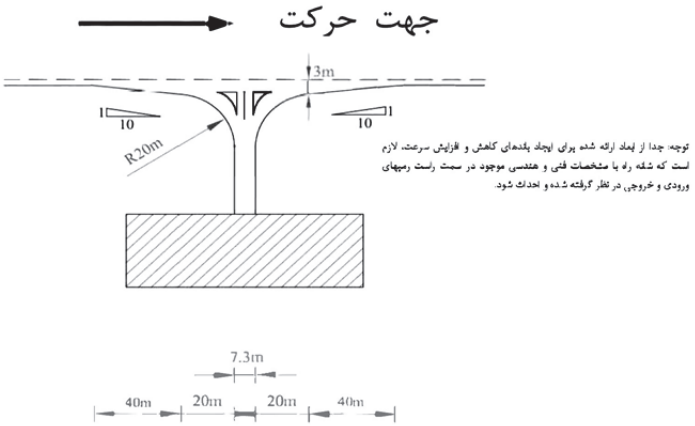

شکل شماتیک ۶- نحوه اجرای رمپهای ورودی و خروجی دسترسی اختصاصی به کاربری های منفرد با تردد کم"کمتر از ۲۰ وسیله نقلیه ورودی به دسترسی در روز" (راه فرعی)

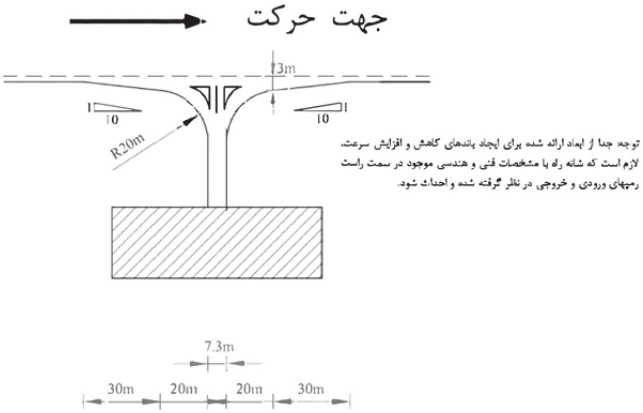

شکل شماتیک ۷- نحوه اجرای رمپهای ورودی و خروجی دسترسی اختصاصی به کاربری های منفرد با تردد کم"کمتر از ۲۰ وسیله نقلیه ورودی به دسترسی در روز" (راه روستایی)

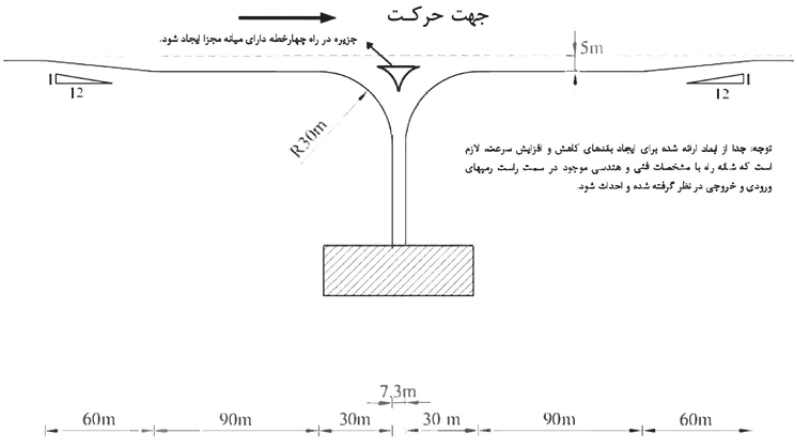

شکل شماتیک ۸- نحوه اجرای رمپهای ورودی و خروجی دسترسی اختصاصی به کاربری ها با تردد متوسط "از ۲۰ تا ۲۰۰ وسیله نقلیه ورودی به دسترسی در روز" (راه اصلی ۲ و ۴ خطه)

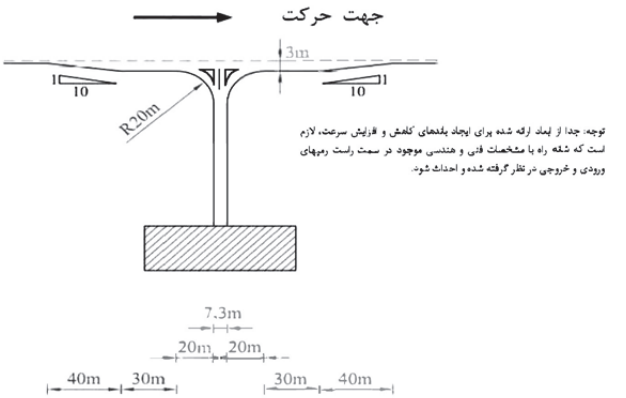

شکل شماتیک ۹ - نحوه اجرای رمپهای ورودی و خروجی دسترسی اختصاصی به کاربری ها با تردد متوسط" از ۲۰ تا ۲۰۰ وسیله نقلیه ورودی به دسترسی در روز" (راه فرعی و روستایی)

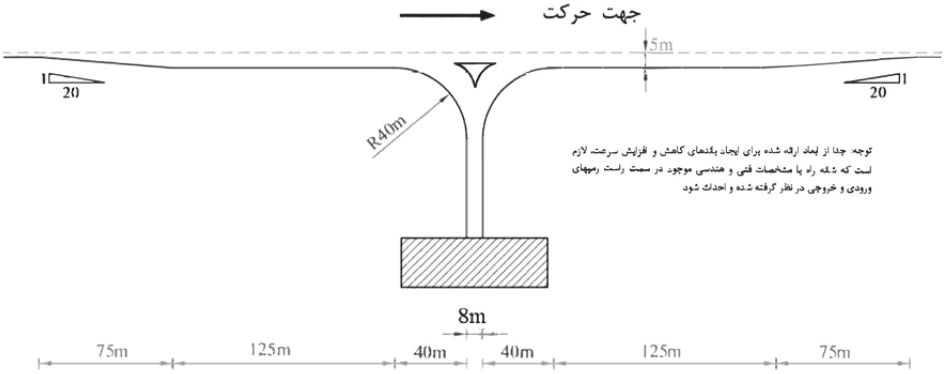

شکل شماتیک ۱۰- نحوه اجرای رمپهای ورودی و خروجی دسترسی اختصاصی به کاربری ها با تردد زیاد" از ۲۰۰ تا ۴۰۰ وسیله نقلیه ورودی به دسترسی در روز" (راه اصلی ۴ خطه)

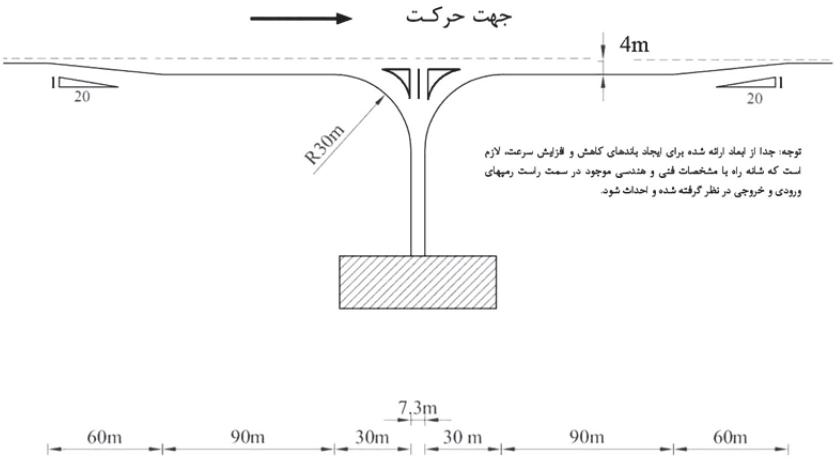

شکل شماتیک ۱۱- نحوه اجرای رمپهای ورودی و خروجی دسترسی اختصاصی به کاربری ها با تردد زیاد" از ۲۰۰ تا ۴۰۰ وسیله نقلیه ورودی به دسترسی در روز" (راه اصلی۲ خطه)

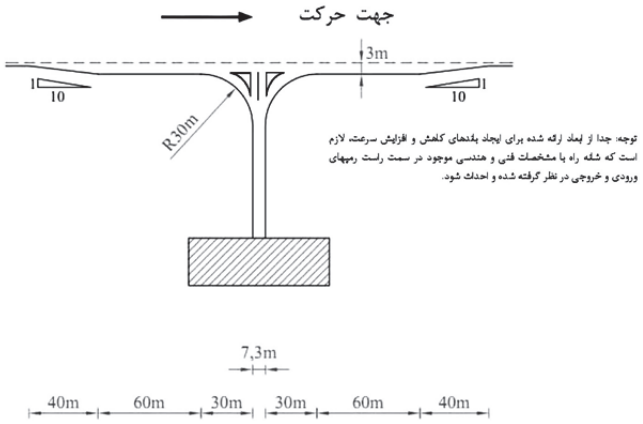

شکل شماتیک ۱۲- نحوه اجرای رمپهای ورودی و خروجی دسترسی اختصاصی به کاربری ها با تردد زیاد" از ۲۰۰ تا ۴۰۰ وسیله نقلیه ورودی به دسترسی در روز" (راه فرعی و روستایی)

فصل ۳– بخش پنجم

شیوه‌نامه فعالیت
گشت راهداری در راه‌های کشور

باسمه تعالی

جمهوری اسلامی ایران

وزارت راه وشهرسازی

سازمان راهداری وحمل ونقل جاده‌ای

شماره: **۱۰۸۵۰۲/۷۱**

تاریخ: **۱۳۹۵/۱۰/۲۲**

پیوست:

مدیران کل محترم راهداری وحمل و نقل جاده‌ای ...

موضوع: ابلاغ شیوه نامه فعالیت گشت راهداری در راههای کشور

سلام علیکم

با عنایت به اهمیت سازماندهی موثر و مناسب فعالیت تیم‌های ستادی و عملیاتی نگهداری راه موسوم به «گشت‌های راهداری» بالاخص در سطح شهرستانها و ضرورت ارتقای سطح کمی و کیفی خدمات راهداری مورد انتظار پس از ادغام حوزه راهداری در حوزه حمل و نقل جاده‌ای ادارات کل استانی، به پیوست **«شیوه نامه فعالیت گشت راهداری در راههای کشور»** برای اجرا از تاریخ اول بهمن ماه سال جاری ابلاغ می‌گردد.

ادارات کل راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای موظفند با بهره‌گیری از نیروی انسانی، تجهیزات و امکانات موجود، فعالیتهای تعریف شده در چارچوب شیوه‌نامه پیوست را به مرحله اجرا گذاشته و فرآیندهای مشخص شده در آنرا در اعزام و فعالیت جاری تمام گشت‌های راهداری در حوزه استحفاظی خود رعایت و گزارشات فعالیتهای انجام شده را بطور مستمر مستندسازی و در سامانه ملی ذیربط ثبت نمایند.

کلیه مدیران محترم دفاتر مرتبط در سازمان نیز موظف به حمایت و پشتیبانی از اجرای این شیوه‌نامه بوده و لازم است شرایط لازم برای پیاده‌سازی آنرا به نحو مطلوب و موثر فراهم و اقدامات لازم را انجام دهند.

امید است با اجرای این شیوه‌نامه، وضعیت کیفی امور مرتبط با نگهداری راهها و سطح کمی و کیفی ارائه خدمات به کاربران جاده‌ای ارتقا یابد.

داود کشاورزیان

معاون وزیر ورئیس سازمان

رونوشت:

- معاونین محترم سازمان جهت آگاهی
- مدیران کل راه و شهرسازی لارستان و ایرانشهر جهت برنامه ریزی و اقدام مشابه
- مدیرکل راه و ترابری سمنان جهت برنامه ریزی و اقدام مشابه
- مدیران کل دفاتر ستادی سازمان جهت اطلاع و اقدام لازم
- مدیرکل روابط عمومی جهت اطلاع و اقدام لازم

اقدام کننده: دفتر نگهداری ابنیه فنی

وزارت راه و شهرسازی

سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای

شیوه‌نامه فعالیت گشت راهداری در راههای کشور

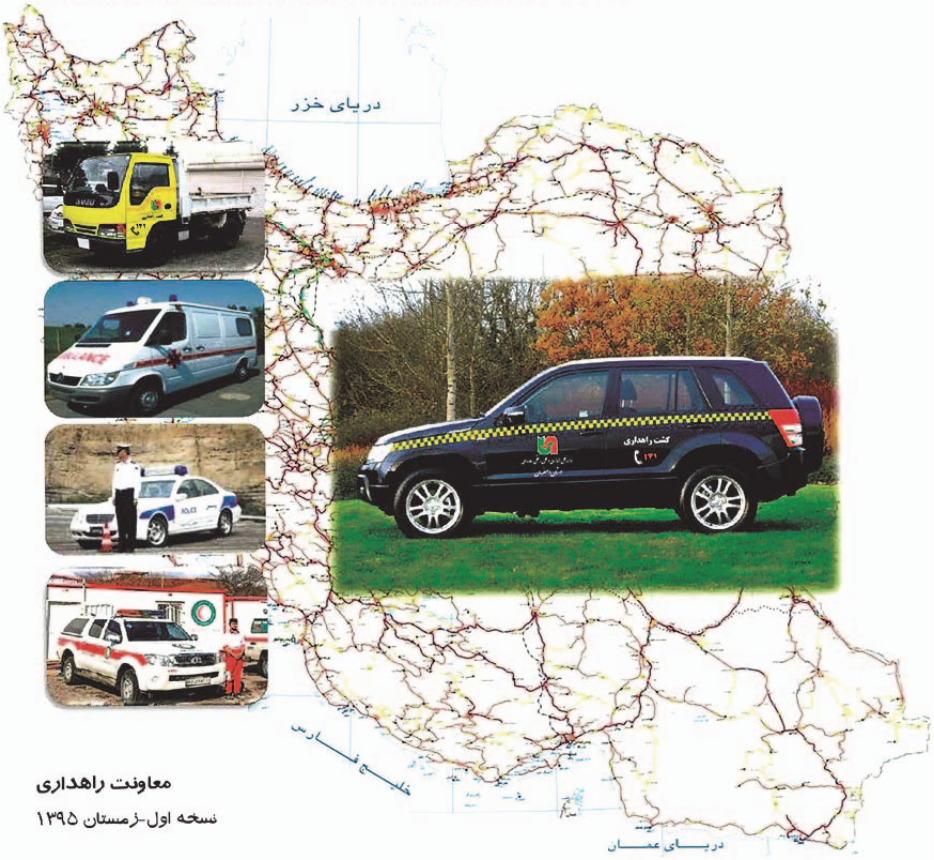

معاونت راهداری

نسخه اول-زمستان ۱۳۹۵

پیشگفتار

جایگاه و نقش راهداری در ابعاد مختلف حمل و نقل جاده‌ای بر کسی پوشیده نیست. راهداری یکی از پایه‌های اصلی توسعه حمل‌ونقل محسوب می‌شود که با مؤلفه‌های مهمی همچون اقتصاد، امنیت و عدالت اجتماعی ارتباط تنگاتنگ دارد.

گستردگی شبکه راههای کشور، شرایط اقلیمی مختلف، تردد بی وقفه در سطح راهها و سهم بالای حمل و نقل بار و مسافر در حمل و نقل جاده‌ای کشور، اهمیت و جایگاه ویژه بخش راهداری را در مجموعه فعالیتهای وزارت راه و شهرسازی بیش از پیش آشکار می‌سازد. نگهداری راهها بر اساس اهداف زیر دنبال می‌شود:

- حفظ و حراست از سرمایه‌گذاریهای کلان گذشته و سرمایه‌های امروز
- افزایش دارایی‌های سرمایه‌ای از طریق بهینه سازی راههای موجود
- تسهیل تردد وسائط نقلیه و امکان برقراری ارتباط جاده‌ای مستمر
- افزایش ایمنی عبور و مرور
- کاهش زمان و هزینه سفر
- کاهش استهلاک وسایط نقلیه

علیرغم وجود آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های ملی متعدد در خصوص فعالیتهای نگهداری راه، سازماندهی موثر و مناسب فعالیت تیم‌های ستادی و عملیاتی نگهداری راه موسوم به «گشت راهداری» بالاخص در سطح شهرستانها از اهمیت زیادی برخوردار است و البته ضرورت آن با توجه به ادغام حوزه راهداری در حوزه حمل و نقل جاده‌ای ادارات کل استانی بسیار ضروری است. از این رو کارگروهی در معاونت راهداری سازمان تشکیل و با بررسی مطالعات انجام شده در سنوات قبل و نیم‌نگاهی به تجربه سایر کشورهای پیشرو در این زمینه، و کسب نقطه نظرات تعدادی از متخصصین و دست اندرکاران راهداری، اقدام به تهیه شیوه‌نامه پیش‌رو تحت عنوان «**شیوه نامه فعالیت گشت راهداری در راههای کشور**» برای اجرا در یک دوره ۵ ساله نمود که اکنون برای اجرا ابلاغ می‌گردد.

این شیوه‌نامه نقش موثری در سازماندهی گشت‌های راهداری و سایر تیم‌های عملیاتی مرتبط با نگهداری راهها در سطح کشور خواهد داشت و انشاا... اثرات مثبت و مستمری در بهبود کیفی خدمات و بهره‌وری در نگهداری راه‌ها داشته باشد. بدینوسیله از دست-اندرکاران تهیه این شیوه نامه اعم از مدیران، معاونین و کارشناسان دفاتر ذیربط تقدیر و تشکر می‌نمایم. امید است با مسؤولیت‌پذیری تمام متولیان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای کشور، وضعیت کیفی امور مرتبط با نگهداری راهها و سطح ارائه خدمات به کاربران جاده-ای ارتقا یابد.

داود کشاورزیان

معاون وزیر و رئیس سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای

۱-مقدمه

به منظور سازماندهی فعالیت‌های گشت‌ها و تیم‌های بازدید و بازرسی عمومی راهها و همچنین تیم‌های عملیاتی فعالیتهای عمومی راهداری، شیوه‌نامه فعالیت گشت‌های راهداری به شرح ذیل تدوین گردیده است تا از ابتدای بهمن ۱۳۹۵ در مرحله اجرا قرار گیرد. ادارات کل راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای موظفند با بهره‌گیری از نیروی انسانی، تجهیزات و امکانات موجود، این شیوه‌نامه را اجرا نموده و فعالیتهای تعریف شده در چارچوب آن را از طریق ستاد اداره کل و ادارات راهداری و حمل و نقل جاده‌ای شهرستانها در اعزام و فعالیت جاری تمام تیم‌ها و گشت‌های راهداری در حوزه استحفاظی خود رعایت و گزارشات فعالیتهای انجام شده را مستندسازی و در سامانه ملی ذیربط ثبت نمایند.

۲-عملیات راهداری

عملیات راهداری شامل مجموعه فعالیت‌هایی است که در حین بهره‌برداری از محور بر روی جسم راه یا زیرساختهای مرتبط با آن جهت حفظ سطح ایمنی، روانی و سرویس دهی و در بعضی موارد ارتقای آن انجام می‌شود. فعالیتهای راهداری در چهار گروه شامل: راهداری جاری، راهداری دوره‌ای، راهداری فصلی و راهداری اضطراری دسته‌بندی می‌شوند

۳-گشت راهداری

بازدید عمومی، شناسایی هرگونه تغییر در وضعیت راه (شامل بروز اشکال، نقص و موارد پیش‌بینی نشده در راهها و زیرساختهای مرتبط با آن همچون تغییر در وضعیت روسازی و ابنیه، تابلوها، علایم و تجهیزات ایمنی، ترافیکی و روشنایی راه و زیرساختهای آن، وجود هر نوع جسم اضافی در سطح جاده، ایجاد موانع دید تابلوها و علایم نظیر بوته‌ها، شاخ و برگ درختان و آلودگی سطوح آنها، تغییرات وضعیت عوارض حاشیه‌ای نظیر شانه‌ها، شیب‌ها، ترانشه‌ها، شیروانی‌ها و سایر موارد نظیر آب گرفتگی که ایمنی تردد را با مخاطره روبرو می‌نماید)، شناسایی هر نوع تعرض به حریم راه و اقدام به منظور رفع آنها، گزارش شرایط خاص جوی، بررسی میزان انباشت برف و همچنین نظارت، کنترل و ارزیابی و تهیه گزارش‌های منظم و مداوم از عملیات اجرایی عمومی نگهداری راه توسط تیم‌های موسوم به گشت راهداری انجام می‌شود. این تیم‌ها بسته به نوع کار و فعالیتی که برای آنها تعریف شده است در این شیوه‌نامه به سه دسته طبقه‌بندی می‌شوند شامل: ۱-گروه بازرسی و نظارت راهداری، ۲-گشت راهداری بازدید راه و حریم و ۳-گشت راهداری عملیات.

گروه بازرسی و نظارت زیر نظر معاون راهداری اداره کل یا جانشین وی و گشت‌های راهداری زیر نظر رئیس اداره شهرستان یا جانشین وی فعالیت می‌کنند.

سایر تیم‌ها و گروه‌های تخصصی ستادی اعزامی از اداره کل که به منظور بازرسی و نظارت بر راهها و پروژه‌های مرتبط با راهداری فعالیت می‌کنند (همچون تیم‌های بازرسی و بازدید ایمنی راه، بازدید پلها، بازدید روسازی راهها و نظایر آن)، از حیث برنامه‌ریزی، درچارچوب این شیوه‌نامه قرار نداشته و مطابق روال سابق فعالیت خواهند کرد. در عین حال توصیه می‌شود این تیم‌ها نیز مجهز به خودروی مشابه با گروه بازرسی و نظارت و تجهیزات مشابه با آن باشند.

۳-۱-گروه بازرسی و نظارت راهداری

گروه بازرسی و نظارت راهداری از طریق اداره کل مطابق برنامه زمانی و محوری اعلام شده از طریق سامانه ملی مدیریت ناوگان راهداری (درصورت عدم اعلام برنامه در سامانه، مطابق برنامه ماهانه تنظیم شده توسط معاون راهداری اداره کل که به تایید مدیرکل می‌رسد) و متناسب با نوع راه (مطابق جدول شماره ۱)، به منظور بازدید عمومی از راهها و یا به منظور کنترل مضاعف و نظارت عالیه بر فعالیتهای عمومی راهداری، و یا به منظور بررسی اقدامات و عملیات راهداری انجام شده یا گزارش شده از سوی شهرستان، به محل و محور مورد نظر اعزام و وضعیت سرویس‌دهی راه اعم از رویه، ابنیه فنی، علائم و تجهیزات ایمنی و حریم راه را بصورت عمومی بررسی و بازدید می‌کند و هرگونه نقص و مشکل مرتبط با راه و حریم را در

فرم مخصوص (فرم پیوست ۲) جهت اقدام به گشت‌های راهداری شهرستان گزارش می‌کنند. تمام موارد ثبت شده در فرم مذکور، قبل از ارسال به شهرستان، از طریق اداره کل (اداره مدیریت راهها) در سامانه ملی ذیربط ثبت می‌گردد.

تجهیزات مورد نیاز گروه بازرسی و نظارت راهداری شامل خودرو سبک کمک‌دار/بیابانی (در فصول بهار تا اواسط پاییز و در راههای غیرکوهستانی، خودرو سبک شهری نیز قابل استفاده می‌باشد) مجهز GPS و تجهیزات اولیه ایمنی و هدایت ترافیک شامل: تعدادی مخروط ایمنی، چراغ گردان قابل حمل با پایه، وینچ و کابل، تابلو هدایت ترافیک، لباس ایمنی، بیسیم، دوربین، سنسور تشخیص دمای سطح آسفالت و ...

هر گروه بازرسی و نظارت شامل یک نفر کارشناس آموزش دیده راهداری بعنوان مسئول گروه (بجز راننده خودرو) می‌باشد. کلیه کارشناسان فنی شاغل در اداره کل پس از طی آموزش اولیه لازم، حداقل هر ماه یکبار بعنوان مسئول گروه بازرسی و نظارت تعیین می‌شود. در هر صورت، گروه‌های بازرسی و نظارت زیر نظر معاون راهداری اداره کل یا جانشین وی فعالیت می‌کنند. اداره کل موظف است برنامه گروه بازرسی و نظارت راهداری را بصورت ماهانه از طریق سامانه مدیریت ناوگان راهداری دریافت یا راساً آنرا تهیه و به کلیه مسئولین گروه‌های مذکور ابلاغ نماید. جدول برنامه‌ریزی ماهانه گروه بازرسی و نظارت بصورت نمونه در پیوست ۱ این شیوه‌نامه آورده شده است.

جدول شماره ۱- برنامه بازدید گروه بازرسی و نظارت راهداری اداره کل

سطح سرویس دهی راه	نوع راه	برنامه بازدید	برنامه بازدید شبانه
سطح ۱ (الف)	آزاد راهها و بزرگراهها	هر ۳ روز ۱ بار	بنا به تشخیص اداره کل، در موارد لازم
سطح ۱ (ب)	راههای اصلی شریانی	هر هفته ۱ بار	
سطح ۲	راههای اصلی غیر شریانی	هر ۲ هفته ۱ بار	
سطح ۳	راههای فرعی	هر ماه ۱ بار	
سطح ۴	راههای روستایی	هر ۳ ماه ۱ بار	

توضیح:

۱-به جز بازدیدهای مذکور، گروه بازرسی و نظارت راهداری در مواقع خاص و اضطراری ذیل بصورت شبانه‌روزی به تشخیص معاون راهداری یا جانشین وی، و پس از هماهنگی با اداره مدیریت راههای اداره کل، موظف به بازدید ویژه و اضطراری از راه بوده و گزارش انجام عملیات مورد نیاز را در کمتر از ۲۴ ساعت در اختیار معاون راهداری و اداره مدیریت راههای اداره کل قرار دهند:

- بروز شرایط ویژه یا غیر طبیعی همچون وقایع و حوادث در راهها
- در حین و بعد از طوفان یا بارشهای شدید
- در مقاطع زمانی دارای شرایط ویژه ترافیکی و ایام سفرهای خاص (همچون سفرهای نوروزی و نظایر آن)
- در زمان تماس‌های اضطراری و درخواست رسیدگی فوری ذیربط
- بعد از تصادفات فوتی یا جرحی شدید.
- تخریب زیرساختها یا سازه‌های راه

۳-۲-گشت راهداری بازدید راه و حریم

گشت راهداری بازدید راه و حریم از طریق اداره راهداری و حمل و نقل جاده‌ای شهرستان مطابق برنامه زمانی و محوری اعلام شده از طریق سامانه ملی مدیریت ناوگان راهداری (درصورت عدم اعلام برنامه در سامانه، طی برنامه منظم و از قبل تنظیم شده توسط رئیس اداره شهرستان که به تایید معاون راهداری اداره کل می‌رسد) و متناسب با نوع راه (مطابق جدول شماره ۲)، وضعیت سرویس‌دهی راه اعم از رویه‌راه، ابنیه فنی، علائم و تجهیزات ایمنی و حریم راه را بصورت عمومی بررسی و بازدید می‌کند و هرگونه نقص و مشکل در سطح با حاشیه راه، تجاوز به حریم راه، ساخت و ساز در شعاع یکصدمتری بعد از حریم راه، عبور تاسیسات زیربنایی، و نیز احداث یا بهره‌برداری از هرگونه راه دسترسی غیرمجاز را در فرم مخصوص (فرم پیوست ۲) جهت اقدام به گشت‌های راهداری واحد عملیات گزارش می‌کنند. تمام موارد ثبت شده در فرم مذکور، از طریق اداره شهرستان در سامانه ذیربط ثبت می‌گردد.

تجهیزات مورد نیاز گشت بازدید راه و حریم شامل خودرو سبک کمک‌دار/بیابانی (در فصول بهار تا اواسط پاییز و در راههای غیرکوهستانی، خودرو سبک شهری نیز قابل استفاده می‌باشد) مجهز به GPS و تجهیزات اولیه ایمنی و هدایت ترافیک شامل: تعدادی مخروط ایمنی، چراغ بازرسی و نظارت گردان قابل حمل با پایه، وینچ و کابل، تابلو هدایت ترافیک، لباس ایمنی، بیسیم، دوربین، سنسور تشخیص دمای سطح آسفالت و ...

هر گشت راهداری بازدید راه و حریم شامل حداقل یک نفر (بجز راننده خودرو) کارشناس آموزش دیده راهداری بعنوان مسئول گشت و ترجیحاً همراه با یک نفر کاردان راهداری می‌باشد. کلیه کارشناسان فنی شاغل در اداره شهرستان پس از طی آموزش اولیه لازم، مطابق برنامه زمانی از قبل تنظیم شده، حداقل هر هفته یکبار بعنوان مسئول گشت بازدید راه و حریم تعیین خواهند شد. در هر صورت، گشت‌های راهداری بازدید راه و حریم زیر نظر رئیس اداره شهرستان یا جانشین وی فعالیت می‌کنند. رئیس اداره شهرستان موظف است برنامه گشت راهداری بازدید راه و حریم را بصورت ماهانه تهیه و به کلیه مسئولین گشت‌های مذکور ابلاغ نماید. جدول برنامه‌ریزی ماهانه گشت راهداری بازدید راه و حریم بصورت نمونه در پیوست ۱ این شیوه‌نامه آورده شده است.

جدول شماره ۲- برنامه بازدید گشت راهداری بازدید راه و حریم شهرستان

سطح سرویس دهی راه	نوع راه	برنامه بازدید روزانه	برنامه بازدید شبانه
سطح ۱ (الف)	آزاد راهها و بزرگراهها	هر روز ۱ بار	بنا به تشخیص رئیس اداره شهرستان، در موارد لازم
سطح ۱ (ب)	راههای اصلی شریانی	۳ بار در هفته	
سطح ۲	راههای اصلی غیر شریانی	۲ بار در هفته	
سطح ۳	راههای فرعی	۱ بار در هفته	
سطح ۴	راههای روستایی	۱ بار در هفته	

توضیح:

۱-به جز در موارد بازدیدهای مذکور، گشت راهداری بازدید راه و حریم در مواقع خاص و اضطراری ذیل بصورت شبانه‌روزی به تشخیص رئیس اداره شهرستان یا جانشینان وی و پس از هماهنگی با اداره مدیریت راههای اداره کل، موظف به گشت زنی و بازدید ویژه و اضطراری از راه بوده و گزارش انجام عملیات مورد نیاز را در کمتر از ۲۴ ساعت در اختیار رئیس اداره شهرستان قرار دهند:

- بروز شرایط ویژه یا غیر طبیعی همچون وقایع و حوادث در راهها
- در حین و بعد از طوفان یا بارشهای شدید
- در مقاطع زمانی دارای شرایط ویژه ترافیکی و ایام سفرهای خاص (همچون سفرهای نوروزی و نظایر آن)
- در زمان تماس‌های اضطراری و درخواست رسیدگی فوری ذیربط
- بعد از تصادفات فوتی یا جرحی شدید
- تخریب زیرساختها یا سازه‌های راه

۳-۳-گشت راهداری واحد عملیات

به منظور انجام هر یک از عملیات چهارگانه راهداری، گشت راهداری واحد عملیات از طریق اداره راهداری و حمل و نقل جاده‌ای شهرستان طی برنامه از قبل مشخص شده یا گزارش شده از سوی گروه بازرسی و نظارت یا گشت راهداری بازدید راه و حریم، به محل انجام عملیات اعزام می‌شود و پس از اتمام انجام ماموریت و حصول اطمینان از رفع مشکل و برقراری ایمنی تردد، ضمن تهیه گزارش مصور و تکمیل فرم مخصوص (فرم پیوست ۲)، به مرکز ستادی گشت‌های راهداری شهرستان باز می‌گردد. درصورتیکه تکمیل اقدامات نیاز به انجام عملیات شبانه‌روزی یا ادامه کار در روزهای بعد و یا نیازمند امکانات و تجهیزات تکمیلی باشد، ضمن ایمن‌سازی کامل محدوده کار توسط گشت عملیات، مراتب به رئیس اداره شهرستان و اداره مدیریت راههای اداره کل گزارش تا تصمیم لازم اتخاذ گردد. تمام عملیات انجام شده توسط گشت واحد عملیات، از طریق اداره شهرستان در سامانه ذیربط ثبت می‌گردد.

تجهیزات مورد نیاز گشت واحد عملیات شهرستان شامل خودرو کامیونت (مدلهای باری شبیه ایسوزو) مجهز به GPS و امکانات و مواد و تجهیزات اولیه ایمنی و هدایت ترافیک (مشابه گشت بازدید راه و حریم) و تجهیزات تکمیلی شامل مواد و مصالح ترمیم اضطراری رویه راه، تابلو و علائم مورد نیاز، موتور برق و موتور جوش و کپسول هوا و گاز برای برش فلزات، مخزن، پمپ پرفشار و پیستوله آب برای شستشوی علائم، حداقل ۲ کپسول اطفاء حریق دستی ۱۰ کیلوگرمی و سایر تجهیزات و امکانات لازم جهت رفع مشکل و نواقص موجود در سطح راه یا ایمنی راه (بسته به گزارش قبلی گشت راهداری بازدید راه و حریم) می‌باشد.

هر گشت واحد عملیات شامل حداقل ۲ نفر (بجز راننده خودرو) و ترجیحاً ۳ نفر می‌باشد که یک نفر کاردان آموزش دیده راهداری (بعنوان مسئول گشت) و بقیه شامل اپراتور یا کارگر آموزش دیده راهداری می‌باشند.

به تشخیص رئیس اداره شهرستان و تایید معاون راهداری اداره کل، حداقل یک گشت واحد عملیات شبانه (شامل روز و شب در ایام خاص و اضطراری)، در نقاط از قبل تعیین شده (در مقابل راهدارخانه و ترجیحاً در مجاورت یکی از راههای شریانی) بصورت آماده‌بکار مستقر خواهند بود و بجز انجام اقدامات اضطراری گزارش شده (از سوی مرکز شهرستان، پلیس راه یا گشت‌های بازدید راه و حریم)، لزومی به گشت زنی و تردد در مسیر راهها نمی‌باشد.

۴-تعداد گشت‌های مورد نیاز

تعداد گروه/ گشت راهداری مورد نیاز در هر اداره کل/شهرستان متناسب با طول راههای حوزه استحفاظی و به منظور پوشش دادن برنامه‌های ارائه شده در جداول شماره ۱ و ۲ و با حداقل بازدید روزانه به طول ۲۰۰ کیلومتر توسط هر گروه یا گشت (کیلومتر طی شده در راههای جداشده بصورت مجزا محاسبه می‌شود) محاسبه می‌شود. نحوه محاسبه حداقل تعداد گشت مورد نیاز به شرح زیر می باشد:

$$\text{تعداد گشت مورد نیاز در هر شهرستان} = \frac{14L_1 + 3L_2 + 2L_3 + L_4 + L_5}{1400}$$

$$\text{تعداد گشت مورد نیاز در اداره کل} = \frac{540L_1 + 90L_2 + 45L_3 + 21L_4 + 7L_5}{126000}$$

در روابط بالا، L_1 برابر مجموع طول آزاد راه و بزرگراه تحت پوشش، L_2 برابر مجموع طول راه اصلی شریانی تحت پوشش، L_3 برابر مجموع طول راه اصلی غیرشریانی تحت پوشش، L_4 برابر مجموع طول راه فرعی تحت پوشش و L_5 برابر مجموع طول راه روستایی تحت پوشش شهرستان یا اداره کل می‌باشد. بدیهی است که حداقل یک گشت بازدید راه و حریم و یک گشت واحد عملیات در هر اداره شهرستان حضور خواهند داشت.

۵-گزارش دهی و گردش کار گشت‌های راهداری

گروه بازرسی و نظارت اداره کل یا گشت راهداری بازدید راه و حریم شهرستان بر اساس وظایف تعیین شده و مطابق برنامه زمان‌بندی از قبل طراحی شده (مطابق جداول شماره ۱ و ۲)، به انجام ماموریت و بازدید منظم و اضطراری از راهها اقدام نموده و در حین ماموریت روزانه، فرم پیوست ۲ این شیوه‌نامه را تکمیل و در پایان هر روز بهمراه تعدادی عکس از محل و گزارش تفصیلی (در صورت لزوم) به مدیر حوزه ذیربط (معاون راهداری یا یکی از روسای ادارات ستادی ذیربط به انتخاب وی در اداره کل و رئیس اداره یا جانشین وی در شهرستان) تحویل می‌نمایند.

فرمهای جمع‌آوری شده روزانه در اداره کل (گروه بازرسی و نظارت)، پس از بررسی توسط مسئول ذیربط (معاون راهداری یا جانشین وی)، و ثبت در سامانه و درج کد پیگیری روی آن و انجام پیگیری‌های لازم، به ادارات شهرستان ابلاغ می‌گردد تا در دستورکار گشت‌های راهداری واحد عملیات شهرستان قرار گیرد.

فرمهای ارسالی از اداره کل و فرمهای جمع‌آوری شده روزانه گشت‌های بازدید راه و حریم در شهرستان، پس از بررسی مسئول ذیربط (رئیس اداره یا جانشین وی) و ثبت در سامانه مربوطه و اولویت‌بندی آیتم‌های اقدامات عملیاتی، در دستور کار پیگیری‌های بعدی یا در دستورکار گشت‌های واحد عملیات شهرستان قرار گرفته که متناسب با فوریت موضوع، بهمراه تجهیزات مورد نیاز طی برنامه مشخص به محل اعزام و عملیات لازم را انجام داده و مقابل هر آیتم گزارش شده را تکمیل نموده و فرم مزبور را بهمراه تعدادی عکس از اقدامات انجام شده و گزارش تفصیلی (در صورت لزوم) مجدداً در پایان همانروز به مدیر حوزه ذیربط در اداره شهرستان تحویل می‌نمایند. اطلاعات تکمیلی این فرمها مجدداً توسط اداره شهرستان در سامانه مربوطه وارد می‌گردد. بدین ترتیب، مبنای عملکرد گشت‌های راهداری واحد عملیات شهرستان، اقدامات انجام و گزارش شده در این فرمها می‌باشد.

گزارش‌هایی که مستلزم تامین اعتبار و پیگیری از ستاد اداره کل می‌باشد یا باید از طریق پیمانکار راهداری منطقه مورد اقدام قرار گیرد، در دستور کار پیگیری و ارجاع بعدی توسط رئیس اداره شهرستان قرار می‌گیرد و به محض تامین اعتبارات و اقلام مورد نیاز و هماهنگی لازم، در دستور کار اقدام عملیاتی ذیربط قرار خواهد گرفت.

در صورتیکه انجام عملیات در محور نیاز به انسداد کامل یا مقطعی راه داشته باشد می‌بایست ضمن اطلاع به اداره مدیریت راههای اداره کل و هماهنگی قبلی با پلیس راه ذیربط، تجهیزات و علائم کافی مناسب برای هدایت ایمن ترافیک را حین انجام عملیات به همراه داشته باشند.

تمام فرم‌های تکمیل شده گشت‌های راهداری، در پایان هر روز از طریق اداره کل یا اداره شهرستان ذیربط در سامانه ملی مربوطه ثبت می‌شود و معاون راهداری اداره کل قادر است روزانه میزان عملیات انجام شده و فعالیت تمام گشت‌های راهداری اداره کل را ملاحظه و گزارش لازم را تهیه نماید.

گردش کار این فرآیند در شکل شماره ۱ نشان داده شده است.

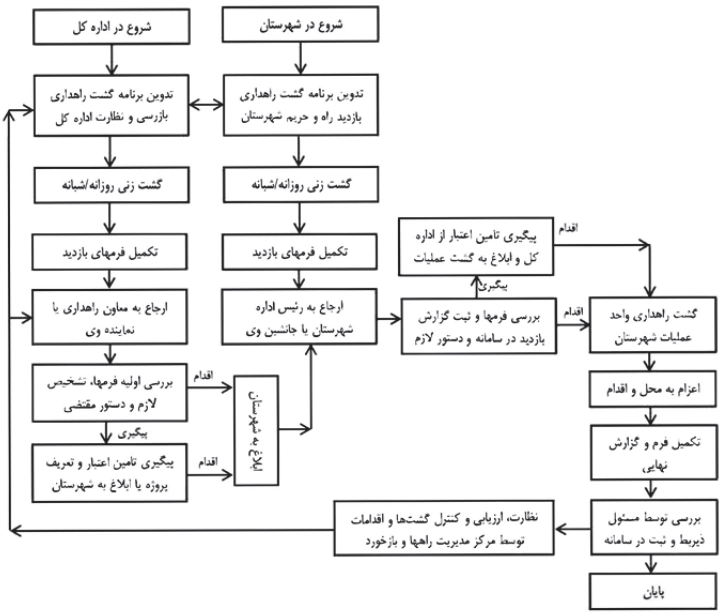

شکل ۱. گردش کار فرآیند فعالیت گشتهای راهداری

۶-الگوی خودروی گشت راهداری

الگوی بغل خودروهای شاسی معمولی و شاسی بلند (سواری و وانت) شامل یک نوار شطرنجی شبرنگ زرد (شبرنگ زرد، معادل کد Avery-T-11501 یا 3M-4091 از نوع رده الماسی ۱۲ ساله) به عرض ۱۲ سانتیمتر (مربع های ۶*۶ سانتیمتری) بالای دربهای طرفین خودرو می‌باشد که در تمام طول خودرو از چرغهای جلو تا چراغهای عقب کشیده شده است (مطابق شکل شماره ۲).

شکل ۲. الگوی نوارهای بغل خودروی سواری و وانت گشت راهداری

همچنین، آرم سازمان توام با نام اداره کل ذیربط در زیر آرم روی دربهای جلو و عبارت «**گشت راهداری**» توام با نام شهرستان و شماره ۱۴۱ به رنگ قرمز بهمراه آرم گوشی تلفن (سفید یا مشکی متناسب با رنگ خودرو) روی درب‌های عقب، همگی روز رنگ حداقل ۷ ساله (مطابق شکل زیر). برای گشت راهداری اداره کل (مرکز)، درج نام شهرستان لازم نمی‌باشد.

دربهای عقب	دربهای جلو
گشت راهداری **شهرستان ...** ۱۴۱	اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده‌ای استان ...

شکل ۳. الگوی بغل خودروی سواری و وانت گشت راهداری

نمونه تصویر از بغل چهار مدل خودرو گشت راهداری در شکل شماره ۴ نشان داده شده است.

الگوی پشت (تمام انواع خودردو سبک و کامیونت و نیمه سنگین) شامل نوارهای موازی Chevron موسوم به بال کبوتری رو به بالا به رنگهای قرمز روز رنگ و شبرنگ زرد (مطابق مشخصات فوق‌الذکر برای الگوی بغل) هر یک به عرض ۱۲ سانتیمتر قرینه نسبت به خط وسط درب پشت خودرو همراه با عبارت «**گشت راهداری**» در سمت چپ و کد اختصاصی گشت در ذیل آن و شماره ۱۴۱ بهمراه آرم گوشی تلفن در سمت چپ یا راست (مطابق شکل شماره ۵). کد اختصاصی گشت در ادامه توضیح داده می‌شود.

شکل ۵. الگوی پشت خودروی سواری و وانت و کامیونت گشت راهداری

نمونه تصویر از پشت چند مدل خودرو گشت راهداری در شکل شماره ۶ نشان داده شده است. همچنین، نمونه هایی از طرح-های هاشور پشت خوردوهای راهداری در تصاویر شکل ۷ آورده شده است.

شکل ۴. نمونه الگوی بغل چهار مدل خودرو گشت راهداری

شکل ۶. نمونه الگوی از پشت چند مدل خودرو گشت راهداری

۷-کد اختصاصی گشت راهداری

هر خودروی گشت راهداری دارای یک کد اختصاصی شامل ۳ عدد دو رقمی که با خط تیره از یکدیگر جدا شده است می‌باشد (مثلاً: **۰۲-۲۴-۱۶**). دو رقم سمت چپ بیانگر کد استان/اداره کل مطابق جدول شماره ۳، عدد وسط بیانگر کد شهرستان (از ۱ تا تعداد شهرستانهای تحت پوشش اداره کل) و عدد سمت راست بیانگر شماره گشت شهرستان (از ۱ تا تعداد گشت-های راهداری شهرستان) می‌باشد. کد استان/اداره کل در جدول شماره ۳ آورده شده است. کد شهرستانهای تحت پوشش هر اداره کل به ترتیب حروف الفبا توسط اداره کل مشخص می‌شود. چنانچه اعداد دو رقمی از ۱۰ کوچکتر باشند بصورت یک رقمی و بدون درج صفر قبل از آن صورت می‌گیرد (مثلاً: **۲-۸-۵۷**).

شکل ۷. نمونه هاشور پشت خودروهای مختلف گشت راهداری

جدول شماره ۳- کد استان /اداره کل

نام استان /اداره کل	کد	نام استان/اداره کل	کد	نام استان/اداره کل	کد
آذربایجان شرقی	۲۶	خوزستان	۳۶	کرمانشاه	۷۱
آذربایجان غربی	۵۷	زنجان	۶۷	کهگیلویه و بویراحمد	۸۵
اردبیل	۹۱	سمنان	۸۷	گلستان	۹۷
اصفهان	۲۱	سیستان و بلوچستان	۶۱	گیلان	۵۴
البرز	۱۸	فارس	۴۱	لرستان	۸۱
ایلام	۸۳	قزوین	۱۵	مازندران	۱۶
بوشهر	۹۵	قم	۱۴	مرکزی	۵۱
تهران	۱۱	کردستان	۷۳	هرمزگان	۶۴
چهارمحال و بختیاری	۷۷	کرمان	۴۵	همدان	۷۵
خراسان جنوبی	۳۳	کرمان جنوب	۴۶	یزد	۹۳
خراسان رضوی	۳۱				
خراسان شمالی	۳۲				

تذکر: تا زمان مشخص شدن وضعیت ادارات کل ایرانشهر و لارستان، کد مربوط به استان ذیربط (سیستان و بلوچستان و فارس) مورد استفاده قرار گیرد.

پیوست ۱

نمونه فرمهای برنامه‌ریزی ماهانه گشت‌های راهداری

نمونه فرم برنامه‌ریزی ماهانه گروه بازرسی و نظارت راهداری اداره کل

برنامه گروه بازرسی و نظارت راهداری -اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده‌ای... گشت شماره ..... - ماه .....- سال				
ردیف	تاریخ/روز	نام مسئول گروه	نام راننده	محور/محورهای مورد بازرسی
۱	.../.../۱۳۹...	آقای ...	آقای ...	۱-... ۲-...
۲	.../.../۱۳۹...	آقای ...	آقای ...	۱-... ۲-...
۳				
۴				
۵				
...				
...				

نمونه فرم برنامه‌ریزی ماهانه گشت راهداری بازدید راه و حریم شهرستان

برنامه گشت راهداری بازدید راه و حریم -اداره راهداری و حمل و نقل جاده‌ای شهرستان ... گشت شماره ..... - ماه .....- سال				
ردیف	تاریخ/روز	نام مسئول گشت	نام راننده	محور/محورهای مورد بازدید
۱	.../.../۱۳۹...	آقای ...	آقای ...	۱-... ۲-...
۲	.../.../۱۳۹...	آقای ...	آقای ...	۱-... ۲-...
۳				
۴				
۵				
...				
...				

پیوست ۲

فرم گزارش بازدید و فعالیتهای عملیاتی تیم‌های گشت راهداری

در تکمیل فرم گزارش گشت‌های راهداری (فرم صفحه بعد)، توجه به نکات و رعایت موارد ذیل ضروری است:

۱-در این فرم، تام اداره کل و شماره سریال فرم بصورت چاپ شده درج خواهد شد و در بسته‌های چاپی ۱۰۰ برگی برای ادارات کل ارسال می‌گردد. لذا استفاده از فرمهای فاقد شماره سریال چاپی مجاز نبوده و فرم صفحه بعد صرفاً بصورت نمونه آورده شده است.

۲-با توجه به اینکه هر فرم دارای یک شماره سریال واحد در سراسر کشور بوده و این شماره بعنوان کد شناسه اصلی فرم در سامانه مربوطه نیز درج می‌شود و موضوعات ثبت شده در فرم و سامانه از طریق آن پیگیری می‌شود، در حفظ و نگهداری هر فرم باید دقت لازم صورت گیرد. بعبارت دیگر، در حفظ و استفاده صحیح از فرمها دقت نموده و از بکارگیری بجز ثبت گزارش گشت راهداری اجتناب گردد و فرمهای مخدوش مجدداً با فرمهای خام (فرم صفحه بعد) جایگزین گردد.

۳ هرگونه نواقص جاده‌ای که ایمنی تردد را به مخاطره بیندازد و بعنوان تغییر شرایط و وضعیت جاده و حریم آن نسبت به قبل قلمداد شود (اعم از مشاهده هرگونه تغییر وضعیت رویه راه همچون وجود چاله یا دست‌انداز و نظایر آن، آب بردگی یا آب شستگی شانه یا بستر آبروها و پل‌ها یا حاشیه راهها، آب گرفتگی یا انسداد دهانه آبرو یا زهکش عرشه پل‌ها، خاموشی چراغهای چشمک زن در روز و روشنایی در شب، افتادگی تابلو و علائم ایمنی، سرقت علائم ایمنی، جابجا شدن یا تغییر شکل انواع مختلف حفاظ ناشی از تصادف یا عوامل دیگر، تغییر وضعیت نرده و حفاظ و دست‌انداز پل، تغییر وضعیت شانه راه، تغییر وضعیت حریم راه مانند تجاوز به حریم یا حفاری در حریم یا ساخت و ساز و نصب تابلوهای غیرمجاز تا شعاع یکصد متری حریم و نظایر آن، وجود جسم خارجی در کف جاده یا در شانه یا در حریم راه مانند افتادن قطعات سنگ یا لاشه حیوان و نظایر آن) یا هرگونه پتانسیل و احتمال تغییر وضعیت جاده و حریم آن نسبت به قبل یا مشاهده نشانه‌های آن که درصورت وقوع، ایمنی تردد را به مخاطره بیندازد (مانند احتمال ریزش سنگ، احتمال تجاوز به حریم، احتمال رانش کوه یا احتمال رانش جاده و نظایر آن) باید در ردیفهای ۱ تا ۸ درج شود. ردیفهای ۱ تا ۶ مختص نواقص جاده‌ای و ردیفهای ۷ و ۸ مختص تجاوز به حریم می‌باشد.

۴-اطلاعات هر ردیف باید بصورت کامل با درج توضیحات در محل مشخص شده و علامت * در کادر □ تکمیل گردد.

۵ -چنانچه این فرم در اختیار گروه بازرسی و نظارت اداره کل قرار می‌گیرد، پس از پایان بازدید و تکمیل فرم، بخش مربوطه توسط مسئول گروه تکمیل و امضا می‌گردد و اطلاعات فرم در سامانه مربوطه ثبت و سپس در اختیار معاون راهداری (یا جانشین وی) قرار گرفته و به شهرستان ذیربط ابلاغ می‌گردد.

۶- چنانچه این فرم در اختیار گشت بازدید راه و حریم شهرستان قرار می‌گیرد، پس از پایان بازدید و تکمیل فرم، بخش مربوطه توسط مسئول گشت تکمیل و امضا می‌گردد و اطلاعات فرم در سامانه مربوطه ثبت و سپس در اختیار رئیس اداره شهرستان (یا جانشین وی) قرار گرفته و متعاقباً بخش پایین سمت راست فرم تکمیل و در دستور کار واحدهای ذیربط (پیمانکار راهداری، گشت واحد عملیات، کارشناس ذیربط و ...) قرار می‌گیرد.

۷- چنانچه این فرم در اختیار گشت واحد عملیات شهرستان قرار می‌گیرد، پس از پایان عملیات و تکمیل فرم، بخش پایین سمت چپ فرم توسط مسئول گشت تکمیل و امضا می‌گردد و اطلاعات فرم در سامانه مربوطه مجدداً ثبت و سپس در اختیار رئیس اداره شهرستان (یا جانشین وی) قرار می‌گیرد.

۸-رئیس اداره شهرستان (یا جانشین وی) موظف است کلیه موارد ثبت شده در سامانه را بصورت مرتب و روزانه پیگیری و از رفع نواقص و موارد درج شده اطمینان حاصل نماید.

۹ هر فرم تا یکسال از تاریخ بازدید باید در اداره شهرستان بایگانی و بصورت منظم نگهداری شود و پس از آن معدوم گردد.

۱۰-برای هر محور مورد بازدید، یک فرم مجزا باید مورد استفاده قرار گیرد.

وزارت راه و شهرسازی

سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای

فرم گزارش بازدید و فعالیتهای عملیاتی تیم‌های گشت راهداری

اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده‌ای ..... **حوزه شهرستان:** ..... **تاریخ بازدید:** ..... **ساعت شروع بازدید:** ..... **ساعت پایان بازدید:** .....

شماره سریال ۰۰/۰۰۰۰۰

کد اختصاصی گشت راهداری ..... **نام محور** ..... **نوع راه:** آزاد راه ☐ بزرگراه ☐ راه اصلی ☐ راه فرعی ☐ راه روستایی ☐

آیتم	ردیف	نام محل یا مختصات	کیلومتر	مورد یا نقص موجود در راه، تجاوز به حریم (ساخت‌وساز و تابلوی غیرمجاز در حریم یا حاشیه یکصدمتری بعد از حریم و احداث راه دسترسی غیر مجاز)	نیاز به رسیدگی واحد مربوطه دارد؟	میزان فوریت اقدام واحد عملیات	تجهیزات خاص مورد نیاز	توصیه‌های پیشنهادی به واحد عملیات
نواقص جاده‌ای	۱				بله ☐ خیر☐	عادی☐ فوری☐ آنی☐		
	۲				بله ☐ خیر☐	عادی☐ فوری☐ آنی☐		
	۳				بله ☐ خیر☐	عادی☐ فوری☐ آنی☐		
	۴				بله ☐ خیر☐	عادی☐ فوری☐ آنی☐		
	۵				بله ☐ خیر☐	عادی☐ فوری☐ آنی☐		
	۶				بله ☐ خیر☐	عادی☐ فوری☐ آنی☐		
تجاوز به حریم	۷				بله ☐ خیر☐	عادی☐ فوری☐ آنی☐	اخطار کتبی انجام شد ☐ نشد ☐ کارگاه تعطیل شد ☐ نشد ☐	
	۸				بله ☐ خیر☐	عادی☐ فوری☐ آنی☐	اخطار کتبی انجام شد ☐ نشد ☐ کارگاه تعطیل شد ☐ نشد ☐	

مسئول گروه بازرسی و نظارت راهداری اداره کل

نام و نام خانوادگی ..... **شماره همراه** ..... **امضاء** .....

مسئول گشت راهداری بازدید راه و حریم شهرستان

نام و نام خانوادگی ..... **شماره همراه** ..... **امضاء** .....

ثبت در سامانه انجام شد

کد پیگیری .....

- **ردیفهای شماره** ..... **نیاز به رسیدگی گشت واحد عملیات شهرستان دارد و به واحد عملیات ارجاع شود.**
- **ردیفهای شماره** ..... **نیاز به رسیدگی واحد رفع تجاوز از حریم راه دارد و به واحد ذیربط ارجاع شود.**
- **ردیفهای شماره** ..... **نیاز به پیگیری از اداره کل دارد و به کارشناس ذیربط (آقای .....) ارجاع شود.**
- **ردیفهای شماره** ..... **نیاز به رسیدگی پیمانکار راهداری محور دارد و به ایشان ارجاع شود.**

رئیس یا جانشین اداره شهرستان

نام و نام خانوادگی و امضاء..... .....

- **گشت راهداری واحد عملیات شهرستان در مورخ** ..... **در ساعت** ..... **به محل مراجعه و آیتمهای ردیفهای شماره** ..... **اقدام و رفع مشکل شد.**
- **ردیفهای شماره** ..... **نیاز به ادامه اقدام در روزهای بعد دارد.**

مسئول گشت راهداری واحد عملیات شهرستان

نام و نام خانوادگی و امضاء.....
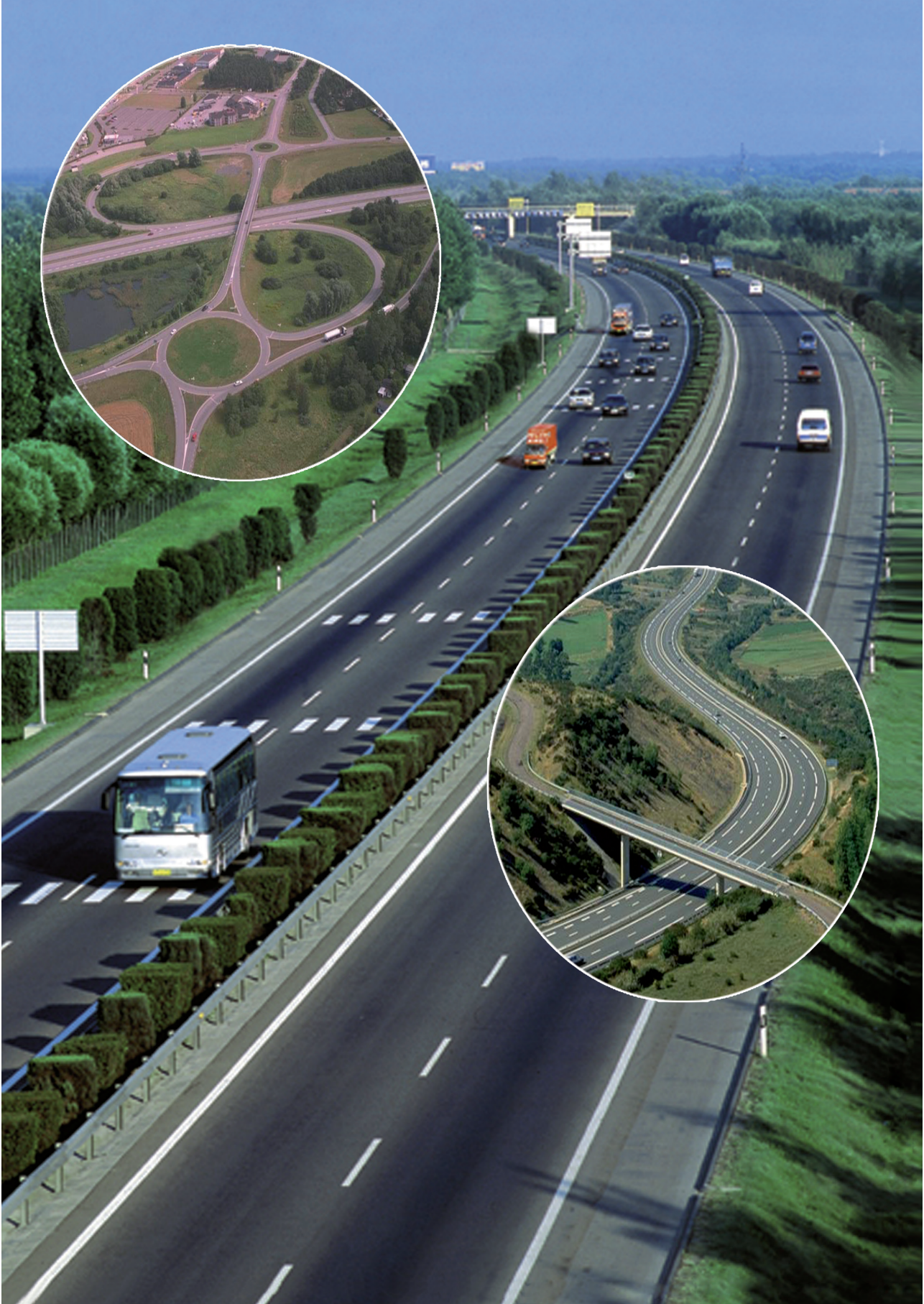
تذکر: ۱) به ازای هر محور مورد بازدید در هر روز، یک فرم مجزا تکمیل گردد. ۲) درصورت آنی بودن فوریت اقدام عملیاتی، مراتب بصورت تلفنی یا از طریق بی‌سیم به مرکز اطلاعات راههای استان و شهرستان اطلاع رسانی گردد.